

Naročnina

Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
polletno 210 Din
celoletno 420 Din
Uredništvo
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

SLOVENECEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništvo
telefon št. 2050, upravnštvo št. 2328

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Celovški
račun: Ljubljana št. 10.550 in 10.534
za inštalacijo, Sarajevu št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Cene oglasov
1. stop. peti-vrsta
malih oglasov po 150
in 20, večji oglaš
nad 45 mm višine
po Din 2-50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem o
naročilu popust
Izide ob 4 jutraj
razen ponedeljke in
dneva po prazniku

Kriza

Mučen in negotov razvoj krize je silno oslabil vse argumente, ki jih je navedel g. Davidovič za otvoritev krize. Da je po celem tednu posvetovanj ostala situacija skoraj stalno na isti točki, dokazuje jasno, da so bili predlogi in zahteve g. Davidoviča mnogo prešibke, da bi mogle dati dogodkom novo smer. Slej kakor prej je ostalo le eno vprašanje, ali četverna ali trojna koalicija in tudi pri najboljši volji ni mogoče najti drugega izhoda. Zlasti pa ne sedaj, ko je vedno bolj pereče vprašanje proračuna, ki ga je treba rešiti pravočasno, da ne zastanejo vsi državni posli.

Druge bi bila seveda stvar, če bi mogel nuditi g. Davidovič le količkaj jamstva, da je v kratkem času ustvarljiv sporazum z Zagrebom. To bi pa pač bil argument, ki bi mahoma spremenil situacijo in ki bi dovolil ne samo takojšnjo demisijo vlade, temveč tudi mnogo težje spremembe. Žal pa še dolgo nismo tako daleč in žal je vsled trdovratnosti Zagreba situacija natančno na isti točki, kakor je bila tedaj, ko je g. Davidovič zahteval četverno koalicijo, ki ji je nadel celo ponosen naslov trdega gradu. Baš zaradi Zagreba je nadel g. Davidovič vladi ta naslov in baš glede Zagreba ne more podati g. Davidovič nič novega. Če pravi, da si želi sporazum, to vendar ne zadoštuje. Ni to prav noben argument, to si želi vsi. Toda za sporazum sta potrebna dva. Kje pa ima g. Davidovič jamstvo, da je tudi oni drugi za sporazum, kaj more konkretnega navesti, da je v ekstremnosti Zagreba nastala izprememba.

Čemu torej kriza? G. Davidovič navaja tudi druge razloge, da je treba otvoriti krizo. Žal pa so tudi ti vzroki brez vsake prepričevalne sile. Uprava je bila ob ustvaritvi četverne koalicije dokaj slabša, ko sedaj. In vendar ni bil za g. Davidoviča noben vzrok, da ne bi sezidal trdega gradu. Pa tudi vsi drugi vzroki ne drže. Predvsem ni niti eden od zakonov, ki jih zahteva g. Davidovič, tako nujen, kakor je proračun, ne glede na to, da so nekateri od njih tehnično tako nepopolni, da je že zaradi tega njih sprejem več ko problematične vrednosti.

Zakaj torej kriza? Saj ne moremo reči niti to, da bi se demokratska stranka v četvorni koaliciji slabo počutila. Imela je v vladi močan vpliv in ministrstva, ki so bila pomembna.

Zlasti pa je treba vprašati z ozirom na državni interes, zakaj je bila potrebna vsa ta kriza. Po 20. juniju je bilo vendar ves čas jasno, da je v skrajni nevarnosti državna avtoriteta, te pokažejo slabost volje oni, ki so poklicani, da varujejo ugled države. In med te može spada brez dvoma tudi g. Davidovič. Saj je bilo jasno, da je baš iz tega vzroka kot rešitev krize mogoča le vlada četverne ali trojne koalicije. Da bi na zunaj vlada četverne koalicije boljše vplivala, je jasno, ker ima vlada štirih koaliranih strank vedno večjo veljavo, ko vlada treh. A ne samo to. Vlada četverne koalicije je imela za seboj močno večino skupščine in je že zato bila njena vlada močna. Vlada trojne koalicije je večine ne bo imela in bo zato tudi njen ugled manjši. Ali je mar hotel g. Davidovič prav v tem oziru oslabil ugled osrednje vlade? Ne moremo si misliti, da bi to mogla biti namera g. Davidoviča, ker poznamo njegov preizkušen patriotizem. Zato pa tudi še bolj začudeno sprašujemo, zakaj vsa ta kriza.

Vemo vendar vsi brez izjeme, kako veliko škodo je prineslo državni misli to naše večno krizarjenje. Narod je prišel izgubljati vero, da se velike stranke v resnici zavedajo svoje dolžnosti do države. Ko je nastala četverna koalicija in prevzela vlado, se je vse oddahnilo v prepričanju, da je tega krizarjenja konec in da dobimo vlado, ki bo imela čas, da svoj program tudi izvede. In naj bo sedaj to upanje prevarano? Naj se začne sedaj krizarjenje in to v času, ko je odprto vprašanje nadaljnjih odnosov med Belgradom in Zagrebom?

Zato pravimo, da je v interesu države in naroda, da je kriza rešena čim prej in da bo v pravem času sprejet proračun in s tem dana podlaga za otvoritev razgovorov z Zagrebom. To je bil program četverne koalicije in to mora biti program vsake vlade, ki nastane iz sedanjih nepotrebnih krize.

T skovni proces v Zagrebu

Zagreb, 29. decembra. (Tel. »Slov.«) V Zagrebu se je nadaljevala razprava proti odgovornemu uredniku »Narodnega vala«. Proglasila se je za tajno, ker je na dnevnem redu obtožba radi žalitve kralja. Razprava bo trajala več dni.

Odločitve še ni

Dr. Korošec še ni odločil o demisiji vlade

Konferenca in razgovori — Seja ministrskega sveta — Radikali smatra o vlado trojke kot edini izhod — Demokrati razdvojeni

Belgrad, 29. dec. (Tel. »Slov.« 12) V pozni večerni uri se je snoči razširila vest, da je motivacija ostavke vlade že spisana in da je treba čakati le še sobote, če bo vlada ostavko končno javno podala. Razlogi za razširitev te vesti so bili predvsem različne konference, zlasti pa je vplivala na vest konferenca Vukičević-Spaho, pozneje pa Spaho-Korošec. Te konference se je pridružil dr. Behmen. Govorilo se je, da je bil dr. Behmen pozvan radi tega, ker se ima muslimanskemu klubu v novi vladi trojke podeliti še en resor. Te številne konference ter zlasti neupogljivo stališče nekaterih demokratskih prvkov ekstremistov so potrjevale kombinacije, da je vlada tako rekoč v permanentni ostavki.

Danes dopoldne je predsednik vlade dr. Korošec prebil nekaj časa sam v notranjem ministrstvu. Nato ga je takoj obiskal predsednik radikalnega kluba Velja Vukičević. V predsedništvu vlade se je nato vršila najprej konferenca trojke dr. Korošec, Velja Vukičević, dr. Spaho. Ob 10 pa je bil od predsednika vlade pozvan v predsedništvo vlade še dr. DS Ljuba Davidovič. Na tej seji četvorke Korošec, Vukičević, Davidovič, Spaho, ki je trajala do tri četrt na 11, se je še enkrat pregledal ves program četvorke in se je iskala možnost, kako nadaljevati delo četvorne koalicije. Seja je bila mestoma precej burna. Zlasti Davidovič je kazal v mnogih točkah zelo energičen ton.

Konferenca g. Davidoviča

Od seje je najprej odšel Ljuba Davidovič. Ko so ga časnikarji vprašali, kaj jim ima sporočiti, jim je dejal samo to, da je on energično vztrajal pri svojih znanih zahtevah in nikakor ni popustil. Ko je prišel Davidovič v demokratski klub v narodni skupščini, je izjavil, da je ponovil svojo izjavo novinarjem in dejal, da je dopoldne pričakovati ostavke vlade.

O seji ni hotel dati noben voditelj konkretnih podatkov. Velja Vukičević je napotil Vašega dopisnika na dr. Korošca. Ko pa se je Vaš dopisnik obrnil na dr. Spaho v kabinetu predsedništva vlade, je dejal dr. Spaho: »Sporočite slovenskim volivcem, da smo delali in še delamo na tem vsi, da ohranimo četverno koalicijo, toda...« Nato je skomizgal z rameni. O tem, ali je prišlo do soglasja z Davidovičem, ali so sklenili ostavko, pa dr. Spaho ni hotel dati nobenih podatkov.

Ob 11.25 je odšel predsednik vlade v dvor. Kot po navadi ni hotel dati nobenih podatkov, ali ima ostavko v žepu, ali gre poročati vladarju o današnji seji četvorne koalicije.

Belgrad, 29. dec. (Tel. »Slov.« ob 12.30.) Pred 12 je prišel z dvora predsednik vlade dr. Korošec, nakar je imel kratko konferenco v predsedništvu vlade z ministrom Stjepanom Barićem in voditeljem muslimanov dr. Spahom. Da bi se politični položaj popolnoma razčistil in da bi se našla pravilna motivacija za ostavko vlade in da bi se dala prilika demokratskim ministrom, da izvajajo konsekvence s stališča voditelja Davidoviča, je nato predsednik vlade sklical ob 6 popoldne sejo ministrskega sveta.

Pričakovanje ostavke

Belgrad, 29. dec. (Tel. »Slov.«) Današnji popoldan je minil v pričakovanju ostavke vlade. Dočim se je v radikalnem klubu smatralo tudi splošno med poslanci za gotovo dejstvo, da je vladna demisija gotova stvar, da so razmere med vladnimi strankami toliko prečiščene, da sta Vukičević in minister Cvetković danes zvečer odšla na lov v Vinkovec, je vladala v klubu DS velika konsternacija in nervoznost. Vendar so se tudi ostali člani kluba RS zadržali, kot da je stvar resnica. Čudili pa so se misterioznemu obnašanju dr. Korošca. Trdili so, da ni drugačne rešitve, kot da se predloži ostavka.

Težave pa so bile v klubu DS. Demokratski ministri so že snoči računali, da pride do ostavke vlade in so hoteli na zunaj s svojim obnašanjem pokazati nekaj desinteresa. To se je videlo ob priliki debate o proračunu prosvetnega ministrstva v finančnem odboru in pri ministru Grolu, ki je na razna

vprašanja odgovarjal z desinteresementom. Splošno se je trdilo v demokratskih vrstah, da so njihovi poslanci na ožjih sestankih danes popoldne očitali Davidovičevim ekstremistom, da je Davidovič naselil Pribečevićevim siren iz Zagreba.

Ti poslanci so hoteli drugim poslancem predočiti, da je treba v politiki realnosti. Če misli Davidovič, da je treba pade vlade in razpusta narodno skupščino, nato pa da bi prišli v Belgrad Pribečevići in Mačkovi poslanci, mora pomisliti, da se lahko zgodi, da spravi s tem samo DS v opozicijo, kajti Pribečević in Maček bi po ostavki vlade lahko rekla, da tudi sedaj ne gresta v Belgrad. Demokrati bi bili potisnjeni v opozicijo. Bolj politično bi bilo, so trdili, da prideta dr. Maček in Pribečević najprej v Belgrad, potem se lahko dogovarjajo in obravnavajo medsebojno razmerje. Delali so dalje račune, če pride do eventualnih volitev. Ti demokratski poslanci so trdili, da računajo radikali sigurno s tem, da pride v slučaju opozicije pri bodočih volitvah DS v parlament največ s 25 mandati. To velja zlasti za demokratske ministre iz prečanskih krajev.

Posvetovanja demokratov

Pod to psihozo so se vršila danes med demokrate na zasebnih stanovanjih, pa tudi v skupščini stalna posvetovanja. Pred sejo ministrskega sveta se je ponovno zbralo vodstvo DS z ministri DS. O tej konferenci se je trdilo, da se je zbrala radi tega, da bi se motivacija ostavke vlade stilizirala tako, da ne bi demokrate zadela nobena krivda, oziroma so razpravljali o tem, ali naj demokratski ministri glasujejo za predlog vladne motivacije. Člani vlade, ki so se udeležili današnje seje vladne večine finančnega odbora, so pustili mnogo vprašanj v prosvetnih postavkah nerešenih. Tudi to se je komentiralo na ta način, da je razdor med radikali in demokrati popoln ter da ne gre, da bi se en ali drugi del v krizi vezal na sklepe, ki najbrž ne bodo držali. Med tem ko so demokrate radikalom očitali vse mogoče, zlasti manevriranje s trojko, je nastopil čas za težko pričakovano vladno sejo.

Pričela se je kmalu po šesti. Bila je kratka. Ob pol 7 se je končala. O tej seji je izšlo iz ministrskega predsedstva obvestilo:

Komunike

»Na današnji seji ministrskega sveta je predsednik dr. Korošec obrazložil najprej zgodovino in vsebino razgovorov med šefi vladnih skupin. Nato je izjavil, da je na podlagi teh razgovorov prišel do prepričanja, da je v koaliciji današnjih vladnih strank prišlo do takih potresov, ki jih je treba razčistiti na način, kot to odgovarja parlamentarnim običajem.«

Nato je predsednik vlade odšel iz predsedništva vlade. Med tem, ko je predsednik odšel, ne da bi bil dal kako obvestilo, so že krožile nove vesti o bodoči vladi. Predsednik vlade naj bi bil zopet dr. Korošec. Namesto notranjega ministrstva bi prevzel ministristvo za vero. Notranji minister naj bi postal Andrija. Minister za javna dela Dragiša Cvetković, minister za gozdarstvo Sernee ali pa musliman Kulenović, minister za finance Stojadinović, minister za železnice Milosavljevič. Ponavljam, da so vse to bile kombinacije.

Nič novega

Belgrad, 29. dec. (Tel. »Slov.«) Demokratski ministri so na vprašanja časnikarjev izjavljali, da naj se obračajo na ministra Grola, ki ima za demokratski klub nalogo, da javnost pouči o položaju in razmerah v DS, vendar pa se je vsak minister, kakor tudi predsednik vlade, izognil vsakemu odgovoru, bodisi na to, ali je ostavka vlade izvršeno dejstvo, ali pa, da bo vlada podala ostavko jutri ali pojutrišnjem ali sploh v dogledni bodočnosti in kaki momenti so nastopili.

V javnosti danes izgleda, da je političen položaj povsem nejasen. Gotovo je samo, da je položaj tako zapleten, kakor redko dosedaj v naši parlamentarni zgodovini. Vsi politiki trdovratno molčijo.

Tudi v finančnem odboru se cuti kriza

Belgrad, 29. dec. (Tel. »Slov.«) Na današnji seji finančnega odbora, ki se je pričela ob 9, se je pod Sečurovim predsedstvom nadaljevala razprava o proračunu prosvetnega ministrstva. Prvi je govoril Gavran beg Kapetanović (JMO) in razložil prosvetne razmere v Bosni in Hercegovini. Čubrovič (DS) je ostro napadel ministra Grola in njegovo prosvetno politiko. Splošno začudenje je izzvala njegova izjava, da bo glasoval proti, da dosedanji prosvetni sistem ustvarja golo birokracijo. 21 milijonska vsota za gledališče je luksuz, je škandal, če se vzamejo prosvetne razmere po vaseh. Behmen (JMO) je govoril o težkem prosvetnem stanju v bihaški oblasti. Med govorom ga je stalno napadal Kokanović (zemlj.). Ali mu je odgovarjal, da so njegovi volivci najbolj nepismeni in naj svojim volivcem ne dela takih očitkov.

Milan Kostić (RS), predsednik odbora za ljudskošolski zakon, je dejal, da se razvija važnost prosvetnega ministrstva iz tega, ker se je oglasilo k besedi toliko govornikov. To je znak, da se posveča prosveti več pozornosti. Potreben bi bil večji proračun. Treba ga bi bilo sprejeti tako kot proračun vojnega ministrstva. Naše šole nam dozdaj niso dale tistega uspeha, ki bi bil potreben. Našim šolam se ni posrečilo, da bi ljudstvu gotovo stopnjo prosvete dale. Predvsem je treba sprejeti zakon o ljudskem in srednjem šolstvu, s čemer se bodo dale prosveti nove smernice. Oba zakona sta pred skupščino. V zvezi s tem je treba proračun preurediti, da se zboljša materialno stanje profesorjev. Nihče ni v materialnem oziru tako na slabem kakor profesorji. Obzaruje, da minister Grol ni posvetil tem vprašanjem več pozornosti. To se mora na vsak način urediti, kajti profesorjem gre velika zasluga za našo državo.

Gjura Janković (RS) se strinja s predgovorniki. Zavzema se pa tudi za zboljšanje stanja vseučiliških profesorjev. Če se njih položaj izenači z onim sodnikov, bi to državo stalo 2 milijona. Vseučiliški profesorji imajo mnogo potreb, da se predavanja vzdržijo na višini tako glede knjig kakor glede knjižnic.

Radovan Obradović (RS) kritizira proračun. Zahteva povišanje nekaterih postavk, zlasti za zidanje novih šol. Ljudske šole ne morejo biti dobre. Kdor nima dobre ljudske šole za seboj, se od njega ne more zahtevati na višjih šolah kaj posebnega. Za proračun prosvetnega ministrstva naj bi veljalo sledeče načelo: Na prosvetnem polju naj se obdrži vse, kar obstaja, ničesar naj se ne uničuje, ampak naj se gradi dalje.

Ob tri četrt na eno se je seja zaključila in se je nadaljevala popoldne ob 5. Dr. Stefan Krast (nem.) se je pritoževal, da nemška manjšina nima takih šol, kot bi si jih želela, posebno v Sremu. Zahteva šole v vseh tistih krajih, kjer so za to zakoniti pogoji. Na srednjih šolah zahteva vzporednice. Gimnazija v Novem Vrbasu naj postane nemška.

Ker je minister Grol izjavil, da bi rad odgovoril na vse očitke, da pa mora danes iti na ministrsko mejo, in je danes to nemogoče, se je seja zaključila. Prihodnja seja bo jutri dopoldne ob 10. Na dnevnem redu je odgovor prosvetnega ministra. Nato se bo debatiralo o zakonskem tolmačenju finančnega zakona, nato o uredbi o pokojninskem skladu, nato pa o proračunu pokojnin in invalidnin.

Belgraiske vesti

»Službene Novine« prinašajo zakon, s katerim se prizna Francu Vrečku, šolskemu ravnatelju v pokouju v Slovenjgradu pravica na pokojnino po novem zakonu. — »Službene Novine« prinašajo uredbo o spremembi studijskih skupin na filozofski fakulteti. 11 (antropogeografska) skupina vsebuje: 1. geografijo, 2. etnologijo z etnografijo ali splošno zgodovino, 3. narodno zgodovino s sociologijo. — »Službene Novine« prinašajo novo uredbo o dnevnicah za državne uradnike.

Danes je izšla prva številka velikosrbskega lista »Balkan«, ki piše v velikosrbskem duhu. Prva številka je bila zaplenjena.

Razprava o agrarju je preložena od srede na četrtek.

Knez Pavle, kneginja Olga, knez Aleksander in knez Nikola so danes odpotovali v London, kjer bodo ostali dva meseca.

Trgovska zbornica v Belgradu je imela danes sejo, na kateri je državni podtajnik dr. Dušan Leticia poročal o proračunu in o finančnem efektu v naši trgovini.

Prezadolženje kmetov

Ljuba Davidovič je v svojem pismu na dr. Korošca naštel kakih pet zakonov, glede katerih je zahteval, da jih mora vlada takoj predložiti skupščini in jih uzakoniti še pred sprejetjem proračuna.

Dr. Korošec je odgovoril, da ravno ti zakonski načrti še niso godni za zakonodajni odbor, da glede njih še ni sporazuma v vladni veščini in da nimamo ogromnih finančnih sredstev, ki jih izvedba zakonov, ki jih hoče g. Davidovič, potrebuje. Zato teh zakonov ni mogoče vezati na proračun. Kajti proračun je izdelan, v glavnem predelan v vladni veščini in je sedaj za državo najbolj nujen in najbolj važen. Mi si moramo varovati kredit, zato za nobeno ceno ne smemo zamuditi roka, v katerem mora biti proračun sprejet. Vse drugo je postranska stvar.

Vsled takega stališča dr. Korošca, ki je edino stvarno, je pa g. Davidovič začel delati krizo. Prestar je g. Davidovič, da bi mu mogli verjeti, da na takih vprašanjih usmerja svojo taktiko. Le drugih, boljših sredstev morda g. Davidovič ni mogel dobiti, lomiti pa je hotel a priori, zato je segel po taki zahtevi.

Zahteve g. Davidoviča so navidez za široke sloje privlačne, od bližje pogledane pa kritike ne zdrže. Posebno zakon o razdolžitvi kmetov, ki ga demokratska stranka že dolgo nosi na svojem ščit, vzbuja splošen in popoln odpor.

Pribijemo pred vsem, da so proti sedanjemu načrtu zakona o razdolžitvi kmetov prav vse politične skupine v Sloveniji in vsi listi so se izjavili proti. Gola demagogija je, če kak list SDS blati SLS, ker tega zakona ne uveljavi, oziroma je proti njemu, kajti isti liberalni listi so se tudi izjavili proti.

V srbski javnosti je o razdolžitvi kmetov nastala že cela literatura.

Narodni gospodarji ugotavljajo, da prezahtevne kmeti ni. Kajti kmeti dolgi so še daleč ne dosegajo kmetijske produkcije. Res je, da je v tem oziru med srbskimi kmeti v nekaterih pokrajinah dezolantno stanje. Toda na ta način kot mislita rešiti to vprašanje gg. Davidovič in Timotijević, ki je izdelal zakonski predlog, se kmeta ne rešuje, ampak ubija in korumpira.

Zakonski načrt zahteva nekaj petletni moratorij za kmetijske dolge. Moratorij je tako izjemna odredba v gospodarskem življenju, da jo opravičuje samo kaka splošna na velik del sveta se raztezajoča strašna, izredna katastrofa. Kdor pa to institucijo skuša uporabiti ob drugih prilikah, si ubija ves kredit. Anglija niti po svetovni vojni ni segla po moratoriju.

Ta moratorij bi težko vplival tudi na presojo splošne kreditne zmoglosti naše države in varnosti zasebnih posojil pri nas. Kajti po statistiki imamo 78% kmetov. Za vse kmetijske dolge bi proglasili petletni moratorij. To se pravi, da je v državi 78% prebivalstva insolventnega. Kako naj inozemstvo gleda na tako državo.

In končno kdo bi imel korist od tega. Dolgove bi moral kmet le plačati, če ne danes pa jutri. Tak ukrep bi bil pa najlepša prilika za špekulante in take poslovne ljudi, da bi na račun tega nesolidnega ukrepa masno zaslužili. In tudi ta njihov zaslužek bi šel na račun kmeta.

Drugi posebnosti tega zakonskega načrta se za danes niti ne dotikamo. Ta prva nam dovolj pove, da dr. Korošec ni mogel storiti drugega kot tak predlog zavrniti. Korist kmeta je zahtevala to.

Na naslov „Vremena“

KAKO SE NE POROČA.

To hoče menda dokazati tudi ljubljanski dopisnik »Vremena«. Kakor mnogi drugi novinarji, zlasti belgajski je najbrže mnenja, da obstoji sposobnost novinarja samo v tem, da dobi izjavo. Lov za izjavo je dejansko tudi ves ponos nekaterih novinarjev in ambicija dobiti tudi v najbolj neprikladnem trenutku izjavo, gre tako daleč, da se ti novinarji niti najmanj ne ženirajo, če postanejo pri tem od sile vsiljivi.

Le tako si moremo razlagati težko napako, ki jo je zagrešil ljubljanski dopisnik »Vremena«. O seji izvršilnega odbora SLS je moral na vsak način dati poročilo. Ker mu pa uradni komunikacijski ni zadostoval in ker je hotel imeti izjavo, ki je ni mogel dobiti, si je pomagal na ta način, da je priobčil kot izjavo nekega našega ministra SLS »Slovenec«
»vrednik«. In pri tem se ne oboleva pohvaliti sebe še s temi besedami: Po seji so bili člani glavnega odbora SLS zelo zaprti. (A dopisnik je izvedel za sejo šele drugi dan.) Vašemu dopisniku pa je uspelo, da je izvedel od člana glavnega odbora in bivšega ministra te podrobnosti o stališču glavnega odbora SLS: In nato g. dopisnik brez docela citira »Slovenec«
»vrednik«. Torej docela neresnično stvar, ki je vedoma zagrešena.

Gosp. dopisniku »Vremena«
povemo čisto resno, da v Sloveniji ni tal za takšno poročanje in naj si zapomni, da je zadnjič, da se zadovoljimo samo z opanom. Vedoma neresničnega poročanja namreč nočemo in tudi ne moremo trpeti.

Naj si torej ljubljanski dopisnik »Vremena«
stvar dobro premisli.

Dunajska vremenska napoved: Izpremenljivo vreme, temperatura nad ničlo.

Zatiranje Slovencev na Koroškem

Slovenci brez zastopnikov v šolskem in gospodarskem svetu — „Heimatsbund“ ima odločilno besedo — Slovenski otroci brez pouka v maternem jeziku

Poslanci nemške stranke v Jugoslaviji so zadnji čas zelo agili. V vseh nemških časnikih lahko čitamo te dni članke o »zatiranju«
nemške manjšine v Jugoslaviji. Eden od teh gospodov gre celo tako daleč, da trdi v tujem časopisu, da Nemci v Jugoslaviji nimajo niti ene ljudske šole. Odločno protestiramo proti takemu pisanju in opozarjamo nemške poslance, da naj svoje zveze v inozemstvu uporabijo raje zato, da ublažijo nezno stanje slovenskih manjšin v Avstriji in Nemčiji kakor pa da jih izkoriščajo zato, da škodujejo državi. Kajti Nemci pri nas imajo daleko več pravic, daleko več možnosti mirnega gospodarskega in kulturnega razvoja kakor naši ljudje n. pr. na Koroškem.

Priobčujemo v kratkih izvodih izvajanja poslancev dr. Petka in g. Starca v celovškem deželnem zboru. Ze samo to kratko poročilo priča dovolj, kako gre Slovincem na Koroškem. Njihov položaj je žalosten in težak in se niti zdaleka ne da primerjati s položajem nemške manjšine v Jugoslaviji.

Govor poslanca Petka

Celovec, 29. decembra. Včeraj popoldne je v proračunski razpravi koroškega deželnega zbora govoril tudi slovenski poslanec dr. Petek, ki je med drugim izjavil: »Če pregledujemo proračun, najdemo dve veliki postavki, šolstvo in kmetijstvo, na kateri Slovenci nimamo nobenega vpliva, ker imata pri uporabi teh velikih vsot odločilno besedo deželni šolski svet in deželni kulturni svet. Ti dve organizaciji pa sta sestavljeni po nedemokratskih načelih in zato smo v svojih pravicah prikrajšani. Neznosno je, da Slovenci, ki tvorimo močno in izrazito manjšino, v deželnem šolskem svetu nimamo svojega zastopnika. Mi smo pričakovali od demokratske republike, da se sestavi deželni kulturni svet in deželni šolski svet po ljudski volji, pa smo se prevarali. Ti dve organizaciji nosita glavno krivdo na politiki proti Slovincem. Po plebiscitu se je v organizacijah ustalil duh Heimatsbunda. Da je gospodarski položaj v slovenskem delu Koroške žalosten, dokazujejo klici na pomoč iz Pliberka in konkurzi v drugih središčih Spodnje Koroške. Potrebno bi bilo, ako bi se skušalo nasprotje med mesti in podeželjem ublažiti. Kaj bi bilo, če bi se za spodnji del Koroške naenkrat napravila gospodarska anketa, pri kateri bi bili zastopani tudi Slovenci? Seveda je za nas težko govoriti o gospodarstvu, če se nam vedno zopet očitata irendenta. Mi smo svoječasno v deželnem zboru izjavili, da se postavljamo na stališče danih razmer in mednarodno smo se zavzeli za lojalnost manjšin. Tisti krogi, ki nam zmirom očitajo irendento, naj pomislijo, da se ravno isto lahko obrne enkrat proti nemškim manjšinam, kakor smo to videli zadnjič v Luganu. Če je Stresemann občutljiv, smo tudi mi lahko. Drugo vprašanje, ki se ga hočemo dotakniti, vsebuje kulturne stike manjšin s svojim ljudstvom. Govornik je prečital v pojasnilo resolucijo manjšinskega kongresa v Ženevi. Ker so tako zvani Nemci prijazni Slovinci ovira uresničenju kulturne avtonomije, smo poskusili spoznati realnost kulturnih stremiljenj teh ljudi. Nobena zahteva, ki so jo manjšinski kongresi zahtevali od narodnih skupin, ne obvelja pri teh ljudeh. Politična prepričanja ne morejo biti odločilna za kulturno priznanje. Dr. Wutte

Pred krizo v Franciji

Pariz, 29. decembra. (Tel. »Slov.«) Francoski senat je včeraj ponoči sprejel državni proračun z 273 glasovi proti 17 glasovom. Dohodki so proračunani na 45,45 milijard, izdatki pa na 45,32 milijard. Modificirani proračun se danes zopet vrne poslanski zbornici in bo v par dneh odpravljen. Členi zakona o pripustitvi verskih redov v Francijo so izpuščeni, pač pa se nahaja v zakonskem predlogu kompromisna formula o zvišanju poselskih dajet, ki jo je sprejel senat s 140 glasovi proti 107 glasovom, pri čemer se je več kot 50 poslancev odtegnilo glasovanju. Sprejem te formule v poslanski zbornici ni zagotovljen. Ker je ob priliki razprave o proračunu vladala med strankami premirje, je verjetno, da se bo takoj po sprejemu proračuna razvil med strankami hud boj, posebno ker so se radikalni soglasno izjavili proti pripustitvi verskih redov v Francijo in so zahtevali obširno razpravo o splošni politiki vlade.

Zvišanje poslanskih dnevnih

Pariz, 29. decembra. Radi zvišanja poslanskih dnevnih je prišlo med finančnim ministrom Chéronom in Poincaréjem do ostrega konflikta in so se v zvezi s tem pojavile tudi vesti o možnosti vladne krize. Vendar je končno prišlo do sporazuma in zakonski predlog o povišanju poslanskih dnevnih za 1250 frankov mesečno je bil v razpravi na sinočnji seji senata. Pred razpravo je Poincaré ostentativno zapustil dvorano. Senat pa je zakonski predlog pozno v noči sprejel s 140 proti 107 glasovi.

piše v svoji brošuri »Deutsch,windisch-slovenisch«, da ti ljudje niso bili narodno zavedni in da zato prosto priznanje pri njih ni mogoče. Dr. Wutte išče izhoda s tem, da namesto narodne zavednosti postavlja »Kärntner Heimatsstreue«. Ne moremo ničesar začeti. Pri nas večina noče biti nemška, ampak »Heimatsstreue«. Obžalovanja vredno je, da so nemške stranke pod pritiskom Heimatsbunda umaknile § 51. in se s tem izognile razpravi o teh vprašanjih. S tem so pokopale tudi avtonomijo. Mi bomo, kakor prejšnja leta, glasovali za nekatere postavke. Vohre pa smo proti proračunu, ker Slovincem ničesar ne nudi.

Govor posl. Starca isti dan

V proračunski debati v koroškem deželnem zboru je pri razpravi o ljudskošolskih proračunskih postavkah govoril o razmerju učiteljstva do slovenskega ljudstva in zavrnil sumničnega Landsbunda o slovenski duhovščini posl. gosp. Starc. V glavnem je izvajal sledeče:

I. Učiteljstvo je slovenskemu ljudstvu neprijazno. Učni načrt zahteva vzgojo, ki je v skladu z domom. Pri nas pa ta vzgoja otroke domu odtuja. Nemci imajo od nemškega učiteljstva narodno vzgojo. Nemci imajo za svoj denar narodu zvesto učiteljstvo, mi pa imamo od učiteljstva raznarodovalno vzgojo med nami, imamo učiteljstvo, ki mu je vsaka slovenska zadeva zoprna, ki niti dveh slovenskih učiteljev ne trpi in še vedno sklepa resolucije proti njima.

Način pouka je za slovenske otroke v prvih letih muka. In če kak učitelj iz usmiljenja daje otroku pouk v domačem jeziku, ga šolski nadzornik za to posvari, kakor se je to zgodilo v velikovškem okraju. Vse dosedanje ohranjanje kulturne avtonomije kažejo, da hoče večina sedanji način pouka ohraniti za večino slovenskih otrok, da, celo poslabšati ga, samo da se pospešuje raznarodovanje.

Nato govori o raznih poskusih v teku leta glede šolskih počitnic od šolskega začetka proti podaljšanju obiska šolskega pouka po 14 letu, o zadržanju učiteljstva proti šolski molitvi, proti raztežovanju učnih ur na nadaljevalnih šolah na pozno zvečer, kar fante navaja na nočno pohajkovanje. Končno govori o gonji proti slovenski duhovščini, ki se ji očita veleizdaja in da stoji celo na čelu veleizdajalec.

Stavljam vprašanje, ali je zvestoba do lastnega ljudstva že veleizdaja? Ali je zavzemanje za pravice lastnega naroda že veleizdaja? Ali je odpor proti raznarodovanju že veleizdaja? Ali smo Slovenci skozi šestdeset let veleizdajalci, ker se šestdeset let borimo proti raznarodovanju? Za katero državo pa je tedaj bila veleizdaja naroda, ko še ni bilo nacionalne države? Če nemška večina obsoja naše delovanje, potem mora z isto logiko obsojati tudi delo vseh nemških manjšin. Mi priznavamo isto oblast, ki je. To smo tudi storili, ko smo izjavili, da priznavamo dana dejstva. Tudi med narodom smo to stališče zagovarjali. Pošteno smo se trudili, da se je ljudstvo mirno udalo v svojo usodo. Odločno pa smo proti temu, da bi se naš otroci odtujevali, protestiramo proti raznarodovalni politiki, ki se izvršuje na Koroškem. Za pravice našega slovenskega naroda pa se bomo slej ko preje pošteno in odkrito borili.

Oboroževanje Itali'e

Milan, 29. decembra. (Tel. »Slov.«) Mussolinijev »Popolo d'Italia«
napoveduje nove davke za gradnjo italijanske mornarice, ki da je neobhodno potrebna za varstvo italijanske neodvisnosti in preskrbo s surovinami. List se skljuje na to, da se države vedno bolj oborožujejo, dočim je bila Italija pripravljena, da v sorazmerju z drugimi državami omeji svoje oboroževanje. Italija je obkrožena v zaprtim morju, v katerem vse druge države lahko kontrolirajo njen uvoz. Bitka za žito je torej obenem tudi za Italijo narodni osvobodilni boj. Italija je glede železa, premoga in petroleja navezana na uvoz in mora na leto po morju uvažati 18.000.000 ton tega blaga. Varstvo pomorskih potov je torej življenski pogoj za pomorsko neodvisnost Italije.

Trgovska pogodba s Francijo

Pariz, 29. dec. (Tel. »Slov.«) V Parizu se vodijo že več tednov trgovska pogajanja med Francijo in Jugoslavijo. Kakor doznava vaš dopisnik, se bodo pogajanja zaključila v najkrajšem času. Obe delegaciji sta se včeraj sporazumeli o besedilu bodoče trgovske in paroplovne pogodbe, katera se bo po odobritvi obeh vlad podpisala najbrže že v prvih dneh meseca januarja. Jugoslavija dobi z novo pogodbo vse največje ugodnosti, ki se dajejo med državami s trgovskimi pogodbami, proti temu, da Jugoslavija da gotove koncesije za francoski izvoz. Nova trgovska pogodba, ki se bo izpolnila s posrednimi dogovori o pravici naseljevanja in ustanavljanja konzulatov, bo nadomestila gospodarsko pogodbo, ki je bila 1907 sklenjena med Francijo in kraljevino Srbijo.

Uradniške razlike bodo izplačane

Belgrad, 29. decembra. (Tel. »Slov.«) Finančni minister dr. Subotić je Vašemu dopisniku odločno zanikal vest belgajske »Politike«
in nekaterih slovenskih listov, da bodo uradniki dobili bone. Razlike se bodo izplačale efektivno.

Amnestija na Bolgarskem

Sofija, 29. dec. (Tel. »Slov.«) Na novega leta dan se bo izdala na Bolgarskem amnestija, s katero bo pomiloščenih 109 političnih kaznjencev, med katerimi je 60 kaznjencev takih, ki so bili obsojeni po izrednem vojnem sodišču.

Proti alkoholu

Praga, 29. dec. (Tel. »Slov.«) Dozdaj sta se pripetila samo dva primera, da se je predsednik republike Masaryk poslužil svoje pravice veta. Tretjič pa je predsednik Masaryk porabil to svojo pravico pri zakonu z dne 1. novembra 1928, s katerim je češkoslovaška narodna skupščina odklonila določbe o prepovedi točenja alkohola na dan pred volitvami in na dan volitev v narodno skupščino, v občinske in okrajne zastope. Predsednik Masaryk je svojo odklonitev utemeljil nastopno: »Zakonski načrt vračam narodni skupščini iz sledečih razlogov: Ukinjenje prepovedi točenja alkohola pijač na dan pred volitvami smatram zato za nedopustno, ker se razmere od 1. 1919. niso spremenile tako, da ne bi prosto točenje alkohola pijač neugodno vplivalo na izid volitev. Razen tega bi gotovo nastale velike administrativne težkoče, če bi se hotelo preprečiti, da se ne bi točenje podaljšalo preko polnoči, torej na dan volitev samih.«
— Kakor znano, sta predsednik Masaryk, kakor tudi zunanji minister dr. Beneš, polna abstinenta.

Angleški kralj

London, 29. dec. (Tel. »Slov.«) Današnje opoldansko zdravniško poročilo pravi, da je imel kralj mirno noč in da se je njegovo stanje nekolikoboljšalo. Angleška poročevalna agentura demantira vesti londonskih jutranjih listov, da je kralj predvčeršnjim več ur bil nezavesten, in pravi, da se mora taka vest v sedanjem stanju boleznih smatrati za zlohotno zavajanje. Uradni list ugotavlja, da zdravnik ne namerava izvesti pri kralju prenos krvi in da se mora sprejemba pri zdravilih, katera so zapisali zdravniki, ne nanaša na prenos krvi.

Bolivija zagotavlja miroljubnost

Pariz, 29. dec. (Tel. »Slov.«) Briand je sprejel danes poslanika Bolivije, ki je v imenu svoje vlade odločno demantiral vesti o novih sovražnih dejanjih Bolivije proti Paragvaju in zagotavljal, da se je Bolivija strogo držala obveznosti, ki jih je prevzela nasproti Briandu kot predsedniku Sveta Društva narodov.

Drobne vesti

Prof. Jorga je v romunskem parlamentu nastopil proti liberalcem in za današnji režim. Današnja vlada je dosegla uspeh, ker je uvedla režim svobode, katero je liberalna stranka zatirala deset let. Ker uživa narodna kmetijska stranka med romunskim narodom veliko popularnost, se ne sme posluževati sedanjega nemoralnega volivnega sistema, ki se mora spremeniti. Če stranka tega ne bo storila, bo zanj to katastrofalno in bo propadla, ne da bi mogla zopet kdaj vstati.

Praški ministrski svet je odobril čsl.-nemško pogodbo o ustanovitvi čsl. pristaniškega pasa v Hamburgu.

Pomirjenje v Afganistanu. Iz Kabula poročajo, da so vstasi opustili boj proti kralju in da je neresnična vest, da bi bile vladne čete nastopile proti kralju. Z najpomembnejšim rodom vstaškega plemena Sivari se vodijo mirna pogajanja.

Novi bankovci po 1000 frankov bodo prišli v Francijo v promet dne 2. januarja 1929.

Gosta meglja, kakor v Londonu, je bila včeraj v Berlinu in po vsej Nemčiji. Vlaki so imeli znatne zamude in v Berlinu je bilo radi prometnih nesreč več oseb ranjenih.

Tužnim srcem javljam, da je danes naša dobra mati, stara mati, tašča, gospa

Jedert Jelenc roj. Jerala

Bogu vdano umrla v starosti 86 let, večkrat prevedena s sv. zakramenti. Truplo pokojnice bo ležalo na mrtvaškem odru v Sp. Siški, Vodnikova cesta 13, pogreb pa bo v ponedeljek 31. decembra 1928 ob desetih dopoldne na Dobravi pri Kropi.

Ljubljana, 29. decembra 1928.

MARIJA SRŠEN roj. JELENC, hčerka, v imenu ostalih sorodnikov.

SLOVENČEVA PRILOGA
ZA PRAZNIK MIRU IN LJUBEZNI
BOŽIČ 1928

Eno je DETE rojeno,
aj rojeno,
notri v mestu Betlehem.

V eni preprosti štalici,
aj štalici,
v enih oslovih jaslicah.

Spoznal ga je oslič, volèk,
oslič, volèk,
da je to DETE pravi BOG, aj, le Kralju nebeškemu.

ki je stvaril zemljò, nebò,
zemljò, nebò,
človeku dal dušo, telo. Za rojstvo mi zahvalimo,
zahvalimo,
rožo devico MARIJO:

Pastirci na polju pasejo,
aj pasejo,
angelskò petje poslušajo. Ker je rodila JEZUSA,
aj JEZUSA,
zveličarja vsega sveta.

V tem času božičnemu,
božičnemu,
aj, bodi, DETE, hvaljeno!

Stara slovenska.

Če bi Jezus rojen ne bil . . .

(Angel in Satan se razgovarjata.)

Satan: Če bi Jezus rojen ne bil — o, potem moj beli brat iz sinjih višin, — potem bi moja bolest grenka ne bila, bi kletev ne pekla tako hudo, ne bolela tako močno.

Angel: Če bi Jezus rojen ne bil, potem bi nebesa prazna bila in rod človeški bi v temi bil in vsa narava ječala bi pod bremenom greha in bratske krvi.

Satan: Le zakaj je rojen bil . . . ali bridkosti svet zdaj ne pozna, ali žene brez bolečin rode, ali solze so minule vse, ali gorja nič videti ni?

Angel: O, pač krivica pravice še našla ni, in zloba velike ima oči in kletev še vedno iz pekla se pne, skušnjave še vedno v moči rasto in zmage se vaše števijo, da angeli varuhi plakajo.

Satan: Milosti se še vedno množe, katedrale nove vstajajo in molitve do nebes se spenjajo. Čemu so vam molitve le, čemu le vedno nove cerkve, saj Jezus je vse odrešil bil in milost je v srca vsa vli.

Angel: Ljubezen je božja brez meja in kakor pravica povsem brez dna, zato se milosti množe, zato Bog odpušča grehe vse.

Satan: Če je Jezus za vse trpel, zakaj bolečina se nova rodi, zakaj drevesa poganjajo, da križe nove še tešejo.

Angel: Vem, da bridkosti po Jezusu so, vem, da žene v bolečini rode, vem, da solze še vedno teko in nedolžni še vedno krivice trpe.

Satan: Ponovno te vprašam, zakaj le to?

Angel: Neuk sem in božji ni moj razum, a vem pa tole povedati ti, da bolest prej cilja imela ni, zdaj pospečena po Jezusu je. In solze, praviš, da še teko, in kakor preje grenke so. Solze, to res je, po licih polze, padajo pa v same božje dlani, ki iz njih nakitje plete, da divi se blesku samo nebo.

Satan: Kako, da pravica je božja brez dna — ali za satana morda samo — in krivica pravice še našla ni . . .

Angel: Bog v roki vago ima in res na svetu ni ga zla, ki Bog ga ne bi tehtati hotel, in pride ura in prav zares, tedaj, o tedaj bo prepozen vsak kes. Krivica slednja povrnjena bo, in zlo najmanjše odtehtano bo.

Satan: In čemu še križi novi rasto?

Angel: Vem, da križ vam je muka vsa in vedno iznova groza pekla. Vem, da jaslice vaša bridkost, vem, da maša je vaša grenkost. Da pa križi novi rasto — to mora biti za pot v nebo. Če Jezus sam skozi muko je šel, ali hlapec naj bi bolje imel?

Satan: Potem pa to odrešenje ni, če na svetu nič bolje ni.

Angel: Zakaj slepiš se tako poljno, ali ne vidiš ljubezni rok, ki lajšajo bednim njih reoni stok, ali ne vidiš sočutja solza, ki iz križa moč dobe, ali ne vidiš srca drhtečega, ki ob jaslicah milosti se vda?

Satan: Vidim, čutim in slutim vse to, o, da zame kesanja ni, o, da zame jaslic ni, da križa zame ne tešejo.

Angel: Bog vas je enkrat prosil bil, pa ste imeli porogo le in napuh vam srca zatemnil je, zato pa križ za vas ne brsti in milosti božje za peklo ni . .

Dr. p. Roman Tominec, O. F. M.

Skrivnost družine.

Kaj bo za večerjo,
Jožefa skrbi.
A Marija ga potrošta:
Saj večerje treba ni.

Betlehem šumi. Od vseh vetrov ga polnijo množice popotnih: jež in peš. Avgustovi pisarji praskajo, pišejo, popisujejo. Gneča pred oblastnim dvorcem gradi cesto. Z visokih kamel kličejo trgovci iz daljnih dalj: »Pozdravljeno rodno mesto!«

In srečujejo se oni iz Aleksandrije z onimi iz Mezopotamije. Po zdravju in družini, po kupčiji in blagu se sprašujejo. Prenočišča in gostišča se polnijo. Vse vre, vse kliče, vse plačuje in trosi. Imajo, ki na svetovnem trgu pletejo, vozlaajo, vežejo in režejo niti trgovine. In da bi prišli samo zaradi Avgustovega povelja? Kaj šel! Za blago in profit barantajo, zaroke sklepaajo: Rahelo Jakobu in Abrahamu Saro. Tako kaže gospodarna misel.

Betlehem šumi. Mrak lega; trudni pisarji zvijejo pergamente in papirose. Trume legajo za mize in segajo po čašah. Krog mesta plapolajo ogenjčki, krog katerih leže gonjači kamel in si pripovedujejo prerokbe: »O mladiki iz Jesetove korenine, o Njem, ki ne bo sodil po videzu, ampak bo sodil po pravici revne in se bo poganjal za krotke. — Tedaj bo prebival volk pri jagnjetu, leopard bo ležal pri kozličku; tele in lev in ovca bodo skupaj hodili in majhen deček jih bo gonil...«

V ta večer sta prišla Onadva: tesar z osličkom na povodcu in Devica-Zena iz Nazareta.

Betlehem šumi. Onadva trkata, prosita. Od vrat do vrat. Gneča ju ne vidi. Vsak ima zase in s sabo toliko koristnih skrbi. Odplove ju ljudska reka v predmestje. Tam so bajtarji, pastirji. Lovijo rimske denarje, sami leže pred kočami, da prenočujejo tujce. Vsak zase, vsak sebi. — Mimo zadnje kočice gresta Onadva in še mimo ognjev, mimo tistih, kjer si hlapci in sužnji pripovedujejo prerokbe o Cvetlici iz Jesetove korenine. In sedaj sta na betlehemskih gmajnah. Z neba hrepene zvezde s tihim sojem za njima. Razjokale bi se. Nad možem, ki se mu trese roka od skrbi in se mu glava sklanja na prsi. Nad Devico-Zeno, ki se, vtopljen vase, smehlja in prisluška drobnemu kladivcu: pod srcem utriplje, rahlo, a se vendar čuje do zvezd, da trepetajo in se na gosto utrinjajo na pot, koder se spotika trudni osliček. In zdajci — kar trije utrinki hkrati se zablistajo. Hribec zažari. Mož dvigne glavo in se ozre. V hribcu je votlina. Mož krene vanjo. V njej je hlev. Z nepopisno ljubeznijo pomaga mož ženi z oslička. Samoten volek vstane iz kota, zamrši in jih pozdravi po svoje. Mož pospravlja po hlevcu, zbira zjédi sena in slame, pogrinja borno posteljico. Nabere še suhljadi, poklekne h kupčku, kreše, da lete iskre in mrmra:

k' nis' nas hotlo jerpergvat...
Oj ti mesto betlehemske.

Ozre se na Devico, ki se smehlja in gleda v daljine brez meje. On utihne in se zazre v te oči. Mimo njega gredo, ven, daleč, iz večnosti v večnost, po vsej zemlji; vsa srca vidijo, vsa revna in obremenjena srca. In iščejo lačnih in žejnih pravice, in hromih in gluhih in slepih in gobavih. Mož jo gleda in gleda. Ne ume. Odvezuje popotno torbo: »Kaj bo za večerjo?« ga skrbi. »Saj večerje

treba ni,« ga tolaži Devica. »Naša jed je, da spolnimo voljo Očetovo« Mož za-
drgne popotno torbo in se sključi k ogenjčku; nad suhljadjo mirno gori plamen-
ček, izpod nje žare oči oglja. Volek in osliček se ne ganeta, pajek pod stropom
se je razkoračil v mreži in le gleda, gleda. Niti ogenj se ne upa prasketati. Pusti
okleščki gore kakor olje v svetiljki: tiho gore in svetijo. Mož v snu ponavlja
besede Device: »Naša jed je, da spolnimo besede Očetove...«

Tedaj se odpre nebo. Zvezde vztrepetajo in od groze preblede. Rimska
cesta se razkolje in iz nje se usujejo trume duhov, ki zarašajo nad gričkom. Luč
ognja vtone v svetlobi nebes. Volek in osliček skloneta glavi do tal, mož se
zbudi iz sanj in omahne pred jasli, kjer se mu smehlja nebojgleno Dete: »Da
spolnimo voljo Očetovo...«

In že se gnete pred votlino vse polno lačnih in žejnih pravice: pastirji in
hlapci in deklet, tbovorniki in poganjači, možje in žene, deklice in dečki. Nebo
žari, hribček gori, zvezde počijo glorijsko. In glorijska predrami v Jutrovi deželi kralje.
Kamele sedlajo, na pot se pripravljajo: da spolnijo voljo Očetovo — po Baalamu
razodeto. Nebo in zemlja se zliteta v eno, sveto občestvo prevzame vse: nihče
sebi in zase ne živi: Mož za vse, Devica-Žena za vse, Dete za vse, pastirji in
kralji — ne zase, Zanj, in po Njem za vse, za sveto, božje občestvo...

Sveta noč svetega občestva...

Betlehem pa šumi. Vse se gnete, vse se peha, vse hiti, vse skrbi — in vse
sebi, vse zase. V zgneteni občnosti — nobenega občestva. Avgust zase, krčmar
zase, pismar zase in Jakob in Abraham in Izmael — zase. Ne Očetova — naša
volja bodi. Volja sle, volja koristi, volja mogočnih, volja svete sebičnosti. Zemlja,
samo zemlja — nič nebes... Pastirji in hlapci in deklet pa gredo od votline in
z njimi hodijo nebesa. Prerokbe si ponavljajo:

»Njegovo ime bo Emanuel — Bog z nami.«

In tako se je izpolnilo: »V prilikah bom odprl svoja usta in drugače, nego
v prilikah, jim ne bo govoril.«

Spregovorila je sveta noč v priliki in razodela skrivnost družine. Čemu
Jožef Mariji, čemu Marija Jožefu, čemu oba Detetu? Za sveto občestvo. Družina
je sveto, temeljno občestvo človeštva. Toda ona ne vzklije iz gole sle, ne požene
iz koristnosti, ne utrdi se v sveti sebičnosti. Ona je prečudovito dobro, največje
socialno dobro. Ona je zmaga občestvene misli nad vsako mislijo, ki poganja iz
sebe le za sebe. Ona je triumf skupnosti, ona je izraz enotnosti volje, — v naj-
gorji strasti ukročene.

Čemu mož ženi? Čemu žena možu? Zgolj zaradi sebične, sladkobridke sle?
Zaradi nje, ki danes vriska, jutri joče? Danes omamlja, jutri grenko trezni? Ki
danes družni, jutri trga na dvoje? Ki danes občestvo snuje, da ga jutri truje?

Kakšna je volja Očetova?

Prilika z betlehemske gmajne odgovarja: Družina je skrivnost svetega
občestva. Je ognjišče, na katerem zgoreva sebični, hladni jaz, in s katerega
greje lubezen, vsa polna žrtev. Jožef za Marijo, Marija za Jožefa, oba za Dete.
Za Dete bornost v hlevcu, za Dete darovi kraljev, za Dete beg skozi puščavo,
za Dete delo in borba za kruh: Dete pa vsemu vesoljnemu človeštvu, svetemu
občestvu.

Počesčena skrivnost družine, razodeta na betlehemske gmajni.

F. S. Finžgar.

Božična rapsodija

Cestninar svojega lica, nedorasli jaz Janez Pregelj — Cahej,
rovtar iz Galileje tolminske, negódne mevšetov zemljé,
svojemu Bogu, kralju vseh kraljev, Novorojenemu
pesem pojem za praznik in sveti god.

Kaj naj, Dete, Ti dam, ki poščiti vljudno ne zmorem,
ki še v molitvi sem svoji robat kot črednik in hlevar,
bridki Pavliha jaz iz bajtarskih rev in golót?
Kaj naj, DETE, Ti dam, da bi všečno Ti bilo,
da bi slavilo ponižno, da bi pobožno Ti pelo,
ne pa bolelo,
Kakor oša moja lepota, oša moja ljubezen boli? ...

Božji Otrok, ki si čist, ki si svet, svétel in tih,
to vzemi, kar imám, pa čeprav boli! Boli,
ker je tudi le sólza in sanja in pesem iz dni
Salomine sle in nakan krvavih Herodeževih,
božji OTROK, ki si čist, ki si svet, svétel in tih!

Cestninar svojega lica, nedorasli jaz Janez Pregelj — Cahej,
rovtar iz Galileje tolminske, negódne mevšetov zemljé,
svojemu Bogu, kralju vseh kraljev, Novorojenemu
pesem pojem za praznik in sveti god.

Pojem,
kakor po materi znam, ki je preprosto ljubila.
s svojo, s tolminsko besedo božje Rojstvo slavila,
da bi se božje Dete v plenicah smejalo,
pòtlej na gorkem zaspalo ...

Oj Dete nebeško, Te prosimo zdaj,
da žegen nebeški vsem skupaj nam daj,
pastirjem, volétu pa tistim ovčám,
ki s Tabo so v hlevu, pa jih smrdeti ni sram.

Ta jud pa, ta gavgar, ta mrha Herod,
ta tepec biriški, ta črni galjót,
ta zlomek, še enkrat pri živem da bi gníl,
ki je otroke nedolžne moril!

Cestninar svojega lica, nedorasli jaz Janez Pregelj — Cahej,
rovtar iz Galileje tolminske, negódne mevšetov zemljé,
svojemu Bogu, kralju vseh kraljev, Novorojenemu
pesem sem pel za praznik in sveti god ...

Kje je luč

Stoletja so minula. Narodi so rastle in propadli. Vstali so voditelji in zopet padli. Samosilniki so obvladovali in obvladujejo še človeštvo, ki živi v divjem kaosu, včasih čisto golo, brez sleherne moči. Gorje tistemu, ki bi se drznil plavati proti toku, ki bi hotel premagati kaos! Zaničevan, zasramovan, uničen in strt bo.

Kdo ne pozna kamenitih puščav s svojimi stanovanjskimi hišami in tovarniškimi dimniki? Kdo še ni videl ljudi, katerim so te puščave dom in domačija? Ti ljudje ne iščejo in ne morejo najti pota, ki bi jih povedel v solčno, vso jasno deželo, ki uresničuje vse sne o solčnem sijaju, o logih in livadah. Sicer si skušajo ljudje ustvariti po onih puščavah oaze. Toda odkod naj prihaja studenčnica, ki bi napajala in oživljala te oaze?

Kamorkoli se ozreš, vidiš smrt in umiranje. Po mrkih, umazanih ulicah se igrajo še mrkejši otroci. Življenje se hoče razviti. Otrok bi se rad igral, rad bi skakal in pel. Toda povsod same ovire. Tu sivo zidovje, tam smrtna nevarnost, tu zopet vzgojna metoda šol, učiteljev in starišev. Kal življenja se duši z vseh strani. Iz otroka postane blodna senca, človek velemesta, človek, ki zre v uživanju in strasti vse življenje.

Raste v starosti. Njegov duh pa otopi. Širokega, svobodnega življenja ne pozna in obtiči v svoji ozkogrudnosti. Obteži se z denarjem in vsemi mogočimi materijami. Njegova posest mora rasti in se množiti, brez ozira na to, kdo mu je ustvaril vrednost.

Stanujejo trumoma skupaj, ljudje teh puščav. V nasprotovanjih in sovraštvu jim gine življenje. Zavistno zro na svoje gospode-trote in si želé, da bi bili na njihovem mestu. Razdelili so si dneve tako, da imajo delavnik in nedeljo. Ob delavniku so sužnji trotov in svojih strasti. Divjajo, begajo in se pode za čim več denarjem. Boj za obstanek jim da mnogo misliti. Vedeti morajo, kaj bodo jutri jedli. Skrb se pridruži skrbi. Danes pokopljejo tega, jutri onega.

Ob nedeljah gre mnogo ljudi v cerkev. Boga časte s tem, da so pobožni in da kleče. S prižnice se oznanjuje evangelij. Toda kmalu se je zopet vsakdanji delavnik povrnil. Vrtinec življenja jih obkroža. Pot v raj je težka in naporna, moč njihova pa slabotna.

Za vse ostale velja pa samo vsakdanjost. Ime deli samo časovno razdalje. To so sence, ki jih nosi goli vrtinec, kaos in ki ne bodo nikoli dosegli brega. Oni čakajo vedno na bežen čas. Saj je vse, kar počenjaajo, edino prisilno delo.

Vso zemljo zakriva strašna tema. Gospod zemlje, človek, se plazi po tleh. Njegove oči so oslepele. Zato ne more več najti pota v višino. Marsikdo se je že skušal dvigniti; toda kmalu se je zopet zgrudil. Morda je to še večkrat poskusil; morda se mu je to že do polovice posrečilo.

Tema pa je gosta in črna. Zdi se, da je za človeške moči nepremagljiva. Samo nekaj jo more premagati: Ogenj, luč. Kjer sta ta dva, mora izginiti tema, ki je vendar samo pomanjkanje luči. —

Vse človeštvo ječi in pričakuje odrešenja: Hrepeni po luči, ki bi razgнала temo. Pričakuje, da bi prišlo kraljestvo luči na zemljo.

Cuj, ali se ni oglasilo nekje daleč, pritajeno, kakor zvonjenje svetih, božičnih zvonov?

»V začetku je bila Beseda ... v njej je bilo življenje in življenje je bilo luč ljudi ... Prava luč je bila ta, ki prihajajoč na svet razsvetljuje vsakega človeka ... In Beseda je meso postala in med nami prebivala ... (Jan. 1, 1—14.)

Dom

Dom lahko urediš še tako v čistem slogu, ga opremiš še do zadnje potankosti po pravilih najizbranejšega okusa, pa je vkljub vsemu lahko hladen in neprijazen, grob vsake domačnosti, vsakega vedrega razpoloženja, če mu manjka duše, če ljudje sami svojemu domovanju ne dajo onega vedrega, veselega izraza, ki rodi svetlo toploto in posvečuje najbolj preprosto in skromno sobo. In baš k temu bi bilo treba ljudi vzgajati še posebej in mnogo bolj kot doslej.

Visoko in hvaležno nalogo ima pri tem žena, katere bistvo se zrcali v prvi vrsti v njenem domačem krogu. V tem je neomejena gospodarica, zakaj v največ slučajih prihaja mož v nekem oziru le kot gost za malo časa domov. Pride domov, da si odpočije, da zadiha zrak, ki je drugačen od prahu zrak zunaj s svojim drvenjem in brezobzirnim tekanjem. In doma naj bi ga vsak predmet, vsaka slika, vsaka cvetlica razvedrila, mu povedala, da so še druge stvari na svetu poleg grdobji, ki jih življenje vsakomur dan za dnem meče kot bolestne ovire na pot.

Razpoloženje, ki vlada doma, ki se očituje predvsem v zunanosti in v bistvu žene, vpliva na možovo življenje v domačem krogu, na njegovo ustvarjalno silo in veselje do dela, na njegov celotni značaj mnogo bolj nego si kdo misli. Jed naj bo še tako preprosta, — gostija je, če je miza čedno napravljena. Nikdar pa ne bo tako, če žena svoje naloge ne izpolni — in ne ustvarja razpoloženja, kadar mož ni mogel pred pragom otresti vse, prav vse grenkobe svojega poklicnega življenja...

Najlepši dom postane možu ječa, če je v njem večni prepir in vpitje, če žena ni doumela, da naj bi bila ona sama s svojim bistvom v prvi vrsti domu najlepši okras. Žal pa je še mnogo žen, ki mislijo, da mora dobra gospodinja od zgodnjega jutra do poznega večera komandirati služkinjo, se prerekati z otroki in divjati s kunjjo za prah kakor pol blazna iz sobe v sobo. Potem se čudijo, če je mož rajši zdoma kot doma, kjer tako nobene domačnosti ne najde.

Pa je vendar tako lahko za ženo, da je sama domu v najvišji in najlepši okras. Bogastvo in revščina prav nič ne prihajata v poštev. Kakor je žena gospodarica v svojem domačem kraljestvu, naj tudi siplje vanj dobroto in veselje! Kako svetel in poln sreče bo tedaj vsak dom!

Bodi ves mož, vsa žena! Sila moževa ni samo močatost in delo, vse bolj je samopremagovanje, nравstvenost, trud, potrpljenje. Zenskost se izpopolnjuje s požrtvovalnostjo, krotkostjo, čistostjo, skrbnostjo. Zakonca čuvata v svojem otroku božje dete, otroci spoštujejo v svojih starših deklo in hlapca Gospodovega. Družina posluša, kako angeli o miru pojo, spoštuje darove polja in pomoč živine, prijazno pozdravlja pastirčka in modrijana kot dobra soseda. Iz dela ji ne nastaja več kazen, ampak blagoslov, revščina se ji spremeni v upanje, bogastvo v ljubezen, oddih v igro, preprostost v veselje.

Sveti večer

Temà kot v grobu, v oknih zima,
v sobi pri peči topló.
Z ognjišča se sveti, starki se kima,
dekleta mehki lan predejo.

Vrti se, vrti kolóvrat moj!
Glej, saj advent minul bo takoj,
blizu, prav blizu je sveti večer!

Lepó je dekletu presti, lepó,
za žalostnih zimskih noči,
v srcu prepričana trdnó,
da delo zastonj njeno ni.

Fant prišel po pridno bo ženo,
porekel: Deklè, pojd z menoj!
Za ženo mi boš poročeno,
jaz pa bom zvesti mož tvoj.

Jaz mož tvoj, ti moja žena,
podaj mi rokó, dekle zalo! —
Deklè je prej predla predena,
zdaj šije srajce za balo.

Vrti se, vrti kolóvrat moj!
Oj, saj advent preide takoj,
in pred vratmi je sveti večer!

*

Oj, ti sveti večer,
praznika tajna sila:
Kaj prinašaš dobrega?
Kakšna so tvoja darila?

— Gospodarju poprtnjak,
ostanke pa živini,
petelinu česna strok,
graha kuretini,

drevju sadnemu kosti
ribje od večerje,
belouško pa na zid,
kdor se posti in verje. —

Mene pa, mlado deklico,
srce še neoddano,
v mislih vse kaj drugega
mika neprestano.

Ah, pod gozdom temnim tam
pri grajskih pristavah
orbe so starikave,
sneg na sivih glavah.

Ena vrba grbasta
v globel se tajno boči
kjer se modro jezero
pod ledovi toči.

Tu dekletu v polnoči,
v lunini svečavi
ženin se usojeni
v globini vod pojavi.

Oj, polnoč me ne straši,
nidenja kaj mor'jo?
Pojdem tja s sekirico
in presekam skorjo.

ter pogledam jezeru
globokemu v vodo se,
pogledam fantu svojemu
srepó oko v oko se!

*

Marica, Hanica, o imena mila!
Deklici kot spomladni rožici.
Katera obeh je lepša bila
nobenemu ločiti mogoče ni.

Če prva le k fantu spregovori —
v ogenj bi šel na migljaj,
če se pa druga ti nasmeji —
bi prvo pozabil tedaj.

Polnoč. Čez nebo vsemirja
se zvezdic je zbor razsejal
kot ovčice okoli pastirja
in je pastir — ščip svetla.

Polnoč je, vseh noči mati,
polnoč po svetem večeru,
na srezu sledi je spoznati
od vasi naravnost k jezèru.

Tam ena kleči nad vodo sklonjena.
druga stoji poleg nje:
»Hana, moja draga Hanica,
kakšno vidiš znamenje?»

»Ah, hišico zrem — obrise nerazločne,
kot da je hišica Janezova...
Se že jasni — vidim duri kočne,
v vratih je moška postava —

oblečena v suknjič temnozeleni,
klobuk postrani — poznam ga, poznam!
in nagelj, ki ga dobil je pri meni —
o, ljubi moj Bog! — Janez sam!...«

Poskoči in bije ji kri srca,
druga poklekne k nji.
»Daj srečo Bog, draga Marica! —
Kakšen privid vidiš ti?«

»Ah, vidim vidim... ta meglà, meglà —
vse kot da v nji je stemnelo,
le žarki rdeči blešče iz osegà —
zdi se, da vidim kapelo...

Nekaj črni se v meglini tej,
pač, že mi stopa bliž —
družice so to in med njimi — glej! —
moj Bog: rakev, črn križ!...«

Vlažen vetriček pihlja
po posevu, trati;
polje, vrt odeta sta
v vonjivosti bogati.
Zazvenela je godba od cerkve, ho
in za njo z rožami posejani gredo
veseli svati.

Zali ženin kakor coet,
krog njega vaščani,
v suknjič je zelen odet
in klobuk postrani:
takega je videla v nočni prikazni,
tak sedaj na svoj dom prijazni
gre ob ženi Hani.

Zašlo poletje. Po vrtéh
mrzli vetrovi vajo.
Zooni mrliču. Na raméh
mlado telo neso:
bele družice, sveča goreča,
vpije, jok in godba ječeča
iz globine pojo:
miserere...

Koga venec ta zeleni,
koga krije rakev ta?
Ah, umrla je v jeseni
deklita kot lilija.
Coetela je kot zalipana z roso,
upela je kot podsekana s koso
uboga Marica...

Zopet je zima, sneg v okna sega,
v sobi ob peči topló.
Z ognjišča se sveti, starka polega,
dekleta mehki lan predejo.

»Vrti se, vrti kolovrat moj!
Glej, saj advent minul bo takoj
in daleč ni sveti večer.

Ah, ti sveti večer
in polnoči tvoje čudo!
Kadar spomnim se na te,
v srcu mi je húdo.

Lani smo posedale
ravno tako skupaj —
preden leto je pošlo
dveh že ni več tukaj.

Ena nosi ruto že
in pienice šije,
druga že tri mesece
v črni zemlji gnije,
Marica, ah, gnije...

Lani smo posedale
kot nocoj in včera;
preden leto vrne se,
kje bo že katera?...

Vrti se, vrti moj kolovrat!
Vse na svetu je le za prevrat,
življenje človeško kot sen!...

Pač boljše je v upu zmožnem sniti,
pred sabo temino plašno,
kakor bodočnost svojo odkriti,
spoznati resnico strašno!

Karel Jaroslav Erben — Tine Debeljak

O, ko bi duš ne imeli

Slika božičnega večera onkraj meje.

Po deževnih dneh, po viharini noči je zapadel v gorah sneg. Zrak je postal mrzel, nebo jasno ko ribje oko. Solnce je sijalo skozi rahle tančice dvigajočih se megel in zlatilo pobočja in polja. Vsa pobočja in polja tolminskih gora, vipavske doline, Krasa, goriške okolice in Brd. Meglice so izginile, sijalo je čisto solnce, najčistejši ljubezni podobno, in ogrevalo zemljo, hiše, ljudi... Ali je ogreval tudi njihova srca?

V eni izmed kmetskih hiš — morda je bilo to na Krasu ali tolminskih hribih, morda je bilo po vseh hišah od Triglava do morja tako — so stavili otroci jaselce. Hlevček, Marijo in Jezuščka, svetega Jožefa, svete Tri kralje iz Jutrovega, pastirce in ovčice. Tudi na kravico in na volička niso pozabili. Nad hlevček so pritrdili angelčke, ki so držali napis:

»Mir ljudem na zemlji...«

Otroci tega niso razumeli, svoje veselje so kljub temu imeli. Le eden izmed njih, ki se je v šoli laško slabo učil, je klečal za mizo, se opiral s komolci in gledal v čitanko. Med potegovanjem v nos je z muko zlogoval: »L'Italia è il giardino del mondo...«¹ Zdaj zdaj se je ozrl na jaselce in se nasmehnil, kot so se v sreči nasmihali drugi. Zresnil se je znova, se spomnil na učitelja, pogledal očeta in zlogoval dalje...

Oče je kabil pipo in gledal v zlogujočega dečka. Nekaj mu je oralo čelo, nevolja je bila v njem. Zakričal bi bil nad paglavcem, a se je z muko zadrževal. On je hodil tri leta v šolo, da je nato desetkrat pisal svojemu dekletu, sedanji ženi, to je bilo vse. No, brati je znal, to je res. Danes mu še to nič več ne služi. Ta paglavec pa še dekletu pisati ne bo znal, bral bo pa prav tako malo...

Starejša hči je sedela v mraku in čitala iz knjige. Gospodinja je ropotala v kuhinji, babica je čepela v zapečku in se grela. Od zunaj, iz večera, ki je ležal nad zemljo, je prišla pesem. Ni bila glasna; pritajena, vroča je šla mimo oken.

»Odpr mi okence...«

Mahoma se je družina zganila in poslušnila. Nekaj strahu pred nesrečo podobnega ji je šlo preko obraza. Pesem je nenadoma utihnila in se v kratkem jeku izgubila v tihoto.

»Da se upa,« je spregovoril gospodar in pogledal po ostalih. »Pa pred našo hišo. Kaj lahko bi se zgodilo...«

Bilo ga je sram besed, ki mu jih je strah narekoval. Hči, katero je pesem prijetno vznemirila, se je oglasila: »Saj ga nihče ni slišal...«

»Koncesije nimam, da bi jo lahko radi tega izgubil. Pa kljub temu... brez petja bomo že živeli.«

Deček je zlogoval: »L'Italia è bella e gloriosa...«²

Babica v zapečku se je oglasila: »Tone, kaj je pisal Jože? Povej, kaj je pisal Jože iz Brazilije! Zakaj ne poveš, a? Moj sin je, a ničesar ne izvem...«

Gospodar je dvignil glavo: »Mati, ne bodite sitnal Saj nič ni pisal.«

»Kaj bi bila sitnal Danes je prišlo pismo... Julka ga je sprejela. Zakaj mi skrivate?«

¹ Italija je vrt sveta.

² Italija je lepa in slavna.

Gospodar se je ozrl po hčerki; ta je zaprla knjigo in je vzklíčnila: »O, čisto sem pozabil!« Vzela je pismo s police in ga dala očetu.

Ta je meril dolgo časa naslov, tujo, modrikasto poštno znamko, poštni pečat... Slednjič je pismo pretrgal. Mladi abecedar je za trenutek nehal zlogovati in strmel v očeta, ki je bral pismo polglasno godrnjaje, ustnice so se mu premikale. Prebral je pismo, med tem je prišla večerja na mizo. Bral je še enkrat, žena ga je vprašala:

»Kaj piše?«

»Tako,« je spregovoril mož, »da ne dela več v tovarni, kjer je Tomaževga Filipa jermen zgrabil in ga ubil...«

»Jezus, Marija!«

»... ampak je šel na polje delat. To delo je zdravo in ga je tudi bolj navajen. Prišel pa je tak vihar, ki je mnogo ljudi ubil, hiše posul, skoraj bi bilo tudi njega pokopalo...«

»Moj,« je zajavkala babica. »Zakaj pa je šel v Brazilijo? Saj bi bil tu dobil dela.«

»Kje?« je vprašal gospodar trdo. »Saj drug drugega izrivamo. Med lačnimi psi ne dobiš kosti! — In pravi, da nas pozdravlja, nam vošči vesele praznike... Saj o viharjih smo lahko v časopisih brali, pravi...«

»Pa nisi nič bral,« je dejala žena.

»Kje pa imaš časopis, da boš brala? Saj so vse ustavili... Iz starih časopisov se novice ne izvedo. Sicer pa — bomo tudi brez časopisov živeli...«

Jaslice so bile narejene, deček je zlogoval: »Da noi si trova di tutto, pane, vino... Qui si vive bene...«

Polglasne besede so spremljevale večerjo. Nato je prišel trenutek večerne molitve, družina je molila s sklenjenimi rokami, da bi jih obvaroval Bog kuge, vojske in lakote, molili so za duše, ki so vzele konec po vodah in prepadih in nihče zanje ne ve, in za vse tiste žive ljudi, ki preganjanje trpijo.

Po molitvi so se otroci znova zagledali v jasele. Abecedar je vzel čitanko, potegnil dvakrat v nos in položil prstek na črto... Hči je brala iz knjige. Prišel je trenutek, katerega je vsako leto družina sedla, brala in poslušala. Tisti svečan trenutek, ko toplota objame telo in duša in uho pričakuje zvonjenja božičnih zvonov, bakelj in polnočnice. Gospodinja je prekrižala roke in skoraj zadremala. Ko je pogledala, je dejala možu:

»Ali nič ne boš bral?«

»Saj nimam kaj...« In se je ozrl po hčeri, »kje imaš knjigo, ki si jo zadnjič brala in si dejala, da je lepa?«

»Tisto?« je vprašala hči. »Tisto so — vzeli...«

»Tisto so vzeli? In naš abecednik tudi?«

»Tudi. Le Koledar so vrnili.«

Gospodar je stisnil pest in jo položil na mizo: »Tudi brez knjig bomo živeli. Pre...« in se je ozrl, da bi ugledal v šipi obraz in ušesa nesreče, ki so prisluškovala krog vseh oglov.

»Brez vsega bomo živeli?« se je oglasila babica iz zmedenega sanjam podobnega razmišljanja. »Brez vsega bomo živeli? Tudi brez besede bomo živeli? Tudi brez molitve bomo živeli? Kaj govoriš, Tone! Brez vsega se ne da živeti! Če bašeš telo, daj tudi duši! Daj tudi duši!...«

»Brez vsega bomo živeli,« se je gospodar pomračil. »Tudi brez...« Božični zvonovi so zapeli in ubili njegovo besedo. Mogočni, brneči glasovi so prodirali skozi noč in temo, mrz in tihoto, ovijali srca, ovijali duše, plakali, se smejali, trkali na človeška čustva, obujali spomine, upanja, vse, vse... Človeku bi se zdelo, da pojo zvonovi v mednarodnem jeziku, vendar to ni res. Vsi zvonovi

»Pri nas je vsega dosti, kruha, vina... Tu se živi dobro...«

od Triglava do morja so peli v materinskem jeziku tiste zemlje, razodevali vse, kar je bilo skritega, jokali so z žalostnimi, tolažili obupane, dajali vere in poguma in se smejali z novorojenim smehom vseh ljudi. Teh glasov ni bilo mogoče zapleniti, ne zabraniti njihovega blagodejnega vpliva na srca preplašenih...

»Mir ljudem na zemlji...«

Iz silnega čuvstva, ki je dvigalo prsi, iz strahotne stiske, ki je v spoznanju objela dušo, je gospodar stisnil zobe, nato je vzklilnil: »O, ko bi duš ne imeli!« Deček se je znova zdramil v branje. »Noi siamo felici di vivere in Italia...«

Zvonovi so peli, peli, peli... Duše so trepetale, se polnile in prekipevale... Duš, radi katerih so največ trpeli, jim nihče ni mogel vzeti...

Janez M.

Polnočnica

Na god Adama in Eve sem bil ves dan pravi Anton baron, zakaj vse me je ubogalo. In čemu tudi ne, ko sem prišel prvič kot dijak iz mesta na praznike. Zlasti pa mi je dalo veljavo, ker sem bil kupil pri Ničmancih veliko polo z Jezuškom v koritcu, pa z Marijo in Jožefom, pa še s kralji, pastirci ter ljubo živinico, niti ni manjkala zvezda repatica.

Zjutraj smo vse dobro pregledali in presodili. Nato sem dal povelje, kakor mož, ki ve, kaj hoče: »Jaz grem h Katretovemu stricu, da mi prireže desko na tri ogle, z mano pojde Lulek; vidva Lojzek in Anica vzemita košek, ob skalah in smrekah bo že toliko kopno, da lahko najdeti prav lep mah; ti Rozka reci materi, naj dajo en din, da boš pri Rebršku kupila polo pastircev, ker jih imamo premalo; Micka pa bo doma ostala in s škarjami strigla tako in tako.«

Kako bi Bog te otroke rad imel, ako bi bili tako poslušni očetu in materi, kakor so bili meni ta dan...

Do mraka so bile jaslice postavljene. Ko je odzvonilo zdravo Marijo, smo prižgali pred njimi lučko: Ah, kako so lepe!

Res lepe so bile pol ure, dokler nismo začeli z oceno in predlogi za preosnovo.

Lojzek je hotel že sedaj imeti zvezdo in tri kralje s konjem, kamelo, slonom. Odločno sem odbil njegovo zahtevo, vendar sem jo toliko upošteval, da sem nad hlevce obesil štiri angelce krilatce, češ bodo pod polnoč prepevali.

Lojzek nagaja, odkar je na svetu. Ker ni dobil zvezde, zato je pokazal na sprednjega angelca: »Tale bo meni pel.« Koj so si prilastili Anica, Rozka in Lulek ostale tri.

»Kdo bo pa meni pel, sinček?« sem vprašal Lojzka. Gledal je v jaslice in iznašel: Oslíček. Kajpak smeh pri vseh.

»Kdo pa Micki, sinček?« — No, volíček.

»Lojzek, to je greh, je posvarila Micka, angelci bodo Jezušku peli, oslíček in volíček ga bosta pa ogrevala.«

»Tako je, vse bo za Jezuška, sem dostavil, zakaj vi štirje boste tedaj že v spanski deželi.«

Pa da ne bodo spali, šli bodo k polnočnici. Samo Lulek si ni upal toliko česniti.

»Ti lažeš, me je napadel Lojzek, misliš, ker si divjak v Ljubljani, da smo mi zanič. Nalašč pojdem, kajne mama, da bom šel.«

»Ne branim ti, če boš s Tončkom hodil. Ampak burja piska, hud mraz bo zunaj v cerkvi.«

¹ »Srečni smo, da živimo v Italiji.«

»Ne branim ti, če boš s Tončkom hodil. Ampak burja piska, hud mraz bo zunaj in v cerkvi.«

»Ne bojim se zebca, včera sem bos po snegu letal.«

»Torej poskusi nočaj, sem ga jaz hrustil, bomo videli, če boš mož beseda. Ko bo čas, te bom zbudil.«

»Če si ti zaspane, jaz nisem,« se mi je odrezal.

Mati je prinesla kavo in potico, na kar smo začeli trkljati za orehe. Ožetal se mi je velik dobiček. Toda prišel je oče iz službe in trkljal z nami. Preden je minila ura, smo bili vsi ob orehe. Obral je nas oče, legel k peči ter se nam še posmeheval, da trkljati ne znamo.

*

Ob enajstih je začelo. Zvonilo je in trijančilo, da je bila vsa dolina polna blagoslovljene godbe, zvonovi so peli vse do dveh s presledkom med polnočnico. Vzdrnil sem se pri peči in šel klicat Lojzka.

Lojzek vstani. — Pusti me!

Zaspanec vstani. — Pusti me no!

Figamož naj leži, sem mu zatrobil na uho.

To je pomagalo: Ne jaz, ti si figamož. Vstal je in se z materino pomočjo brž opravil.

Mimo hiše so škripale po zmrzlem snegu stopinje gredočih v cerkev, med pogovor veselih ljudi so se oglasali zvonki klici in smehi mladine. Tudi mi trije z Micko in Lojzkom smo šli na pot. Mati je doma ostala, ker smo imeli še eno punčko v zibki.

»Jej, noč je svetla kakor dan, se je čudil Lojzek zroč na srebrni ščip, glej, kako se blišče zvezde, še nikoli jih ni bilo toliko.«

»Drži roke v žepih, ko je mraz,« je bil moj opomin.

Kaj bi pravil, kako je bilo v cerkvi. Polno luči, povsod praznični obrazi, župnik se je lesketal v plašču, petje angelsko, skratka majhna nebesa, ker je Bog še majhen: ko bi le ne zeblo v noge.

Velike oči je imel Lojzek skraja, pa so mu h koncu zlezle skupaj, obraz mu je šel v kremžjo in z nogami je stopical.

Slednjič smo se usuli iz cerkve. Srečne praznike so si voščili razhajajoči se znanci.

Z Lojzkom sva hitela. Zebec ga je imel. Tamle gre gruča moških. Izmed njih šine plamen: silen pok, da se Lojzek ustraši. Čez malo drugi strel in še tretji. Dohitim gručo in slišim pokojni glas mojega očeta, najbrž je on streljal na slavo prazniku, ker vem, da ima pištolo. Ponosen sem z očetom.

Blizu je že dom, Lojzek se cmeri, da ga zebe.

Doma je gorko. Lojzek brž na peč, pa hitro čevlje z nog.

Lojzek ni dobre volje, kakor so božični angeli peli. Lojzek ne joka več, on tuli. Prehitro so prišla zmrzla ušesa na gorko. Strašno skele.

Lojzek je name hud, jaz sem kriv, da je tako. Zakaj sem ga pa silil k polnočnici.

Lojzek je krivičen, ker ga ušesa bole, smili se mi, tolažim ga: Bo kmalu bolje, Lojzek, vse to sem že sam poskusil, pa sem še tukaj.

»Ti lažeš, samo nalašč praviš.« Lojzek že govori, joka se, a ne tuli več. Micka ga krega: Misliš, da Jezuščka ni zeblo, ki je bil veliko manjši nego ti. Sredi noči, sredi mraza je prišel na svet.

»Lahko njemu, on je Bog, imel je Marijo in angele.« Lojzek ne joka več, že misli.

»Nič lahko, ker je hotel, da za nas trpi. Tudi mi moramo za.«

»Gospod katehet Micka,« reče Lojzek Micki, ker iz šole govori. Lojzek že zmerja, ne bo ga še konen.

Cas je, da ga podražim: Glej Lojzek na jasticah tvojega angelca, ali je on tebi pel, ali mar ti njemu.

Lojzek ne reče nič. Menda ga je sram.

Prišel je oče. Ko je zvedel, kako je bilo z Lojzkom, mu je zmencal ušesa in ga dal spat.

Na sveti dan se je Lojzek bahal pred otroki, da je bil pri polnočnici in mene imenoval lažnivca, ker sem bil trdil, da bo spal in besedo snedel. Oče pa mi je podaril kovača, kar je 10 dinov, in jaz sem jih shranil, zakaj večkrat sem že gledal v izložbi Lažnivega Kljukca, ki ga bom kupil pri Turku na Dunajski cesti.

Anton Komar.

Razmišljenka Margitka

Da ne pride, je poslala Terezka glas. Kakor tudi bi rada, ne more, ne puste je. »Radi jo imajo v gradu,« sklepa v svoji otročji pameti Margitka. Margitka blagruje sestro Terezko, ki je v gradu. Med visoko gospodo: grofje, baroni, grofice, kontese. Vse v žametu in svili v gradu; srebrno, bleščeče posodje, pozlačene žlice — Bog ve, kaj vse jedo iz srebrnih posod in kako tekne jed iz pozlačenih žlic in vilic. Margitka je otrok, sanjav, razmišljen otrok. Oče ve, koliko pride grajska dekla v dotiko z grofico in pozlačenimi vilicami. Pa čemu bi krčil otroku lepe misli? Tisto, kakor misli Margitka, da je ne puste domov, ker jo imajo radi, tisto... Bog ve, kako je s tistim. Nekaj manjka v hiši. Terezke ni, prvorojenka manjka. Prvič letos ni na ta večer zbrana vsa družina. To je hudo Balaziču. Nočejo in nočejo misli od Terezke.

»Za Božič ji bodo gospa grofica gotovo kaj podarili.« Tudi Margitkine misli nočejo in nočejo od Terezke v gradu. »Če bi prišla, da bi mi prinesla pokusit.«

Nikomur ni do razgovora z Margitko. Janezek resno in svečano postavlja jastice. Andražek in Matjažek sta zaverovana v njegovo delo. Mariška občuduje pastirce v pisanih oblekah. Janezek ji jih sproti jemlje iz rok. Natančen je in siten in ji ne privošči veselja. Boji se, da mu katerega skrivi, ali kam založi, ali izmakne in skrije za igračo. Anuška je zatopljena v branje. Tone je nekam zamisljen. Letos je bil že na poljskem delu v daljni tujini. Velik je in resen. Za otročje pogovore mu ni. Ilonka je pri materi v veži. Noče Balazička, da bi šli lačni k polnočnici tisti, ki pojdejo. Noče, da bi danes kateri potožil pred spanjem, da mu je prazno v želodčku.

»Tam imajo božično drevesce. Ne drevesca, drevo. Smreka od poda do stropa. Dvorane v gradu so visoke, trikrat, štirikrat, morda še večkrat višje ko naša soba. Smreka vsa v lučkah, vsa prepletena in omrežena z zlatimi in srebrnimi pasovi. Polna darov, da ne vidiš zelenja...«

Margitka rada gleda podobe po Anuškinih knjigah. Kako živo vidi sedaj grajsko božično drevo. Balazič se mora siliti, da ne opazi, kako jo posluša.

»Morda mi pa pošlje Terezka od svojih darov, ko jih snamejo s smreke? Atek, kaj mislite?«

Atek svetuje Janezku, kam naj zasadi v mah kralja Melhijorja. Ko da ne čuje Margitkinega vprašanja. Razmišljenka, klepetuljica mala! Da veš, kako je daleč Terezka od tistih darov na grofovskem božičnem drevesu! Misliš, da je tam tako, ko doma — — —

Hudo, hudo Balaziču: Bog ve, kako ji je sedaj pri srcu. Kaj je res bilo tako silno, da si jo pustil v službo? Žlica več, žlica manj pri mizi! Doma bi bila danes. Popoln mir in sreča v srcih, če bi bila zbrana vsa družina...

Zaskripljejo vrata v veži.

»Marija!« Ves vznemirjen in prepaden Balažičkin glas.

»Terezka!« Začuden Ilonkin glas. Vsi iz sobe proti vratom. Se Janezek od jaslí. Margitka vesela, da ji žari obraz. Njene želje, njene sanje!

Terezka!

Ah...

Najbolj osupla je Margitka. Ničesar, ničesar, ničesar ni prinesla Terezka iz gradu s seboj. Vsa se trese Terezka — mraz, mraz je zunaj, da poka — pa joče, joče, joče. Predpasnika ne potegne ni za hip z obraza.

»So ti odpovedali službo?« Mati pride prva do sapa in besede.

»Zapodih!« je rezel Tone.

Nobene besedice Terezka. Joče, joče vse krčeviteje.

Ves bled in mračen je Balažič. Trese se mu roka, ki jo stegne do Terezkinega obraza. »Til!« Hripav glas. Potegne ji roke z obraza.

Vse podbrekle so Terezkine oči. Vro, vro solze iz njih. Poveša glavo, nikomur ne pogleda v obraz.

»Kdo?« Hrapav je Balažičev glas. Strese hčerko za roko, da skoro omahne na kolena pred njim.

»Štefan...« Komaj slišno se iztrga Terezki iz grla.

Strašen je Balažič, ves siv, skoro pepelnast je v obraz. In ko grom je njegov glas: »Ven! Ven! Odkoder si prišla!« In sune Terezko po veži.

Prestreže jo Balažička: »Nikamor, sirotica moja!« In jo pritisne k sebi.

Kipi po Balažiču. Na ženo se obrača srd. Balažička se ne briga zanj. Boža hčerko in ji prigovarja in jo sili v sobo.

Zadivja Balažič v sneg in mraz. Gologlav, brez vrhnje suknje.

Oj, oj, ojl Sanjaš v težavah in bridkosti po ogrskih ravninah o lepoti in miru tega večera v domači hiši. Med družino, ki je srečna, da si med njo, in se vse leto veseli tega večera. Pozabiš pri teh mislih na vse težave. Glej, Balažič! Kaj ti ni šepetal notranji glas: Ne puščaj je izpred oči. Na poljskem delu si vsaj blizu nje, v gradu je sama med tujimi ljudmi... Terezka, Terezka, Terezka, prvorojenka...

Ne razume kravica v hlevu gospodarjevih vzdihov in obupa. Leden mraz je krut in reže in se roga Balažiču v obraz.

Jo, jo, jojl Terezka, prvorojenka...

Štefan! Na pot, Balažič, v grad! Da so tvoje kosti iz železa, Štefan, zdrobijo jih trde Balažičeve roke.

Na ozki sneženi gazi popotnik Ves zasopel, nemiren in nestrpen. Sveženj premetava iz roke v roko. »Katera je Balažičeva hiša?« Iz gradu je popotnik. Znoj mu curi z obraza. Tekel je, tek, tek, tek vso dolgo pot. Bože, ali morda ni krenila Terezka domov? Ledeni znoj popotniku po obrazu in telesu: Če je morda stekla naravnost v nasprotno smer, tja proti Muri ledeni...?

Štefan!

»Dobra, nežna Terezka! Otrok skoraj...«

»Otrok!« Tesno stopi Balažič k Štefanu. Štefan z gazi na zmrznjen sneg. Ko iskre izpred kovaškega mehu švigajo pogledi iz Balažičevih oči.

Občutljiv otrok, Terezka. Nobene trde besede ne prenese. Štefanova mati pa... Kajpa, raje bi videla, da vzame Štefan Lino. Lina ima svojo hišico in pluf rodovitne zemlje...

Ko železne klešče stisnejo Balažičeve roke Štefanovo desnico. Sapa ko ognjena sika iz njegovih ust.

Za božjo voljo! Če ni doma Terezke? Če je morda omagala v ledenem snegu in zaspala. Kje je Balažičeva hiša?

Popuščajo železne klešče.

Stefanova mati... Bruhnila je danes iz nje nejevolja in nevihta. Stefan je hotel, da bi Terezka danes pri njih čakala na polnočnico. Uboga Terezka! Stefan je peljal gospodo v sosednji grad. Ni je mogel braniti. Terezki so segle besede do srca. Bog zna, kaj vse ji je rekla nesrečna mati v svoji nepremišljenosti. Revica Terezka! Ni sama kriva, da hoče Stefan njo, samo njo. Line ne! Kje je Balažičeva hiša?

Izpusti Balažič Stefanovo desnico.

Tako hudobna pa le ni mati, ko misli Terezka. Sedaj ji je hudo, ko vidi, kaj so naredile njene besede. Razložil sem ji: Mati, če je obupana Terezka krenila proti Muri, ali se upeha v snegu, sede in zaspi... Današnji večer!... Sama mati me je pogнала na pot. Še jabolk in orehov mi je natlačila v sveženj... Pa naročila mi je, naj kar v teh praznikih uredim vse pri vašem župniku. Oj, Terezka moja...

»Moja! Prvorojenka! Joče, joče...«

Hvala Bogu! Še danes, pred polnočnico se bo smejala! Smejala! Ni nesreče brez sreče. Sani pred menoj — star je že Nikola in slabo vidi — na zasnežen kup kamenja. Gospoda pod sani in v cestni jarek, spahnjene roke in noge, praske po obrazih, Nikola ima zlomljeno nogo. Tesno za njim sem vozil. Da — Bog sam mi je pomogel. Pritegnil sem z vso močjo vajeti. Vzpela sta se konja na zadnje noge. Ali na zasnežen kup kamenja in na prevrnjene sani nisem zapeljal. Moja gospoda nima spahnjenih udov in prask po obrazih. Če imam kako željo, vame gospod upravitelj. Oj, željo! V tisti hiši za konjskimi hlevi vrtnarjeva vdova, stara, bolna. Pa tri sobe ima in kuhinjo, vso hišo sama. Dovolj bi ji bila ena soba, pa še postrežbo bi imela. Dobra je Terezka in usmiljenega srca... Saj zato pa...

Nestrpen je Stefan in se je naveličal pripovedovati Balažiču.

»In upravitelj?«

»Še vse kaj drugega bi mi dovolil. Glejte! Hiša za hlevom, zidana — pozna jo Terezka, ve, kako sem mislil; drv, zrnja daje grad svojim kočijažem, pade včasih napitnina tujih gospodov... Oj, vriškal bi! Nisem obdrgnil konj v hlevu s slamo, kakor bi moral. Ko da me je nosil veter, z veselo novico k Terezki. Terezke ni. S solzami in obupom je pobegnila pred besedami moje matere...«

Ničesar ne reče Balažič. Pred seboj porine Stefana v sobo.

»Terezka! Hiša za hlevom! Obe sobi, tisti proti vrtu...«

Ni še postavil Janezek jaslje. Ko da ga je minulo veselje. Tihi in plahi Andražek in Matjažek in Mariška in Margitka. Anuška in Ilonka zbegani in potrti. Tone mrk in jezen. Na Balažičkinem obrazu sledovi solz.

»Mati, tvoja mati...« In ožive posušene solze na Terezkinem obrazu.

»Šemica mala, grlica plaha!« In Stefan odveže sveženj. »To mi je dala zate!«

Jaj! Jabolka, orehi, povitice, cela povitica, bel kruh, sladkarije. V pisnem papirju zavito — kaj?

Margitka širi oči. »Iz gradu?« govori, ko da ne verjame svojim očem.

»Iz gradu!« pove Stefan. »Upraviteljeva gospa mi je poslala. Pa sem vzel vse s seboj.«

Vsi dobijo darov. Terezki ni do njih. Margitko, svojo ljubljenko, pritiska k sebi in ji sproti daje, kar ji je namenil Stefan. Polno, polno naročje ima Margitka vsega, vsega: jabolk, orehov, kos povitice, kos belega kruha, sladkarij, bonbonov, v pisane papirje zavitih. Ne ve, kje bi začela, škoda je vsega. Samo otipljuje darove. »Iz gradu, iz gradu — — — Kaj nisem prav razmišljevala?«

»Kaj nisi nekaj pristavila k ognju?« Balažičev glas je mehak, topel in skoro nežen.

Ošine ga Balazička s pogledom. Vihra! Je pozabil? Kako je zarohnel: »Ven! Ven! Odkoder si prišla!«

Balazič noče opaziti njenega pogleda.

»Dolgo je še do polnoči. Beseda bo tekla bolj gladko... Pa saj se spodobi... Imate gostilno v vasi?« Štefan vleče mošnjček iz žepa.

»Kaj misliš?!« pride Balazič do svojega navadnega glasu. In potegne svojo suho mošnjo. Štefan mora svojo spraviti. Balazič je gospodar v hiši. »Skoči, Tone, v gostilno! Prinesil.«

Toplo, toplo je v tesni sobi. Peč izžareva gorkoto, ko nikdar nikoli tako ne. Zunaj led in sneg in mraz. Margitka ve, kak mraz je zunaj in da tam v mrazu ni lepo. Kako je planil grdi mraz prej z Terezko v vežo, kako s tem fantom z gradu v sobo, kako sili za materjo, kadar odpre vrata iz veže.

Dvorane v gradu so visoke in prostrane. Kako ogromna bi morala biti peč, da bi jih ogrela? Da bi bilo tako toplo ko v tej tesni sobi?

»Bog ve, če je tako toplo tam...« premisli glasno mala razmišljenka.

Nihče ji ne odgovori. Pa ne sili v nikogar z vprašanji. Kaj sedaj gradi Margitka ima vsega, vsega. In tam v tistih ogromnih dvoranah v gradu, tam morda niti ni tako toplo ko pri Balazičevih.

Matija Malešič.

Popisovanje v Betlehemu

(Odlomek iz romana »Jezušček na Flandrskem«, po katerem je pisatelj zalovel kot najboljši flamski pisatelj in dosegel z njim evropski glas. V tem romanu slika po stari flamski narodni legendi zgodbo Marije, Jožefa in rojstvo Jezusovo v sedanosti in v svoji domovini. Marija in Jožef sta se po ukazu Herodovem napotila v Betlehem. V sneženem metežu zaideta in komaj prenočita v votlem drevesu. Zjutraj nadaljujeta pot.)

Preden je prišel dan v zrak, sta bila že na potu. Sneg je ležal trdno in na debelo po zemlji in bilo je pravo pasje delo orati si pot skozenj.

Jutro se je leno dvigalo iz postelje z rdečim, mrzlim obrazom, ki je že dolgo rdečil sneg, nazadnje je pa prevlekla nebo tenka, zelenosinja barva in negibni oblaki so viseli na njej.

Zdelo se je, da se bo naredil lep dan in veselo vreme; le mraz je bilo, da je zmrzavala slina na ustnicah.

Danes je bilo popisovanje po vsej deželi, in kdor je prišel prepozno, je bil po zasluženju kaznovan; ko se je dan nagnil, so zaprli knjige in ljudje so ostali in čakali.

To sta vedela Marija in Jožef le predobro in zato sta se tudi podvizala tako zelo, zakaj zaradi snežnega viharja včeraj sta bila izgubila mnogo lepega čara in Betlehem je bil še daleč, sneg je ležal visoko, mraz je rezal in pokrajina se je začela dvigati in padati. Toda upanje jima je žarelo v očeh, ker je slednjič prišel zadnji dan potovanja.

Toda tisto, kar je bilo treba pričakovati, je prišlo: »Trudna sem,« je vzdihnila Marija in sedla na rob kamenitega mostu. V upanju je Jožef vzdignil svojo palico proti sanem, ki so prizvončkljale mimo; a bile so natrpane s smejočimi se, cvetočimi otroci z debelim očetom in zadovoljno materjo, in peljale hitro mimo. »Prav nič prostora ni več!« jima je najemnik prijazno zaklical.

Jožef je pobesil roke.

»Pridi,« je dejal po dolgem odmoru, »hodila bova le po poljskih stezah, to je mnogo krajše. Pogumna bodi, zadnji dan je, in da nama bo Bog pomagal, mi je tako gotovo kot ne vem kaj. Pridi, natekni moje rokavice, potem te ne bo v roke zeblo.«

In šla sta po poljskih stezah.

Daljne vasi, ki so ležale na nežnih, belih holmih, so odmevale v godbi in radost je bila v vsej deželi kljub žalostnemu, nemirnemu času.

Morala sta na strm grič. Jožef je potegnil Marijo za seboj in hodila sta počasi in sopihajoč.

In ko sta slednjič dospela prav na vrh, je Marija udarila v ihtenje in čisto utrujena je rekla: »Jožef... ljubi Jožef... ne morem več.« In padla je na kolena v sneg in plakala v svoje suhe roke.

Jožef je stresal glavo in se je moral grizti v ustnice v brezupju, ki je vstajalo v njem. Ni spoznal več kraja in stal na izgubljeni poti.

Kaj je bil ves ta sneg in vsa ta belina kriva tega? Ni mogel tega spraviti skupaj... Kaj res ni bilo nikogar na vsem svetu, ki bi hotel iztegniti eno roko, da olajša njuno bridko stisko? Ali so ju Bog in ljudje zavrgli? Ne, to ni bilo mogoče! Jožef ni mogel iz svojih misli prepoditi upanja, da je neke pripravljeno z veseljem nekaj, da jima pomaga. Toda, kje je bilo to?

In v svojem velikem zaupanju v Boga je zrl iskaje po deželi. Pod njima je med dvema holmoma ležal gozdič. Gledal je čez vrhove dreves in na drugem griču je poleg mirujočega mlina blestela čedna hišica s kadečim se dimnikom.

Jožefa je preletelo otročje veselje. Tam so prebivali ljudje, ti ljudje so jima morali pomagati.

»Marija.« je dejal Jožef, zajemajoč poguma, »počakaj malo tu, tam zadaj stoji hiša, tam bom poprosil pomoči. Takoj se vrnem, kar sedi na skrinjico.« In ko se je Marija usedla in ji je ovil še svoj šal okoli vratu, se je spustil navzdol v gozd.

Tam je bilo mrzlo in tiho in rdeč lisjak s ptičem v gobcu se je plazil za grmovjem.

Marija je od tam zgoraj še dolgo lahko zrla za Jožefom in ko je bil zadaj na višini in je gozd spet ležal v globeli, se je ozrl in zavihtel palico proti Mariji, ki je na drugem griču bila le pičica na snegu v svojem modrem plašču.

Nato je korakal naravnost k hišici, a preden je mogel potrkat, je majhen, siv, okreten možiček odprl vrata in prašal, ko je pokazal na Marijo: »He, mož, ali je to tam zadaj vaša žena?«

Jožef mu je pripovedoval o svojem žalostnem rajšanju in o Marijinem stanju. Sivi, zaprašeni mlinar je iztrkal pipico in dejal s pojočim glasom: »Najprej, dragi prijatelj, ste udarili po čisto napačni poti, zakaj Betlehem leži tukaj zadaj proti jugu in zdaj morate nazaj na veliko cesto, in drugič, se vam bo zdelo čudno, da sem jaz še tukaj, ker je ves svet na poti k popisovanju; toda jaz sem Holanec in nisem podvržen zakonom vašega kralja. Hvala Bogu! Toda rad vama hočem pomagati! Glejta, v mojem hlevu stoji osliček, ki bo tako prijazen, da bo vašo ženo nesel v Betlehem, in ko se spet vrnete, — to bo najbrže dolgo trajalo, ker je, kakor pravite, vaša žena v pričakovanju — in ko se vrnete, vam pravim, mi ga boste dali nazaj. Čas imam in lahko čakam. Pokličite samo ženo in pridite noter.« Veselje in hvaležnost sta v pretrganih besedah vrela z Jožefovih usten in stisnil je roko dobremu mlinarju. In ko je Jožef privedel Marijo in sta se ob mehelnski peči pogrela in izpila čašico konjaka, je mlinar pripeljal osla iz hleva. Neumna, dobra žival je pustila, da ji je Marija sedla na hrbet in ko sta se Jožef in Marija znova zahvalila mlinarju in mu voščila dober dan, so se odpravili s hriba.

»Vedno naravnost! In potem po veliki cestil« je zavpil možiček za njima. »Ne moreta zaiti. Srečno pot, in nebeški Mojster naj bo z vama!«

Osel je bil voljan in je capljal zdaj navzgor, zdaj navzdol in Jožef je sekal spredaj s smehom na rdečem obrazu.

»Vidíš, Marija, prav sem storil,« je rekel ponosno in Marija mu je z oslička prikimala.

In proti trem, ko je solnce brez bleska, težko rumeno v vijolični megli padalo za drevje, sta zagledala med griči globoko v dolini mali Betlehem v snegu in slišala godbo in petje.

»Na mestu sva« je zavriskal Jožef.

»Danes bom rodila« je rekla Marija...

* * *

Stisnjeni med seboj, prerivajoč in suvajoč se s koleni in komolci, so stali ljudje na stopnicah sivega rotovža, kjer so prodajali tudi pivo in prekajeno meso. Popisovanje je počasi napredovalo in od časa do časa je vstalo mrmranje in momljanje, ki je nenadoma utihnilo, če je kak vojak pomolil glavo skozi okno.

Jožef in Marija sta ostala potrpežljivo ob strani; čakala sta, da bi bilo manj ljudi in grela med tem svoje roke nad plapolajočim ognjem, okrog katerega so stali še drugi ljudje, ki so govorili o nemirnih časih.

Osel, ki je bil pri starem vodnjaku privezan ob drevo, je iskal pod snegom za mahom in zelenjem in kure in vrabci so kavsali v tem, kar je padalo od njega.

Medtem, ko sta Marija in Jožef prisluškovala, sta nezadovoljna zrla na prerivanje množice, ki se je nalik barvnim liram odražala od belega snega. Bilo je pisano vrvenje nedeljskih oblek, svetlih indijskih šalov v različnih barvah in sukenj in hlač vseh krojev in mer.

Okrog malih prodajalnic raznih kolačev je bila gneča; njih mlačni vonj se je širil okoli cerkve in v nabito polnih kmetskih kočah, ki so jih za to priliko spremenili, je bilo petja in hrušča. Promet je prekosil vsako pričakovanje in še vedno so prihajale sani s sodčki piva in z jedili s hribov. Iz tega je mogel človek spoznati, da je bil Betlehem zibel mnogih rodov in prej ugledna občina, toda v pustošenju španskih in francoskih vojska je postal neznan kraj. V razvalinah ležeči grad blizu vasi je pričal o tem.

Toda tu so se gnetli pijani držeč se za roke opotekaje se čez trg, za njimi so šli mali nepridipravi, ki so jih znali spretno zadevati s kepami. Ko je po neprevidnosti priletela kepa v okno na rotovžu, so puhnil otroci narazen kakor vrabci in v množici, čakajoči na stopnicah, je nastal vesel smeh in velika gneča.

V Marijini bližini je sedel porasel berač, naveden s mnogimi škapulirji; kazal je golo, okrnjeno nogo in blebetal cele litanije jeremijad.

Malo dalje je stal ob drevesu slepec, in pri cerkvenih vratih, skozi katera je drlo ljudstvo noter in ven, so sedeli berači in pohabljeni, kakor da bi bili zlepljeni skupaj, s počevnimi ustmi in z iztegnjenimi rokami.

Za mladino so bile tu gugalnice, gledališče z lutkami in vrtljak; enorok človek je vrtel orgle, da bi naredil ježo veselejšo, a sviral je vedno isto melodijo.

Tam je bila tudi ženica, ki je z zaprtimi očmi klicala: »Še vedno tri oranže za pet centov!« in ob mizicah s sidri, solnci in meseci so stali možje in videl si začudene obraze okrog plesočega medveda, plezalca na vrvi in drugih sejmskih umetnikov. Največ ljudi pa se je gnetlo okrog pevca, ki ga je spremljal dudač in ki je opeval umor kriljskega pastora ter s palico razkazoval umor in uboj na platnu, ki ga je sam poslikal — dokler ni hipoma vse ljudstvo zdrvelo k »Slivi«, od koder sta se primotala dva petelina bojevnika in se premnogim v zabavo, ženskam pa v strah krvavo šekala po nosovih in očeh.

Vojaki na konjih so naredili boju konec in znova so se pričele orgle vrteti, ženica klicati in berači tožiti. Toda večer, ki je pepelnato siv legal na zemljo, je prižgal luči v gostilnah, vrane so kvakaje obletayale razpadle grajske zidove, ena sama zvezda je mežikala v temnem zraku in pred rotovžem so zapalili plamenico, ki je širila rdečo luč in ljudem navešala dolge sence. Gledališče z lutkami je končalo, vrtljak tudi in ljudstvo je romalo čez griče domov, pevec pa je v dimeči se luči plamenice še dalje prodajal svoj glas, in visoka drevesa, okrog katerih so stali konji in sani, so skrivnostno nosila plesoči sij v zasneženih vejah.

Pobožnost je bila pri koncu in vaški župnik, pravo človeško drevo, ki je z dvema rjavima patroma hitel k svoji hiši, je Mariji pokimal prijazno kakor stari znanki.

Zdaj so se jeli ljudje pred rotovžem redčiti. Ogenj je bil že davno ugasnil in Jožef in Marija sta stala sama tam. Šla sta po stopnicah in za starim korenjakom, ki ni znal zapisati svojega imena, sta bila ona dva na vrsti.

Trebušnat, v kožuh zavit pisar, ki je imel pred seboj velik vrč piva, ci je zadovoljno mel tolste roke, ker je bilo delo končno storjeno. To ga je spravilo v dobro voljo; zdaj je mogel popolnoma mirno pri »Golobu« piti svoj polič. Ko mu je Jožef pokazal svoje listine in je pisar videl, da izvirata oba iz plemenitega rodu Davidovega, je bil presenečen, prilizoval se je in kar metal sladkosti, da bi ujel napitnino. Ko je pa videl, da sta obdržala roke v žepih in zapazil, da sta uboga človeka, je zaklical drugemu pisarju, z judovskim nosom, dvoumno opombo o Mariji.

Ko je Jožef podpisal, sta vzela osla in sta šla iskat prenočišča. Najprej sta poskusila v izpregališču »Pri zlati kameli«; priporočili so jima biti to in poceni je bilo ondi. Toda kmetsko teslo z velikim čikom v ustih je zapiralo vhod in dejalo: »Nihče ne sme več noter, nabito polno je, kakor slaniki v sodu, podstrešje in klet,« in zasmehljivo je dostavil: »Vidva tudi nimata za to zadosti denarja, pojdita kar k »Trem zamorcem«, tam ni nikogar zaradi živalic.«

Če bi le našla tam ležišče, potem bi bilo dobro, zakaj Jožef je v skrbah poslušal, kako je Marija vzdihovala. Pri »Treh zamorcih« ni bilo zaradi tobakovega dima videti ničesar, in medtem, ko je Marija z osličkom čakala zunaj, se je Jožef rinil med popivajočimi in hrumečimi gosti. Ko je odcvelo krčmarico, ki je s težkimi vrči prinesla piva iz kleti, vprašal, če ni kake postelje proste za njegovo ženo, ki utegne vsak hip poroditi, ga je osorno nahrulila, če morda misli, da je pri njej bolnica. »Kar pojdite k »Zlati kameli«, tam celo pse polagajo v posteljo.« In stekla je proč in pustila Jožefa, ki je stal tam in gledal.

V drugi gostilni, ki so jo zvali »Pri paradižniku«, so sedela zloglasna dekleta z vojaki in raznovrstno sodrgo in prepevala umazane pesmi, in ko so v odprtih vratih za Jožefom zagledala Marijo, so ji klicala grde stvari, da se je Jožef brez vprašanja obrnil ven.

In tako sta blodila od prenočišča do prenočišča. Prosila sta le za navadno ležišče pri malih ljudeh, pri meščanih in svetovalcih, a povsod so jima znali prijazno ali pa ravnodušno povedati, da je vsak kotiček zaseden.

Velika je postala njuna žalost, bojazen in skrb. Ali se bo moralo detece, ki je bilo Mariji v takem sijaju naznanjeno, roditi v snegu in pod milim nebom?

Ah, vse njuno upanje, tako blesteče in polno obljub kakor maj, tako mlado, kot velikonočni dan, je splahnelo zaradi hudobnosti in človeške malomarnosti. In Marija je molila tako vneto in prisrčno k angelu, ki je bil prišel k njej, da ji oznani, naj tudi za Detece poišče prostorček.

Žegnanjsko ljudstvo, v siju plamenic je postajalo hrumeče in razuzdano in plitva sla je rastle v temi.

Še eno upanje jima je ostajalo: vaški župnik, ki je bil pravkar Mariji tako prijazno pokimal. Njegova hiša je stala za vrtcem s krivimi jablanami, in ko sta potrkala, je prišla dekla, suha kot vreteno in toponosa, s svečo v roki pred okence v vratih. Z oprezujočimi očmi je poslušala Jožefovo prošnjo in šla nato klicat župnika. Korenjaški mož je priljudno odprl vrata, puhal nekaj dima iz holandske pipe in jima dal prijazno razumeti, da ni absolutno nobenega prostora, da bi jima sicer rad pomagal iz zadrege. »Filmena,« je rekel dekli, »daj človekoma vsakemu debel kos kruha in z maslom ga namaži!« Želel jima je še dober večer in srečen potek ter se nato oddaljil. Jožef ni imel poguma, da bi miloščino zavrnil, in dekla je vsakemu vtaknilo v roko tenko rezino kruha, h kateremu si je maslo človek moral misliti.

»Pojdi,« je dejal Jožef potem mirno, »šla bova k razvalinam, tam se bo pač dobil prostorček. Da sva le pod streho! Zakuril bom ogenj — saj ne moreva stvari nič izpremeniti...«

A v gradu so sedeli berači, slepci in hromci pri oljenki in pili pivo in žganje in oni s pokrnelo nogo in s škapulirji je veselo plesal ob zvoku klarineta.

Ko sta prišla ven, sta proseče zrla k zvezdam.

Dete pa, ki je z vedrom v roki prišlo mimo, je videlo to, in dasi so Jožefa ljudje pahnili od sebe, vendar ni izgubil poguma ter vprašal suho dekletce, ki je bilo ubogo kot onadva, pa se je vendar nedolžno smejala pod svojo belo ruto: »Mala, ali veš morda za prostorček, kjer bi lahko spala? In če bi bil le tako velik kakor predpasnik. Ta žena je bolna in...«

»O, da,« je dejalo dete, »tu zgoraj za vodo je zapuščen hlev, kjer stoje panji, tam je suho in tudi toplega sena je nekaj. Pridita, pokazala vama bom.« Dete je šlo naprej in Jožef in Marija sta mu sledila z oslom. Šli so čez zamrznjeno vodo in daleč v polje, kjer so v svitu luči našli napol sesut hlev, skrit globoko v snegu.

Jožef se je zahvalil otroku, ki ga je spet pogledalo preprosto, s smejočimi se očmi in nato v hipu v brzem teku proti vasi izginilo. Šla sta v hlev in našla tam dvanajst panjev, nekaj sena na garah in slame na tleh in ob zidu obrabljeno orodje, kakor šepare, jasli, razbit plug, vode, prazne vreče, mlinski kamen in tam, kjer so prej stale krave, je zdaj ležalo ličje in suho listje.

Zatohlo je zaudarjalo tam in dušeče in veliki pački so prestrašeni bežali iz svita luči.

»Tu se bo torej zgodilo,« je rekla Marija otožno a vendar veselo, ker bo njeno dete vendar imelo streho in toplo ležalo na senu.

»Bog sam hoče tako,« je dejal Jožef in obesil svetilko na bruno, napravil ležišče iz sena in suhega listja ter zamašil luknje s praznimi vrečami. Toda skozi luknje v strehi so svetile zvezde v hlev.

»Kako je?« je vprašal Jožef zaskrbljeno Marijo, ko je sedla v mehko seno, od katerega je osel hlastno jemal svoj del. Prijela je njegovo roko in ga ljubko pogledala s svojimi lepimi očmi, ki so velike ležale v njenem suhem obrazu, zakaj vse njene nade so znova vzcvetele; uboštvo in naporna pot in brezbriznost ljudi — vse je bilo pozabljeno. Čutila je edino spet skrbi polno srečo, postati mati, in vse drugo je bilo daleč od nje; končno bo videla svoje dete, svoje lastno meso in kri; zdaj bo vendar postalo njeno, čisto samo njeno in zahvalila se je Jožefu, ki je bil tako dober in tako poln zaupanja in ji je s tako ljubeznijo pomagal, z eno samo besedo: »Ljubi Jožef!« Sladka trudnost ji je prinesla spanje.

Njeno voščeno blede glavico, ki je počivala na njegovih kolenih, je božal z rokami in v srce ga je ganila Marijina ljubezen in vznemirjala ga je velika ura, ki se je bližala.

In zunaj, v snežnem miru, pod svetlostjo zvezda je ležala vas, kjer je v rdečem žaru plamenic roval greh, kakor da ga še nikoli ni bilo videti, daleč za spečimi griči, globoko v nočnem zraku, velik in kot živo srebro v vsej svoji jasnosti prvi krajec zorečega meseca!

Felix Timmermans M. J. M. — prev. M. J.

Božje rojstvo

Kakor sonce skoz glaž gre,
glaž ta se ne razbije:
glej, tako je rojen bil
JEZUS od MARIJE.
Kakor luč od luči gre,
sonce svojo svetlost spusti,
vendar v njem ostane:
glej, tako BOG od BOGA
BOG OČE SINU rodi,
večno v Njem prebiva.

Stara Slovenska.
(Iz »Slovenske religiozne lirike«.)

„Moja“ miza?

Če gre za družino v docela človeškem in krščanskem smislu, potem spadajo poleg tudi posli, pri čemer gre najčešče za služkinjo. V kmetijskih, obrtniških in trgovskih družinah (ne samo na kmetih) in v mnogih drugih, tudi boljših družinah, je služkinja pri mizi. Za mnoge je to svar, ki si je ne znajo niti misliti! Pa je vendar to stari človeško-krščanski izraz bratske in sestrskeske skupnosti vseh ljudi med sabo! In kjer je še ta navada, čutijo ljudje, da so eno, in ni pri vsem nasprotju prilike za razredno sovraštvo in razredni boj. Kjer pa mora služkinja v kuhinjo, kjer mora sama jesti in biti sama, kjer mora često čakati, kaj pride mrzlo z mize, se začjenja ločitev. Vprav miza je znamenje skupnosti. Kako vendar Kristus? Ali ne deli tudi Svoje mize z nami, z vsemi — in kaj je storil On, Gospod in Mojster, za mizo, da nam je zgled zapustil? — Da smo vsi eno! In se mar ne nadajamo, da mu bomo nekoč pre-slabi, prenizki, preneizobraženi in preneotesani, da bi On Svojo večno mizo z nami delil?

Žal, ne pri nas

Hišni posestnik Zaharija Huntley je nabil na svoji hiši sledeči oglas: »Moja hiša obsega deset stanovanj, ki jih dajem desetim družinam na razpolago. Sprejemam pa samo družine z najmanj petimi otroki. Mnogim hišnim posestnikom je več za pse nego za otroke. Ne trpim nobenega psa v svoji hiši, nasprotno pa sem vesel, če vidim v njej deco. Z vsakim nadaljnjim otrokom znižam najemnino.« To se seveda ni zgodilo ne v Ljubljani in ne v Mariboru, tudi ne kje drugje v Evropi, ampak v — New Yorku...

$\text{♩} = 138$

Marija v glori.

(Viral Vodusek)

Dr. Fr. Kimovec

pp

mp

Solje

Sveti ve-čer pred Ma-ri-jo go-ri, vsa za-

Klavir

pp *mp*

maknjeno v zvezdni sij. Anđe-li pojejo

mp

gle-ni-jo Ma-ri-jo Kna-ži-co kro--na-

mf

mf

Sed. * Ved. * Ved. *

Handwritten musical score for the first system. The vocal line (treble clef) includes the lyrics "prozi Ma. ri- ja u ne-". The piano accompaniment (treble and bass clefs) features a wavy line labeled "8va" in the right hand and a melodic line in the left hand. Dynamic markings include *mf* and *pp*. A tempo or mood marking "Sed. *" is present below the bass staff.

Handwritten musical score for the second system. The vocal line includes the lyrics "be- siti za nas, zdej ti to- seb- - no". The piano accompaniment continues with chords and a melodic line. Dynamic markings include *mp*.

Handwritten musical score for the third system. The vocal line includes the lyrics "zad- nji čas. Kehor li- li- je se od- pro". The piano accompaniment includes a section marked "ten." (tenor). Dynamic markings include *mf*. The system concludes with a double bar line and a key signature change to one flat.

zelo zadrižuj

naše molitve me besa pridruže. Sveti večer pretekarijo go-

zelo zadrižuj *pp*

po malem zadrižuj

ri vso za- makujeno v zvezdni sij.

po malem zadrižuj *pp* *ppp*

Črtica iz Argentine

Poln kolodvor je ljudi, ki čakajo vlaka. Mala postajica v osrčju Argentine je vsa zaprašena in gorje, kamor sedeš, vstaneš kot bi bil počival na mlinskih podnicah. Zunaj po prašni cesti pa drvi kamijon za kamijonom, do vrha naložen z vrečami, polnimi žita. Tako visoke kupe so že napeljali ti vozovi pokraj železniškega skladišča, da kipe kot cele gore proti nebu, na stotine in stotine vagonov, sama zlata pšenica.

Moj prijatelj iz Švice, ki se tu nahaja šele nekaj tednov, se ni mogel nadejati temu ogromnemu bogastvu, ki je dalo Argentini možnost, da se je povzpela kot nobena druga južnoameriška država.

»Dve v Achiras!« Kupil sem dva vozna listka do izletnega mesta Achiras, ki leži na južnem vznožju pogorja Sierra de Córdoba, lepe, kakih 350 km dolge gorske vrste. Tja je bila namenjena tudi večina najinih sopotnikov, ki so nestrpno čakali vlaka. Ura je udarila osem in vlak je obstal pred postajo.

»Angleži sicer izžemajo, kar se da, to deželo, toda promet so pa vendarie dobro uredili,« je pripomnil Švicar.

Dolgi Pullman-vagoni so stali pred nami, vsi ožgani, nekoliko zanemarjeni, vsi prašni od zemlje. Hitro sva si s prijateljem priborila prostor, on tik pri oknu, jaz poleg njega. Točno tri minute so prešle na veliki postajni uri, kladivo na zvonu je dalo zamolklo znamenje za odhod in vlak se je premaknil.

Nasproti naju je sedla priletna žena, z močno nagubanim obrazom, s temno poltjo in s prav indijanskimi potezami. Bila je to velika koščata ženska, oblečena v črno satinasto obleko in zavita v temno ruto. Ta stara žena je z vso nežnostjo božala skoraj zlatolaso glavicó malega dečka, ki je z zobmi, svetlimi kot biseri, s čudovito naglico drobil bonbone, ki mu jih je natresla v žep njegova mati pokraj njega. Bila je to lepa plavolasna žena, ki je s svojimi mehкими, sanjavimi očmi in smehom okrog lepo oblikovanih usten vsa srečna gledala svoja dva otroka, dečka in njegovo sestrico. Deklica je bila starejša od njega, z obrazkom, lepim kot njena mamica, z jasno izrazitima lokoma nad živimi očmi, z lasmi, za katere človek ni vedel, ali so črni ali kostanjevi. K meni je sedel lep, postaven mož, visok, lepo rasel kot smreka. Mala deklica se je naslonila na njegova kolena, ga pobožala po temnem licu in mu ponudila velik bonbon.

»Vzemi, papa,« je ponujala, on pa se je branil, ker je strastno vlekel ostaneke debеле cigare.

»Daj mamici rajši, Dorita,« ji je prigovarjal in jo nalahno potisnil k mladi ženi.

»Poglej, prijatelj, tole mešanico,« sem nagovoril svojega druga, »stara mati nasproti naju je najbližja potomka Indijancev, njen sin tu pokraj mene pa nikakor ne kaže, da bi bil sin Argentineca,« ker ima prefine poteze, ampak njegova mati se je pač morala omožiti s kakim priseljencem in njen sin pa si je zopet izbral priseljenko za svojo ženo, tako da njuni otroci nimajo nobenega sledu več po prvotnem argentinskem plemenu.«

Mimo nas je zginevalo polje, brezmejne lehe koruze, ki je ravno dozorevala, ogromna prostrana polja, na katerih je še pred dvema mesecema valovilo zlato klasje. Vlak, ki je z veliko naglico brzel po ravnini, je splašil množico konj, ki

¹ Izgovori: Ačiras.

² S tem imenom označujejo priseljenci direktne in bližnje potomce Indijancev.

so se pasli v bližini proge, da so začeli, kakor napol divji, begati preko ograjenih staj. Skoraj tik ob progi je žuborel majhen potoček, ki si je izkopal v mehkih tleh globoko strugo, globljo kot bi mu bilo potrebno. Nikjer nobenega peska ne kamna, sama debela, bogata zemlja, ki je čakala tisočletja na pridne roke, da so jo začele obdelavati in sedaj vrača obilo.

»Ko bi pri nas v Švici imel en posestnik vsaj polovico, četrtno toliko zemlje, kot jo ima tukaj najmanjši najemnik, to bi jo obdelal, da bi iztisnil iz nje neprimerno več kot tukaj,« je po pravici modroval moj prijatelj.

Prva postaja; obstali smo, toda tako nerodno, da smo v svojih hrbtih dobro občutili trdoto lesenih klopi. Stara mati nasproti naju se je naglo pokrižala na čelo, na usti in na prsi, nato pa je opomnila tudi malo deklico, naj to stori. Nekoliko v zadregi je nesla svojo malo ročico na belo čelo, da zariše znamenje križa; pričela je sredi čela, potegnila je nekoliko navzdol, nato pa je za hip pomislila ter si popravila svoje temne laske, ki so ji silili proti očem, napravila je črto počez, nato pa ji je zdrsnil mali palec na ustne, rdeče kot zrele češnje in dalje na prsi, kjer je imela pripeto belo cvetko in zopet je nesla malo ročico k ustnim ter je verno poljubila konec nohta na palcu, kot je tu navada.

»Vidiš, tako moraš vedno napraviti,« je učila dobra babica, »koliko nesreč je na vlaku; glej, tudi tvoj striček se je ubil na vlaku.«

»Pa se ni tod vozil,« je oporekal mali, zlatolasi deček, »on se je vozil čez visoke, visoke gore, ko je šel obiskat teto v Santiago.«

»Pa tudi tukaj se lahko zgodi nesreča,« je zatrjevala babica, »vidiš, pa bi umrli vsi, očka, mamica in babica, pa bi moral ostati sam z Dorito.«

Mladi princ pa je krepko zasadil svoje biserne zobe v rejen sladkorček in užival z vso dušo njegovo sladkost. Mož poleg mene pa ni nič govoril. Razprostrl je neki provincijski list, bral in kadil cigaro za cigaro.

»Morajo biti verni ljudje tod,« mi je omenil moj tovariš, ki je z velikim zanimanjem motril najine sopotnike.

Težko je to reči. Ali vendar ženske boš opazil, da še dosti dobro posečajo cerkev. Čeravno po mojem mnenju večina le bolj iz navade in še drugih okolišnosti kot pa iz prepričanja — to velja seveda za notranjost države, moški pa te stvari smatrajo kot »cosas de mujer« (ženske zadeve). Temu je pač vzrok ta, ker jim vera ni šla v mladosti v možgane, ampak samo v srce, ko pa se ohladi srce, izgine vse. Ali vendar imajo navado, da pred poroko poravnajo pol svojega dolga in če je sreča, pred smrtjo pa drugo polovico. Glavni vzrok vsega tega brezbrizja pa tiči v tem, ker večina podeželskega ljudstva živi skoro brez vsakega stika s cerkvijo. Tako sem mu razlagal in mu kazal velikanske poljane, ki so bežale mimo nas, na katerih so bile le na redko posejane majhne, iz blata zgrajene koče, skoraj tako oddaljene ena od druge kot pri nas vasi. Kako naj se torej kmet, ki je oddaljen od najbližje vasi po 50 in še mnogo več kilometrov, ob nedeljah dvigne in gre k maši? Živi pač ločen od vsega sveta tedne in tedne, obdeluje svoje polje in se ne briga za nič drugega na svetu.

»Radi tega ima tod en župnik veliko večjo faro kot marsikateri škof v Evropi svojo škofijo. Zato pa seveda ni čudo, ako so njegove ovce, ki so razkropljene na tako velikem ozemlju, temu primerno tudi slabo oskrbovane. Ljudje po cele mesece nimajo maše v svojih cerkvicah. V Achiras-u pa bo ravno danes cerkvena slovesnost in vem, da se bo nateplo ljudi, da bo veselje.«

»Gospoda sta Nemca,« je zaupno vprašala v zelo dobri nemščini mlada gospa nasproti naju in se nasmehnila, da se je posvetila vrsta lepih zob.

»Moj prijatelj pač, jaz pa ne,« sem ji odgovoril.

»Mislila sem, da sta oba, ker imata oba nemški tip. Tudi moji starši so Nemci — Bavarci, žive pa daleč od tu v Pampi. Tam imajo veliko kmetijo, so lastniki zemlje, jaz pa živim v Rosario s svojim možem.«

»Dovolite, gospa, Vaš soprog vsaj po zunanosti ne sodi, da bi bil Nemec,« jo je vprašal Svicar.

»Ne,« je odgovorila ona, »moj mož je Argentinec, njegova mama sedi tu pokraj mene.«

»Se mi je takoj zdelo,« sem pripomnil jaz, »Vaši otroci pa so že skoraj popolnoma Germani, nič nimajo argentinskega na sebi.«

Mož, ki je dosedaj tiho bral svoje časopise, se je obrnil proti namu ter naju izredno vpljudno nagovoril v španščini:

»Gospoda gresta na izlet v Achiras, kajne?«

»V Achiras in nato še malo dalje v gore,« sem mu odgovoril.

»Kako Vama ugaja Argentina, kajti sodim, da ste še malo časa tukaj?«

»Prav malo časa in vendar moram reči, da sem bil prijetno presenečen nad velikim gospodarskim razmahom države.«

»Toda Argentina je šele na pragu razvoja. Poglejte n. pr. tole polje na levi in desni, že se vozimo po par ur, na tisoče kvadratnih kilometrov je šlo že mimo nas in vsa ta zemlja pripada eni sami ženi, vdovi de Olmo. To je, vidita gospoda, naša največja rana, te strašne latifundije, ki tako zelo ovirajo napredek našega gospodarstva,« in kazal nama je brezmejne poljane, čisto ravne, pokrite sedaj s koruzo, sedaj z deteljo pa smo zopet prišli do ogromnih predelov, po katerih se je podilo brez števila nojev, konj in govede, brez pastirja, brez nadzorstva, prepuščeni samim sebi v mrazu in vročini.

»Že se vozim tod 12 let in vsa ta leta se obdelujejo nekateri predeli, toda vsaka štiri leta se menja najemnik. Bosta pač razumela, da tak najemnik ne bo gledal za izboljšanje zemlje, ampak, da bo kar največ iztisnil iz nje. Ali četravno naša stranka mnogo deluje v parlamentu, da se to vprašanje nekoliko bolj socialno uredi, so uspehi vseeno zelo majhni in moram reči, da zelo počasi napredujemo.«

Mnogo nam je še povedal in še več bi nam bil, pa se je zopet ustavil vlak in zopet tako nerodno, da je starka brž zopet naredila tri križe. Mala deklica pa se je naslonila na rame svoje mamice in naju je z živimi, temnimi očmi opazovala, sedaj enega, sedaj drugega. Zlatolasi deček pa se je popel na moja kolena in prav kmalu sva postala dobra prijatelja. Iz njegovih nedolžnih, bistrih oči je tako jasno odseval izraz modrookega germanskega plemena! To sva se zabavala in smejala, da nama je brzo prešla zadnja postaja, dokler ni sprevodnik zaklical, da smo v Achiras-u.

Poslovala sva se s prijateljem od prijazne družinice, nato pa sva poiskala najinega prijatelja, ki je odšel tjakaj prejšnji dan z avtom po opravkih. Zagledala sva ga v avtomobilu, kjer je prav junaško dremal nad volanom.

Takrat je bil v Achiras-u velik prazničen dan. Le težko smo prešli ulice in dospeli v hotel, kjer je bil nastanjen najin prijatelj. Brž smo uredili svoje stvari in se napotili proti cerkvi, kjer je bila ta dan maša. Mala cerkev, proti kateri je marsikatera naših podružnic kot katedrala, je bila napolnjena s tako čudnim vzduhom, da sem bil vesel, ko smo bili zopet na prostem, kjer se je polagoma zbiralo ljudstvo, ki je prihitelo od vseh strani, eni iz pobožnosti, drugi iz radovednosti, mnogi pa zopet iz potrebe, da so se sploh nekam ganili od doma. Skoraj večina je prav do cerkve prihajala na konjih, mnogi pa so imeli v rokah samo konjske biče, znamenje, da imajo tudi konje s seboj.

Prav blizu mene se je ustavil starec, ki je pripeljal bogve kako od daleč s hribov svojega sina na žegnanje; s svojega nizkega argentinskega kljuseta je zjahal s tako gibčnostjo, da sem se kar začudil. V eni izmed starejših številk Doma in sveta sem videl nekdanjo fotografijo kipa: starec v burji jaha na pol polomljeno kljuse, spodaj pa je bil napis: »Dva starca«. Na to sliko sem se nehote spomnil, ko sem videl tega starega, sključenega Argentinca na malem

črnem, suhem konjičku, kateremu so orjaska stremena, pritrjena na mehko sedlo, segala malodane do tal.

Poleg njega pa je zjahal krepak, lep mladenič, ki je starega nazival »Papito« (očka). Velik, črn klobuk s silno širokimi kraji mu je pokrival svetločrne lase in mu branil rujavi obraz pred solncem. Njegove oči, ki so bile kot dva svetla ogorka, pa so nemirno begale semtertja. Za vratom je imel privezan lep svilen robec, katerega si je od časa do časa malce pogladil kot kako nališpano dekletce svojo frizuro. Za volnenim, zelo širokim pasom pa sta se svetila ročaja dveh nožev, posrebrana ali pa morda samo poniklana, katera je od časa do časa ponosno potipal in vselej potegnil ramena malo nazaj in se vzravnal. Pa roka mu je segla še dalje; z nekoliko nerodno gesto je sunil nazaj svoj rjavkast platnen suknjič in desnica mu je otipala lepo okovan ročaj samokresa, ki je širil izza širokega pasu. Ponosen je bil menda sam nase, ko je videl, kako ga opazujejo z nasprotni strani dekleta, skoraj same domačinke. Lepo zaokroženi ustni sta se mu nabrali v nasmeh in s pravim argentinskim jahalnim bičem je udaril po svojih neznansko širokih hlačah, ki so se mu opletale okrog njegovi suhih beder, kakor bi hotel iz njih iztepsti obilen prah. Moj prijatelj pa se ni mogel načuditi tem hlačam, ker še nikoli ni videl kaj podobnega. Spodaj pri členkih so mu bile tesno pripete, izpod njih pa so se svetile lepe nogavice iz umetne svile, ki jih je bil davi kupil pri kakem židu, ki imajo tod svoje manufakturne trgovine. Kot pravi sin svoje zemlje pa ni prišel na cerkveno slavnost morda v čevljih ali škornjih, ampak v velikih črnih copatah.

In tako so razjahali drug ob drugem, za drogove pred cerkvijo pa je bilo privezanih polno malih črnih konj in le malokateri je bil širši, višji in lepši.

Na nasprotni strani pa so stala dekleta s svojimi materami in tetami. V Buenos Airesu skoraj nisem videl bolj dragih toalet, kot so jih nosile nekatere izmed teh deklic. Skoraj vse pa so bile črne rase, mnoge z izredno lepimi potezami, s svetločrnimi, valovitimi lasmi, z očmi, ki so bile polne ognja; vse brez izjeme, s svojimi materami in tetami vred, pa so bile ostržene po najzadnji modi na »Bubi«. Njihove matere, skoraj vse, pa so bile polne globokih gub, s strašansko grdimi črnkastimi obrazi. Moj prijatelj pa se je pošalil:

»Ako prideš čez kakih štirideset let zopet semkaj, pa boš videl, kako bodo vse te vesele in fletne punčke postale kot prhel list. Takih grdih žensk, kot so te starke, pa res še nisem videl. Včasih so si pri nas prav take predstavljali coprnice.«

Polagoma so se začeli ljudje usipati v majhno cerkvico. Mi trije smo si priporili svoje prostore v prav zadnjem kotu. Prišlo pa je v cerkev tudi polno izletnikov, ki so bili tu na letovišču. Mnogi črni prijatelji pokraj mene so bili videti zelo veseli, vso okolico so zastrupljali z zoprnim duhom po slabem, cenenem domačem vinu, ki bi ga pri nas gotovo nihče ne pokusil.

Cerkvica je bila natlačena; od zunaj pa se je slišal velik nemir in govorjenje, mnogi pač niso mogli v cerkev in so z zunanje strani podpirali zidove, govorili skoraj na glas med seboj, kot je to tipična argentinska navada. Pozvonilo je. Vstopil je duhovnik, visok, zelo osivel in že nekoliko sključen mož. Prebral je evangelij z izrazitim južnoitalijanskim naglasom. Nato pa je govoril z orjaškim glasom, da je cerkev donela od odmeva kot od groma, vsaka njegova beseda je bila kot pribita, je vsekala in ranila, pa zopet pozdravila in bodrila. Bil je to mož, svest si svojega poklica. Bičal je napake svojih faranov, a najbolj pa mu je bila na srcu njihova — po njegovem mnenju — največja napaka — pijančevanje. Takole jim je povedal o tem poglavju:

»Ob zadnji priliki sem nasejal med Vas polno dobrega semena, dolgo sem izbiral, da bi pravega našel, ki naj bi obrodilo dober sad, pa vidim, da je prišel satan med Vas in je nasejal ljuliko, ki mi je pokvarila mojo setev. Pa kaj satan! Sami ste satani, sami razkopavate svojo njivo, svoj posev; kaj bi Vas zagovarjal!

Tu sem do oltarja, kjer se daruje naš Odrešenik, smrdite po tem strupu, po alkoholu, ki ga uživajte za svojo hrano. Ali jaz Vam pravim, da strup pijete, ki Vas ugonablja, Vam izmozgava moči ter Vas onespособlja za vsako boljše delo. Zločest Vam sega iz Vaših črnih obrazov, v katere so vsekani celi razori, ki Vam jih je razoral satan. Pa kaj razori, grobovi zijajo iz Vaših oči in Vaših usten; in v grobove izginete vsi brez zaroda in nasledstva. Kje je kakšen Vaš sin, Vaš rojak, ki bi bil na kakem višjem državnem mestu? Ga ni in ga ne more biti, ker ima kri in možgane zastrupljene od Vas, pogoltniki, ki sami sebi kopljete grob.«

Smrtna tišina je vladala v cerkvi, celo oni zunaj, ki so prej gnali tak sejem, so utihnili; možakar poleg mene, s črnimi zalisci na obrazu in jahalnim bičem v roki pa je tiho dejal svojemu sosеду: »Danes je naš župnik hud, kaj ga je neki pičilo.«

»Potem se seveda ne čudim, ko zvem, da je moja ovca zašla tako daleč, da se je spremenila v volka. — Čemu se pobijate med seboj? Ali ne veste, da že kdor slabo želi svojemu bližnjemu, ne bo videl nebeškega kraljestva, kam pa naj obsodim potem onega, ki je celo ubil svojega sočloveka? Kaj naj Vam pravim? Zveri gori v najvišjih hribih, v brlogih in po skalah, ki ne vedo zakaj živijo, se pobijajo med seboj. Vidim, da boste tudi Vi polagoma postali kot ris, kot medved, brez pameti, brez razsodnosti. Bože, Bože, koliko ljulike je nasejal satan med mojo pšenico!«

Pa je ubral še drugi ton; tiho, skoraj proseče je začel:

»Nikar se ne končavajte z mečem, otroci moji, kajti pisano je, kdor končava z mečem, bo sam z mečem končan. Ljubezen med seboj, potrpežljivost in treznost Vas bo rešila in Vas prenovila. Kajti zastrupljeni ste v svojem srcu, otroci moji, ne recite, da niste, ker jaz dobro vem, da je Vaša kri, Vaša glava polna strupa. Pojdite z menoj, da Vas popeljem na goro lepega razgleda!«

To je izrekel s tako energično gesto, da se je človek nchote znašel na visoki gori nad mestom Achiras, na sivih golih skalah pokraj tega osivelega delavca v vinogradu; stegnil je svojo roko v daljavo, kot bi se hotel dotakniti brezmejnih ravnin in jim dejal:

»Ali ne vidite, kam sega vse to neizmerno polje, ali ne vidite na vzhodu in zahodu to ogromno ravan, po kateri valovi kot valovje morja vsako leto zlato klasje pšenice? Komu rodi to polje, komu daje bogastvo vsako leto? Morda Vam, morda Vašim otrokom? O, kako redki so! Glejte, otroci moji, to je bila Vaša zemlja, tod so stanovali Vaši očetje, tod so pasli svoje črede, bili so krepki in mogočni, dokler se niso morali umakniti. Pa boste rekli, to so bili norci! Da, otroci moji, norci so bili, ker so si sami rušili pot, ker so začeli srkati vase strup, ker jim je zajahalo tilnik krdelo zlodejev, ker se niso znali ubraniti smrdljivemu alkoholu. Pustiti so morali vse, postali so hlapci, ali pa so prišli semkaj, past kože in loviti biskače.³ Vas pa, ako se ne poboljšate, ne bodo poslali samo v gore, ampak pojdete stanovat v medvedje brloge in so-seščino biskač.«

Tako je šlo naprej še dolgo; grozil, rotill, prosil je osiveli starček divje gorjance, naj se streznijo, naj ne ubijajo, naj ne kradejo. Kot grom je bila njegova beseda, pa ta ploha se je za čas spremenila v prošnje in zopet je kmalu zagrmel vihar, pa je izdonel zopet v rotenje in prošnje, dokler jim ni ves poten in utrujen zaklical: »Amen!«

Črni mož poleg mene, s krepkimi zalisci na obrazu, pa je potegnil iz žepa velik pisan robec in si otrl solzo, ki so mu jo iztisnile njegove divje oči. Nato

³ Biskača je žival, nekoliko podobna našemu zajcu in jazbecu; polju prizadeva veliko škodo. Prebiva v podzemeljskih luknjah. Koža od biskače ima nekaj cene, meso pa mečejo svinjam.

pa se je nagnil k svojemu sosedu in mu zašepetal: »Dober človek je ta naš župnik.«

Solnce je pritiskalo z vso silo, tako da sta me prijatelja zaprosila, naj gremo na zrak. Vsi trije smo nato krenili po lepem gorskem mestecu med vrtovi orehov in cipres malo više v goro po gladkem, s peskom posutem potu do znamenitega kopališča, ki je tako zaslovelo po vsej republiki radi svoje velike zdravilnosti. Tako skrito leži med visokimi gorskimi čermi, ozko, da bi ga na nekaterih mestih lahko preskočil, mestoma globoko, široko in divjeromantično. Na golih skalah, kamor je z vso silo pripekalo močno januarsko solnce, se je solnčilo vse polno izletnikov iz Buenos Airesa in drugih mest, ki so tu iskali utehe revmatizmu in podobnim prehladom.

Ah, kakšen užitek sem imel v tej vodi! Celo uro sem gomazel po pesku, preplezal vse čeri in najbolj nevarna mesta; zaupajoč svoji gibčnosti sem tudi poskusil preskočiti dosti ozko mesto, toda ta močna gorska voda, polna mineralnih snovi, mi je vzela veliko mero gibčnosti in v naslednjem trenutku sem jedva še bil v stanu, da sem se javil mojima prijateljema skoraj tri metre globoko tik velike trde skale, da sem še živ.

Ko smo se vračali v mesto, smo srečavali črne domačine na visokih dvo-kolesnih vozičkih ali pa na nizkih konjih; komaj so se držali pokonci, ker so pač pospravili preveč litrov pod streho tekom vsega dne. Vse male gostilne ob poti so bile polne že opijanjenih gorjancev, ki so vikali in kričali, da se je daleč razlegalo. Dekleta s svojimi materami pa so ostale na plesiščih, kjer so se zabavale do solnčnega zahoda.

»Ubogi župnik, kako malo sadu so obrodile tvoje današnje besede,« je rekel Švicar, ko smo se peljali mimo teh pijanih tolpe.

»Je vse zastoj, ta rod mora polagoma izginiti in napraviti prostor treznejšemu in pridnejšemu, potem bo že malo drugače tukaj,« sem pripomnil jaz.

Nazaj proti domu je bila vožnja mnogo prijetnejša. Avto je tako silno drsel po strmem pobočju, po gladki cesti! Mrak je že padal izza visokih gora in je dal tej mirni ravnini brez konca še mirnejšo, skoraj misterijozno sliko. Nič vročine, nič hladu ni bilo ob tem večeru; bila je to tako lepa pot! Moj prijatelj pokraj mene, ki je vozil avto, pa je dejal: »Pri nas na Slovenskem bi ob takem času zazvonilo s vseh strani »Avemarijo«, tukaj pa je tak molk in mir!«

Fr. Bartol.

Zagonetni pojavi v Konnersreuthu

I.

To ime poznate vsi tudi že na Slovenskem. Ni mi treba šele razlagati, kaj je združeno ž njim. Na Nemškem ga pozna vsak človek, vsak katoličan, vsak protestant in Jud. Vsa Nemčija je polna Konnersreutha. Lahko trdim, da pretekli dve leti nobena stvar ni dala Nemcem toliko opraviti, ne napravljala toliko senzacije kakor Konnersreuth. Vsa nemška javnost ga je polna. Pa tudi v Franciji, Italiji, po celi Evropi in Ameriki govorijo in pišejo o Konnersreuthu. To je dogodek svetovnega pomena. Ne bo torej odveč, če tudi »Slovenec«, ki o tem še ni veliko pisal, o njem še kaj pove; tembolj ker pišejo tudi liberalni listi in zlorablajo.

Zato mi dovolite, da — preden govorim obširneje, o čemer sem se namenil — spregovorim nekaj besedi o Konnersreuthu. Ne pišem sicer iz lastnega opazovanja, nisem bil še sam tam, a upam še biti. Dovoljenje od regensburškega ordinariata že imam, a ga še nisem mogel porabiti in ne vem, kdaj ga bom, ker iz Essena ni veliko bliže do Konnersreutha kakor iz Slovenije. A prebral sem o tem že pet brošur — kajti o Konnersreuthu je že cela literatura — in govoril sem s takimi, ki so bili tam in gledali nenavadne prizore. To je problem, ki je vreden študija.

Kaj in kako je torej s Konnersreuthom: Kakor veste, je to vasica na Bavarskem, in sicer skoro čisto na češki meji, kjer živi in biva mladenka Terezija Neumann, ki ima na sebi stigmata: petero ran, kakor jih je imel na svojem telesu naš Zveličar. Vsak četrtek ponoči in v petkih do ene ure popoldne močno krvavi in veliko trpi. Trpljenje poneha ob eni uri 55 minut popoldne, kar je po palestinskem času ravno ob treh popoldne. Pa še druge posebnosti se godijo ž njo. Že dve leti, od Božiča 1926, ni užila razen sv. hostije niti drobtine jedi, niti kaplje kake pijače. A tudi par let prej ni užila drugega kakor malo vode. Razen tega ima posebna razodetja, gleda prizore iz Jezusovega življenja in govori aramejske besede. Prej pa je že petkrat nenadno ozdravela. Šest let in pol je bila pribita na posteljo, tako da se brez tuje pomoči skoro ni mogla ganiti. Štiri leta je bila popolnoma slepa in tudi močno gluha. Od vsega tega je ozdravela trenutno, enako pa enkrat ob obolenja slepiča, ki ga je zdravnik (dr. Seidl v Waldassen) konstatiral. Ravno so jo imeli odpeljati k njemu v operacijo, kar ji je neki prijeten glas — videla ni nikogar — rekel: »Da svet vidi, da je še kaka višja moč, ti ne bo treba rezana biti; vstani in pojdi takoj v cerkev Bogu se zahvaliti!« Devet oseb, ki še vse živijo, je šlo ž njo takoj v cerkev in so priče tega. — Krvaveti je začela sredi posta 1926. Kakor smo že povedali, je v trpljenju podobna mrliču in strašno shujša. V soboto pa polagoma dobi zopet svojo normalno težo. Le kak vesel teden, na primer velikonočni in teden po Marijinem vnebovzetju ne trpi in ne krvavi, sicer pa se ponavlja trpljenje in krvavenje do danes; tega bo kmalu tri leta.

Ljudje so vrel in vseh strani gledat to izredno prikazen. In sicer brez razlike: verni in neverni, katoličani kakor drugoverci. Kopališki gostje iz Karlovih varov so se vozil z avtom v Konnersreuth, drugi so prihijali iz Berlina in vseh delov Nemčije, tudi iz inozemstva in celo iz Amerike. Bilo je po en dan okoli male Neumannove hišice zbranih po dva do tri tisoč ljudi. Naval je bil tolik, da morala policija red delati. Vsi nemški listi, tudi največji in najbolj judovski, Berliner Tagblatt, Vossische Zeitung, Frankfurter Zeitung in drugi, so pisali o tem in še kolikol. Tako ogromno pozornost je nase obrnilo to preprosto dekle; lažno

rečem, da so oči vse Nemčije nanjo obrnjene. Da so tudi zdravniki imeli ž njo posla in ti še prav posebno, se razume. Knjig in knjižic o teh pojavih je že ne vem koliko. Jaz imam pred seboj Maierhoferja, Niessena, Wunderla, profesor primerjajočega bogoslovja v Würzburgu, ki je zelo kritičen. Druga izdaja je tiskana v 4 do 10 tisoč izvodih. Najboljša bo menda knjiga viteza Lama. Druga izdaja je dosegla že 16 tisoč izvodov. Iz tega se vidi, koliko se o tem bere. Najnovejša pa je tirolskega škofa Waitza. — Razen tega izhajata še dva časnika, ki se bavita z dogodki v Konnersreuthu.

Škofje bavorski so najprej odsvetovali hoditi v Konnersreuth. Kardinal Faulhaber je imel lani ob Novem letu v Münchenu pridigo, v kateri je razložil katoliška načela o takih pojavih. Naj se v Konnersreuthu godijo čudeži ali ne, je rekel, naša vera ni odvisna od tega; utemeljena je drugod, ne v Konnersreuthu. Nazadnje je dejal: Ne hodite v Konnersreuth, pojdite raje k sv. maši! Tudi mnogi duhovniki so ljudem tako priporočali.

Končno je regenburški ordinariat splošno letanje v Konnersreuth prepovedal. Pomislite vendar, da je bilo za preprosto dekle velika muka izpostavljati se vedno toliko radovednežem! Pa ko bi vsi prišli iz dobrega namena; a zlobneži so dogodke tudi zlorabili. Zdaj se more priti v Konnersreuth samo s pismenim dovoljenjem regensburškega ordinariata, kakršno dovoljenje imam tudi jaz, — a s klavzulo: če dovolijo Terezijini starši. Pri tem pa je še vedno vsak petek tam kakih 20 ali 30 oseb. — Škofje so se dolgo ogibali Konnersreutha. Lani umrli regenburški, torej domači škof. pl. Henle, ni bil nikoli tam. A pojavi so prezanimivi in prevabljeni in njih nadnaravni značaj je postal vedno bolj verjeten — da se tudi škofje niso mogli več ustavljati »skušnjavi«, da si jih ogledajo. Bil je v Konnersreuthu sedanji novi domači škof dr. Mihael Buchberger, dalje limburški in ne vem še kateri. Vem pa, da si je stvar ogledal tirolski škof dr. Sigismund Waitz, ki je svoje vtiske tudi popisal; iz Avstrije je bil tam tudi dunajski kardinal Piffl. Pa tudi kardinal Faulhaber se je menda premislil in je prišel v Konnersreuth pogledat. Iz Amerike je prišel clevelandski škof, dr. Schrems, rodom Bavarec. Ko je bil ta z drugimi vred v Terezijini sobici, je Terezija rekla drugim ven iti, le škof s svojim spremljevalcem je ostal pri nji. In začela mu je pripovedovati take reči iz njegove škofije, da so ga obile solze in se je ves ganjen zgrudil na kolena...

II.

Kaj je torej s Konnersreuthom? Prevara ali pristnost? Naravno ali nadnaravno? Pojav, ki vzbuja toliko pozornosti, zasluži, da se ob njem pomudimo, da ga skušamo razluščiti in priti do jasnosti. Ni dosti, da pojave poznamo. Misleč človek se nehotе vpraša po končnem vzroku teh pojavov: kako to in odkod?

Da je na tem polju prevara mogoča, da se je s takimi izrednostmi že veliko sleparilo, da histerične ženske znajo ljudi neusmiljeno za nos voditi, je gotovo. Zato je skrajna previdnost pri takih rečeh brez dvoma potrebna. Cerkev tudi je takim pojavom nasproti zelo kritična in skeptična. Oficielno se cerkev o dogodkih v Konnersreuthu ni še nič izrekla — in se najbrž tudi nikoli ne bo. Tudi ni potrebno. Prav je rekel kardinal Faulhaber: »Naša vera ne potrebuje potrjenja šele iz Konnersreutha, utemeljena je drugod.« Če ima Bog pri takih rečeh kake namene, jih bo že dosegel; ne potrebuje nobenega štempeljna, tudi od papeža ne. Cerkev tudi nikogar ne kanonizira zaradi takih izrednih dogodkov, marveč samo zaradi osebne svetosti: izredne kreposti.

Oficielno se torej cerkev ni izrekla in se najbrž ne bo. Zato tudi nihče ni in ne bo nikdar dolžan verovati, da je na Tereziji Neumann kaj čudežnega. Vprašanje pa je, kaj pravi z d r a v a p a m e t. In tudi vera! Nazadnje ima pri presojanju teh dogodkov tudi vera nekaj govoriti. Kdor bi hotel nadnaravne dogodke kar naprej odkloniti, ta odreka Bogu možnost, da more izredno poseči

v potek naravnih dogodkov; odreka torej Bogu, da je absoluten gospodar narave. Ne smemo biti lahkoverni, ne smemo pa biti tudi goli naturalisti in racionalisti.

Pa da povem brez ovinkov: Na Nemškem so verni ljudje prepričani, da to ne more biti zgolj naravno. Prepričani so tudi inteligentni ljudje, duhovniki in lajki in tudi škofje za svojo osebo; vsaj tisti, ki so bili tam. Sicer bi škof Waitz, jako razborit mož, ne bil napisal knjižice v svojih vtiskih. Noben katoliški pisec ne imenuje tega naravnost čudež, vsi prepuščajo sodbo cerkvi; a iz vsega pripovedovanja se vidi, da so prepričani, da mora biti vmes božja roka. Edino katoliški učenjak Wunderle, ta še vije in vrta na vse strani, kje bi našel kak nevaren izhod. Pa ga tudi ne najde, le vrta in vije, če bi se morda vendar dal najti. A to bi že lahko imenovali hiperkritizem. Vitez Lama, laik, konvertit, gotovo ni kak duševni omejenec, ampak zelo brihten mož, nadarjen pisatelj, pač pa globoko veren in teologično podkovan kakor kak duhovnik, pa je poln spoštovanja in občudovanja do Terezije Neumannove. — Prepričana o poštenju Terezije in pristnosti dogodkov je tudi vsa domača vas in cela širna okolica. Skoro tri leta se te izrednosti gode tako rekoč pred njihovimi očmi, družino in dekleta poznajo do dna, tri leta že traja to; če bi bila kaka sleparija, bi bila menda vendar že razkrinkana. Ljudje si štejejo v veliko čast in milost, da je Bog njihov kraj na ta način obiskal. Delavci, vračajoči se iz tovarne pozdravljajo duhovnike, ki jim prihajajo nasproti iz Konnersreutha spoštljivo s »Hvaljen bodi Jezus Kristus!«

Zdrava pamet tem preprostim ljudem pove, da to ne more biti naravno. Kako že pravi tisti nemški rek — saj ga ne znam dobro, a v misel mi sili: »Es begreift ein einfach Gemüt, was die Weisheit der Weisen nicht fasst«. Pa mi povejte vi modreci svetni, vsi, ki verujete samo, kar z rokami zagrabite, po katerem naravnem zakonu Terezija že pet let nič ne je in ne pije, pa vendar živi in niti ne shujša; shujša sicer in mrc kot mrlič vsak petek, a v soboto je vedno spet zdrava in čvrsta in ima vedno isto težo? Po katerih zakonih? Govorite, povejte! ... Odgovoriti morate: Ignoramus et ignorabimus. (Ne vemo in tudi vedeli ne bomo.) — Ali ni tu na mestu beseda Shakespearejeva:

So stvari med nebom in zemljo,
o katerih vaša šolska modrost ne sanja

III.

Napisal bi lahko o Konnersreuthu obširno knjigo, ki bi ne bila nezanimiva. In mikalo bi me. Moja razpravica bo le prekratka. Kdor zna nemško, in hoče o tem kaj več izvedeti, si lahko nabavi kako nemško knjižico. Najbolj bi priporočil Lamovo. Sicer imate pa menda o tem tudi že neko slovensko knjižico, ki je pa jaz še ne poznam. Jaz, če že pišem iz Nemčije, skoro nisem mogel, da bi se Konnersreutha ne dotaknil; posebno ker so se slovenski brezverci osmclili norčevati se iz njega.

Prepričan sem pa, da je tudi še marsikak »Slovenčevce«, ki zmaja z glavo nad tem, kar sem povedal, in če že ne taji ne, vsaj dvomi, če je kaj takega res. Tudi ni čudno, ko se je še ne dolgo tega pripetil tozadeven slučaj sleparije na Slovenskem, ki je še vsem v spominu, če človeku, ko kaj takega sliši, nehote šine v glavo misel: če pa ni spet kaka sleparija! Ali če ne sleparija, je lahko kaj drugega, kar čudne pojave povroča, samo ne kaj božjega.

Pomisleki in ugovori, ki se slišijo zoper nadnaravni značaj Konnersreuthskih dogodkov, so torej tile: Prevara ali histerija ali autosugestija — nazadnje pa morda sam hudič! Nekoliko ste na te ugovore že odgovorili, a dovolite, da še jaz k temu dodam kao besedo.

Kar se tiče prevare, sleparije, je splošna sodba vseh poštenih ljudi, vernih in nevernih, protestantov kakor katoličanov, da je kaka sleparija tu izključena. »Weltfern vom jeden Schwindel.« Le zlobneži, sodeč po sebi, podlikajo tu sleparijo. Družina Neumannova je do dna poštena, preprosta, splošno spoštovana. Brez dvoma bi se bili lahko ob tem navalu radovednežev okoristili, ko bi se bili hoteli; a vobče se zatrjuje, da niso hoteli vzeti, četudi revni, od nikogar nobenega feniga. Dekle samo je pristen sad svojega drevesa: istotako preprosta, poštena, brez vsake hlimbe, čisto naravnega vedenja in govorjenja — časih pri svoji preprostosti še kako precej krepko pove, a vedno nedolžno — brez vsake ničemurnosti, ponižna, vedra, mirna, vsa bogovdana, ravnodušna za hvalo ali grajo ljudi. Vprašajte o tem ne samo duhovnike, ki so jo videli in ž njo govorili, vprašajte druge poštenjake katerekoli vere. Eden takih je doktor medicine, Wolfgang v. Weixel, po rodu Jud — torej dovolj zanesljiva priča. Rad bi Vam citiral kaj več iz njegovih dveh člankov, ki jih je pisal letos v »Vossische Zeitung«, dočim je lani napisal daljšo razpravo, ki je vzbudila veliko pozornost. On imenuje dogodke v Konnersreuthu enkrat uganko, enkrat »misterije«, skrivnost. Bil je že parkrat tam in je zadnjič obljubil, da bo prišel, ko bo mogel, za par tednov, da bo mogel vse še bolj natanko opazovati.

Po odredbi regenburškega ordinariata so jo štiri redovnice pod nadzorstvom zdravstvenega svetnika dr. Seidla iz Waldsaxsena štirinajst dni neprenehoma opazovale. Sestre so bile najprej zaprisežene, nato jih je imenovani zdravnik dva dni poučeval, kako imajo ravnati. Dve sestri nista noben trenotek podnevu in ponoči od Terezije oči obrnile; redno so jo tehtale, vodo, s katero si je usta izpirala, pred in po uporabi merile, njeno kri iz ran so poslale na vnanje laboratorije, druge kemične preiskave so se vršile. Zdravnik je medtem prišel ne napovedan devetkrat nadzorovat, dvakrat sredi noči. Nato so sestre še enkrat prisegle in predložile svoje dnevne zapiske, nakar je dr. Seidl z dr. Ewaldom, vseučiliškim profesorjem iz Erlangen, sestavil obširno poročilo. Ves ta čas Terezija ni užila najmanjše hrane ali tekočine, a njena teža je bila vedno enaka. — Natančnejša preiskava je nemogoča.

Histerija. Ta uganja pač čudne reči — pri komer uganja. A o Tereziji Neumann je splošna sodba vseh poštenih ljudi, da ni pri njej nobene sledi histerije. Dr. v. Weixl histerijo odločno odklanja: »Pri nobeni histerični nisem videl takih oči; Terezija nima nič sličnega z zmedenimi fantazijami kake bolnice.« Baron dr. v. Aretin pravi: »Najnatančnejša preiskava medicincev univerze Erlangen je ugotovila, da Neumannova ne kaže nobene sledi stanja, ki ga zaznamujemo s skupnim imenom »histerično«. Dr. Jünger pravi: »Govoriti tukaj o histeriji je infermalna zloba.« V protestantskem listu »Grüne Post« (18. sept. 1927) pravi Rihard Katz: »Pravijo histerija, ker se sramujejo reči: čudež. Histerija je le »Verlegenheitsbegriff«. »Was man nicht deklinieren kann, das sieht man als histerisch an.« »Če kaka histerična oseba lahko živi nekaj let brez vsake jedi, potem bi mi prosili zdravnike, naj nam vendar povedo, kako bi mogli postati histerični!«

Autosugestija (domišljija). Tudi ta napravlja čudovite reči. A Terezija ni nikoli mislila na to, da bi petere rane nastale, še manj si jih je želela. In če bi jih tudi bila — dr. v. Weixl pravi: »Dokazano je, da hipnoza lahko napravi na koži mehurje, toda nikakih krvavečih ran in nikakih krvavih solz. Jaz verujem na njih pristnost.« Dr. Surlbed, Francoz, piše: »Domišljija igra res veliko vlogo, toda njenih učinkov vendar ne gre pretiravati. Je li mogoče samo z domišljevanjem povzročiti rane in krvavenje? Prav gotovo ne.« Dr. Kmetyko iz Budimpešte pravi, da kot zdravnik še nikoli ni videl takih ran. »Vsekako je čudno, ako ravno vera daje duši nad telesom tako moč, da nastanejo stigmata.« — Liberalna »Kölnische Zeitung« (dr. Reissmann) piše: »Fenomeni so pristni, posebe je še stigmati-

zacija sama pristna. Mehanična ali kemična samopovzročba ran je izključena. Fiziološko čudovito je, da se rane nič ne gnoje, niti se celijo, in z nobenim sredstvom (rabili so najboljše mazila) zaceliti ne dajo.» — Dr. Tartaruga, ravnatelj parapsihičnega zavoda na Dunaju, vprašuje: »Ali smemo govoriti o čudežu? Po moji misli: da!« — Dr. v. Weixl pravi med drugim še enkrat: »Pogled nanjo (Terezijo), ko trpi, je pretresljiv, grozen. Navzoči si komaj upajo sopsti. Ženske jokaajo, moške vsi prevzeti strmiyo. Moderni, skeptični ljudje, naravoslovno izšolani, so odhajali proč blede in trepetajoč...« Enako se izjavljajo drugi.

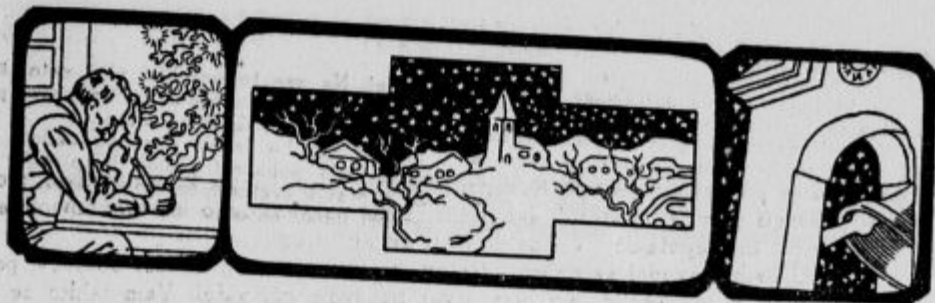
Lahko bi navedel še nebroj citatov, ki govorijo za pristnost pojavov, pa si moram odreči to veselje. Ko bom stvar na svoje oči videl, Vam lahko še kaj povem.

Pa nazadnje — tako sem slišal — bi pa utegnil pri celi stvari morda kaj opraviti imeti sam hudič. Hudič? Saj pravijo, da ga ni — vsaj tisti, ki tajijo tudi čudeže. Toda kdor veruje evangeliju, mora verovati tudi, da hudič — žali-bog — še je. (Mimogrede: Nekemu modrijanu, ki je Tereziji modroval o autosugestiji, je nedolžno-duhovito zasolila: »Oprostite gospod, potem bi mi pa morali, če na hudiča mislim, rogovi zrasti.«) — A ta mrcina, ko bi v Konnersreuthu imel kaj opraviti, bi delal slabe kšefte. Kajti v Konnersreuthu se dogajajo tudi — spreobrnjenja. Znanih je mnogo slučajev. Da navedem samo dva: Več mescev je bilo videti v Konnersreuthu nekega mladega moža z imenom Rothschild. Je to eden izmed znane milijonarske družine Rothschildov, dasi osebno ni tako bogat. Študiral je par let medicino, nato farmacijo in postal lekarnar. Kot Jud je prišel v Konnersreuth, dogodke tam preiskaval, pred par tedni se dal krstiti, 3. oktobra pa vstopil v bogoslovno semenišče v Eichstätt. — Štiri mesece se že mudi v Konnersreuthu tudi bivši glavni urednik znanega velikega lista »Münchener neueste Nachrichten«, dr. Gerlid, rodom protestant. Mož je na Nemškem obče znan in priznan žurnalist, ki je »M. N. N.«, ko so začele po vojski propadati, spet na noge spravil, da so imele kmalu spet 50.000 naročnikov. Zdaj je uredništvo odložil in vstopil zopet nazaj v državno službo, kjer je prej bil. Terezija je v neki ekstazi rekla, da je katoliški cerkvi že blizu. Prestop se še ni izvršil. Rekel pa je, da je prišel v Konnersreuth dožnat resnico in se prepričal, »da se tu godijo reči, ki imajo na sebi znak, da prihajajo od Boga«.

Priporočil bi slovenskim svobodomislcem, da tudi gredo v Konnersreuth resnico študirat. Kdor je od njih dobre volje, se bo gotovo vrnil domov s čisto drugimi mislimi...

Duh. svetnik Janez Kalan

Dolgi večeri

Nismo krti, ki zimo prespijo. Dolge zimske večere izrabljamo za branje ali za različno drobno delo. Saj ima pri tem vsakdo izmed nas svoje posebno nagnenje in svoje posebne zmožnosti. Tako drobno delo je hkrati najprikladnejši oddih od učenja ali od drugega poklicnega dela. Vsakdo se loti svojega. Eden je spreten v rezljanju, drugi se razume na slikanje in risanje, tretji je vaje izrezovanja, četrti spet dela z drobno žago. Kdor je iz pravega lesa, bo kmalu katero pogruntal. Le s korajžo na delo. Velja pa to za fante in dekleta, zato kak načrt ali nasvet obojim ne bo dveh. Izrabimo praznike tudi v tem oziru!

Jaslice ...

Ali veste, da so mnogo bolj naše — jaslice, nego je božično drevo? Glavno naše tako drobno delo naj bi bilo pač postavljanje jaslic!

Pa poreče kateri: »Rad bi postavil jaslice, vendar sem tako neznansko okoren in prav zares ne vem, kako bi začel...«

Predvsem bi moral zgodaj začeti. K temu naj ti služi baš advent. Ko spravljaš skupaj vse potrebno za jaslice, poješ vse znane adventne pesmi in porodi se ti v srcu pravo hrepenenje po Odrašeniku. In opaziš, da tebi in tvojim jaslicam še mnogo manjka za Odrašenikov prihod... A jaslice ti pri tem pomagajo.

Kako pa zdaj jaslice postaviš? Najprej si zbereš vso robo, ki jo pri tem rabiš. Tako na primer: stare zaboječke, cigarne škatle, žeblice mah, skorje. Potem se pobrigaš za figure za izrezovanje. Te nalepiš na tenke deščice in izžagaš z drobno žagico, ki jo najbrž imaš. Pogosto so take figure mnogo boljše nego kupljene, ki niso dosti prida.

Ko imaš figure, lahko določiš višino in širino hlevčka. Hlev mora ostati središče. Ne sme ga odriniti kako pečevo ali kak pastirski ogenj. Na hlev mora vsakdo pogledati najprej. — Vzemite deščico, ki ste nanjo nalepili posev kako okno, in pribijte nanjo pravokotno obe stranski steni, ki sta posevno prirezani radi strehe, katere kap je obrnjen proti sprednji strani. Vse skupaj s hrastovimi skorjami obijte. Kot streho

vzemite zopet primerno deščico in nalepite nanjo borovih skorij, v špranje pa prilpite mahu. Napravite lahko tudi slamnato streho. S tem je hlevček napravljen.

Hlev sam sedaj lahko postavite na ploho, ki ste nanj naložili mahu. Ne pozabite potil Da se lepše vidi, obijete spet prednjo stran ploha s hrastovimi skorjami.

Kdo drugi bi rad napravil hlev, kakor ga opisuje evangelij. Postavil ga bo v goro in v skalno votlino. Pečevo narediš iz papirja, ki ga primerno zgrbančiš in izoblikuješ, namažeš s klejem in posiplješ s peskom.

Vse druge malenkosti so prepuščene tvoji lastni domišljiji. Ne štedi z mahom in ne pozabi, da se ovce pasejo v čredah. Napravljaj poti s peskom. Vendar ne nastavljaš preveč stvari in figur. Pokrajina mora tudi priti do veljave! Ne pozabi, da so prišli sveti trije kralji osem dni kasneje. Končno pa tudi ne puščaj figur vedno na istem mestu; izpreminjaj in prestavljaj.

Če pa hočeš stvar napraviti še lepšo, si omisli za hlevcem odprtino in jo prelepi z rdečim papirjem. Zada postavi baterijo z drobno žarnico iz žepne svetiljke. Tih, zasnanjan sij bo padal baš na sveto družino v hlevcu.

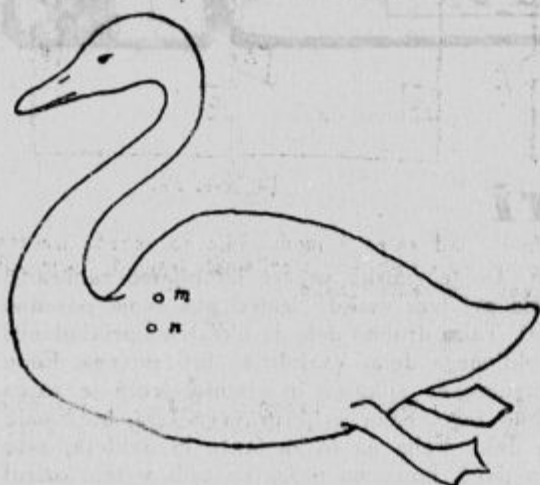
In če imaš jaslice narejene, pa še poklekni tiho prednje in pokramljaj z Detetom Jezusom. Potem šele občutiš vrednost jaslic.

S korajžo na delo!

Plavajoči labud

Za to čedno igračo potrebuješ le tanko deščico in večji zamašek iz plutovine.

Najprej natančno prerišeš na deščico sliko I. Nato jo izžagaš z drobno žago in skrbno izvrtaš s šilom obe luknjici m in n. Sedaj vzameš plutovinasti zamašek v roke in z ostrim nožem izrežeš iz njega obe pe-

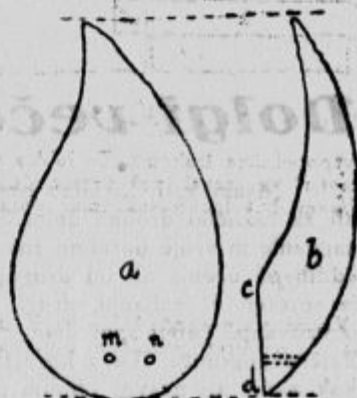
Slika I.

ruti, kot ju kaže slika II. a od spredaj in b od strani. Tako nastale dele — leseni trup in plutovinaste peruti — sedaj s steklastim papirjem zgladiš, pri čemer lahko ostre robove trupa lepo zaokrožiš. Lahko tudi zamažeš odprtine in luknjice s kitom (kleina voda in sadra).

Sedaj pa pritrdiš obe peruti na trup s pomočjo tenke mehke žice, ki jo potegneš skozi luknjice m in n na perutih in na trupu. Pri tem skrbno pazi, da se ploskev c d tesno prileže k trupu in da tudi obe peruti štrliita popolnoma sorazmerno od trupa v stran. Prav tako morata biti oba spodnja robova peruti s spodnjim robom trupa v eni

ravnini. Na vse to posebno pazi zato, ker se ti sicer zgodi, da labud ne bo plaval pokonci, ampak bo legel na stran.

Ako naj bo labud posebno čeden, ga moraš belo pobarvati, kljun in plavuti pa mu napraviš svetlordeče in oči črne. V to porabiš lahko navadne barve, ki jih potem,

Slika II.

ko so se posušile, prevlečeš enkrat ali dvakrat z lakom. Če so ti pa na razpolago oljne barve, tem bolje. V tem slučaju laka ne potrebuješ.

Če imaš v sobi akvarij in postaviš par takih labudov v vodo, dosežeš izredno lepo sliko.

Lahko pa takemu labudu tudi zapoveduješ, kod naj plava in to brez niti. V ta namen namreč zabiješ labudu v golšo blizu kraja, do koder sega voda, širokoglav čevljarski žebelj, ki ga z lahkoto prevlečeš z barvo. Če imaš nato magnet (pletlino iglo, nož itd.), pa lahko labuda z njim vabiš k sebi in ga vodiš po vsem akvariju...

Čudežna list'nica

Vzemi kos kartona in izreži iz njega dvojico platnic, katerih vsaka je pribl. 12 cm dolga in 8,5 cm široka. Tvorili bosta listnico. Nadalje potrebuješ štiri pribl. 15 cm dolge in 1 cm široke komade tenkega traku. Končno si dobodi polo barvanega papirja za preplelanje (moder, rjav, pisan).

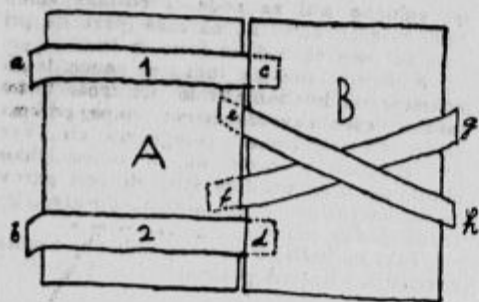
Najprej prelepiš obe platnici po eni strani s barvastim papirjem, ki ga urežeš prilepiš, kot ti kaže slika II. Na prevlečeni del A, kot ga vidiš na sliki I., položiš sedaj prva dva trakova kakor ti slika kaže, tako da z enakima končičema segata čez širino platnice. Končiča a in b se na drugi strani platnice A prilepita.

Nato pa prilepiš prav tesno ob A drugo platnico B na končiča c in d. To ti je jasno malo večjega, da lahko robove zavijneš in razvidno iz slike. Sedaj pa položiš trakova 3 in 4 navzkriž na B, njiju končiča g in h prilepiš na drugo stran platnice B, oba končiča e in f pa potegneš skozi špranjo med A in B ter ju prilepiš na zadnjo stran platnice A. Vsi štiri trakovi naj bodo po možnosti nategnjeni, da bo špranja med A in B čim manjša.

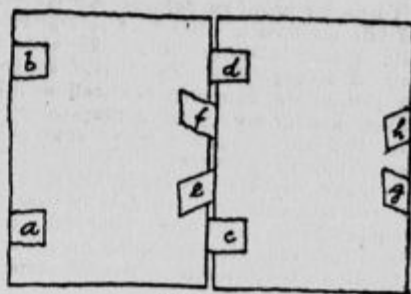
Vsakogar boš presenetil s čudežno lastnostjo te listnice. Ako vložiš namreč manjši list papirja enostavno v listnico kakor v knjigo in listnico odpreš z druge strani, se

pokaže list z navzkriž ležečima trakoma. Ko pa jo odpreš s prvotne strani, vidiš list

poskusi sam in se bo vsakemu zgodilo
Sicer pa so bile take listnice pred 50

Slika 1.

Slika 2.

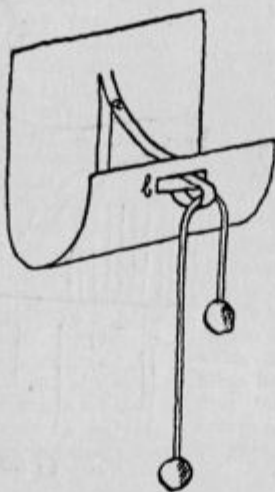
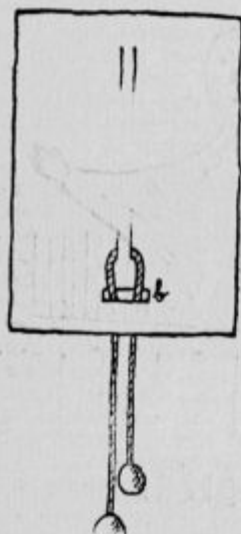
za vzporednima trakoma. To lahko poljubno ponavljaš a 'zzval boš presenečenje tembolj, ker boš lahko vsakomur ponudil, naj

letti zares v modi. Bile so seveda usnjate in opremljene s svilenimi trakovi. Spravljali so vanje vizitke.

Dve šali

Vzemi staro razglednico in jo kot kaže slika 1. dvakrat podolžno prereži, da

Razglednico zapogneš, potegneš previdno trak a nekolikanj skozi odprtino b in z lah-

dobi približno 5 mm široki trak a. Pod njim pa izreži popolnoma odprtino b. Za trak a potegni sedaj nit in spusti oba konca skozi odprtino b. kakor vidiš na sliki 1. Na obeh koncih niti pa pritrdi dve majhni kroglici iz svečinih odcedkov, voska ali česarkoli, ki pa morata biti toliko, da ne gresta več skozi odprtino b. S tako prirejeno pripravo pozovi družbo, naj spravi kdo nit iz karte tako, da ostane karta cela. Znal tega ne bo nikdo. Kako se to napravi, kaže slika 2.

koto spraviš nit s kroglicama iz nastale zanke!

*

Slika kaže prstan, ki visi na zanki c. Nad vozlom d primeš nit v roke in puzoveš tistega, ki bi znal sneti prstan, ne da bi nit raztrgal. Neposredno je to nemogoče, pa vendar ni nobene težave. S palcem in kazalcem primeš nit pri zanki c in jo potegneš v smeri puščice čez prstan. Nit bo šla skozi prstan, ki ti ostane prost v roki.

Možicljji iz volne

To pa bo nekaj za dekleta. Ali ste kdaj že delale možicljje iz volne? Za to lahko uporabite pisane ostanke volne, ki so vam ostali od drugega dela. Volno ovijete preko treh prstov, da dobite pravo velikost. Na gornjem koncu malo podvežete — to bo glava. Pod njo potegnete počez spet nekaj volne. Tudi tu podvežete. Gornje telo je napravljeno. Hočete napraviti fanta, odde- lite preostalo volno na dva dela in vsak del spet podvežete. To so noge. Prav tako podvežemo tudi roke. Konce čedno porežeš. Če pa hočeš napraviti dekle, podvežeš samo po

tri volnene niti za noge. Preostalo volno malo više enakomerno odrežeš (pazi, da pri tem ne porežeš nog) in krilo je tu.

Napravile smo že tudi cel venec takih volnenih ljudi. Skozi roke jim potegnemo tenko žico, ki jo zvežemo v krog. Skozi glavo vseh možicljjev potegnemo nit. Vse niti zvežemo v voz, da se venec lahko obesi. Če imaš pri tem štiri ali šest parov in si barve primerno izbrala, dosežeš izredno čeden učinek.

Taki možicljji so porabni tudi kot bralna znamenja. Katera poskusi?

In še Gašperček

Če imate količkaj domišljije in niste pre- kisle volje, je baš Gašperček najlepša za- bava dolgih večerov. Lutkovno gledališče si s tem ustvarite doma, ne da bi vas kaj stalo.

Najprej gledališče. Vzemi prekljo (ali lato), ki naj bo nekoliko širja kot so vrata. Čez prekljo vrzi rjuho, zaveso ali namizni prt in se vstopi pred vrata ter prekljo dvigni

iz dveh delov; iz glave in trupa. Z glavo brž opraviš. Pojdi v klet in si izberi pri- merno velike in po možnosti okrogle krom- pirje. Krompir obeli in umij. Spodaj izreži luknjo, ki naj bo tolika, da gre vanjo kazalec do drugega členka (to vse kaže slika). Iz koščka lesa izrezlaj nos (dol, kratek, slok, raven, tenak, debel), kakršen ti je pač po- treben. V krompir na pravem mestu malce

GAŠPERČEK

nekoliko nad glavo. V taki višini zabij ali zavij levo in desno v podboje po eno kljuko, da nanji lahko nasloniš prekljo. Zdaj na- ravnej rjuho ali kar že imaš na razpolago, tako da visi s preklje prav do tal. Kdor si želi še ozadja, naj obesi prt ali karkoli na nasprotni strani podbojev. Na tej strani lahko še namestiš zaveso, pa je prav za prav ne potrebuješ. Vrata na široko odpreš ali pa snameš s tečajev. Gledališče je priprav- ljeno.

Sedaj pa lutke. Sestojajo prav za prav

zareži in v zarezo potisni ta leseni nos. Isto storiš z ušesi. Kam sodijo vrata, tudi več. Izrežeš jih v krompir ozka ali široka, po po- trebi. Nato ves obraz poslikaš z navadnimi akvarelnimi ali tempera-barvami. Barvo ko- že dobiš iz bele, mešane s cinobrom in malo svetlim okrom. Lica in včasih tudi nos na- praviš rdeča, prav tako ustnice. Oči na- praviš bele in vanje zaznamuješ temno re- nico. Ne pozabiš tudi na obrvi, brado, brke in lase. Če mesto teh porineš v za to pri- pravljene zareze kaj prediva ali podobnega.

je glava še lepša. Po lastni domišljiji in po potrebi iger, ki jih tudi lahko sam izmišljaš, napraviš kakršnekoli glave.

Obleka je docela razvidna iz slike. Iz poljubnega blaga sešij vrečico, ki ima na gornjem koncu nekatere tri izrastke, kot jih kaže slika. Velika mora biti ta vrečica toliko, da spraviš vanjo roko (slikaj). Obleko zunaj okraši z nalepljenimi papirnimi gumbi, našivi, ovratniki, pasovi, kakor že vloga zahteva.

To obleko torej natakni na roko, porini kazalec v srednji izrastek in nanj posadi še

glavo. V ostala dva stranska izrastka porineš palec oziroma sredinec, ki predstavljata desnico oziroma levico. Da je tako nastala lutka videti še bolj živa, izrežeš iz belega papirja še dvojce rok v primerni velikosti, jih poslikaš in prišiješ ali prilepiš na konec vsakega izmed stranskih izrastkov (slikaj).

Natakni tako lutko na vsako roko in se spravi za zastor. Pa začni z igro, ki jo sproti izmišljuješ. Lutki bosta klatili na vso moč, a nobeden se smeja ne bo obranil.

Ali poskusiš? Daj, da bodo prazniki res veseli!

Vrtavka

Naredimo si vrtavko in udarimo z njo, po domače povedano, tri muhe hkrati. Prvič nam bo že izdelovanje vrtavke prijetno krajšalo čas, drugič bomo imeli veselje že pri igranju z njo, in tretjič nam bodo pojavili, ki bodo nastopali pri naši vrtavki, lahko v pouk.

Uporabiti hočemo vrtavko v motrenje sestave barv.

Najprej ti je potrebna os, ki jo izdelaj iz 8 mm dolge in približno 5 mm debele lesene paličice, ki jo na enem koncu zakoniš. Na to os moraš spraviti ploške v, ki jo tvori krog iz kartona s 35 mm polmera. To ploskovo lahko natakneš na os in jo lahko spet snemaš. Zaradi trdnosti prilepi na preluknjano središče ploške prav tako preluknjan tenek okrogel kos plutovine (kos zamaška). Vrtavko si s tem napraviš. Zagradiš s kazalcem in palcem zgoraj za os, zavrtiš in jo spustiš po kaki ravni ploskvi (po mizi ali kjerkoli). Nekaj vaje je kajpak treba tudi za to, vendar težave posebne ni nobene. Važnejše pa šele pride.

Ako imenovano okroglo ploškev razdeliš na dva polkroga, katerih enega poslikaš modro, drugega pa rumeno, ter vrtavko zavrtiš, se ti pokaže vsa ploškev enakomerno — zelena. Napravi pa si sedaj iz belega risalnega papirja še polkrog z istim polmerom kot ga ima ploškev vrtavke, ga izreži in mu nalepi prav tako majhno ploškev iz plutovine radi trdnjškega natikanja na os. Zgoraj pobarvaj ta polmer z rdečo barvo. Ako natakneš ta polmer na že pripravljen ploškev tako, da docela pokriva ru-

meno polovico ploške, in vrtavko znova zavrtiš, se ti pokaže mesto polovice modre in polovice rdeče barve — vijoličasta barva. Če s prosto rdečo polovico zakriješ modri del ploške in vrtavko spet zasučeš, se ti na vsej ploskvi enakomerno pokaže — oranžna barva.

Prav tako zanimive pojave doženeš, če si napraviš iz enakega papirja več ploškev, ki jih razdeliš natančno na šest delov in jih z določenimi barvami poslikaš. Če n. pr. eno šestino ploške pobarvaš zeleno in njemu nasprotno rdečo, ostalih četvero pa ne poslikaš ter vrtavko zavrtiš, se zdi, da ne vidiš — nobene barve. Isto velja za ploške pri katerih si pobarval 1 šestino svetlo modro, njej nasprotno pa oranžno, ali eno vijoličasto, njej nasprotno rumeno, ostalih četvero pa nič. Vsaka teh ploškev se bo pri naglem vrtenju pokazala kot docela belo.

Da boš imel z vrtavko užitek, morajo biti ploške trdne in nepremične na osi, kar se z nalepljenim koščkom plutovine zlahko doseže.

Pouči nas pa naša barvna vrtavka o resničnosti dejstva, da sestojijo mešane barve zelena, vijoličasta in oranžna iz enojnih barv modre in rumene, modre in rdeče, rdeče in rumene. Nadalej nam pa tudi dokazuje, da vsebujejo barvne dvojice (dopolnilne barve) rdeča in zelena, oranžna in modra, ter rumena in vijoličasta vse barve solnčnega spektra, radi česar dajo, kadar se izpopolnjujejo, belo barvo.

Coprniije za šalo in za res

„Kolomonov shegen“

Koker an modri učenik usih tih umetlnosti inu černih kunštov vam, neza-stopni jogri, nekaj navukov naprej položiti hočo, kire ta preprosti inu mladi joger te černe kunšti slišati mora, de jih bulje zna inu ume, inu anu podvižanje inu navuk, kaku se deržati ima, vun potegne.

Narpervo vam na serce devam, de se pri vsaki coperniji jezik močno brusiti ima inu de vam tih besedi nikdar zmanjkati ne sme.

Item se tih navukov, v novo slovensko špraho pogmeranih, čeversto deržati imate inu taku nobenimo nič spodleteti ne more.

Item, komer bi kakšna golfija izpričana biti zamogla, taisti bo temu špotu inu posmehu vun dan inu se od naše častite bratoušine za večne čase panati ima.

Zatu pak, ti žlehtni inu nezastopni joger, ne derži se, koker se tvoji pamoti zdi, temuč imej le-ta navuk za ta naržlahtniši čast inu svetinjo, katira ne more nikoli zadosti izgruntana biti.

Novec izgine z dlani.

Položi novce za 50 par na dlan. Prej si pritisni na noht sredinca malo voska. Če roko zdaj brž zapreš, pritisneš prst z voskom na novce, ko pa roko spet odpreš, ostane novce prilepljen na noht in za gledalce ni več viden. Ako naj torej novce izgine z dlani, naglo zapreš roko, udariš s čarobno palico nanjo, zakličeš: »Hocus, pocus, filiax!«, roko brž odpreš — in novca ni več!

Novec izgine z dlani nekoga drugega!

Z voskom si spet namaži konec kazalca. Poprosiš nekoga naj roko iztegne in na dlan položi novce za 50 par. Nato ukažeš, naj dotičnik iztegnjeno dlan dvigne čim više mogoče, a vsaj tako visoko, da njene notranjosti ni več videti. Medtem tiščiš z voskom namazano kazalčevo konico na novcu, češ, da zato, da ne pade na tla. Ko je dlan dvignjena, odmakneš kazalec, ki se je nanj novce nalepil, kar spretno zakriješ. Vendar bo dotičnik radi poprejšnjega pritiska mislil, da še vedno čuti novce v svoji dlani. Nato zavihliš čarobno palico in ukažeš novcu, naj izgine. Poprosiš dotičnika, naj pogleda v dlan. Novca seveda nikjer več ni.

Novec pade skozi mizo v krožnik!

Vlij v robec 50 parski novce, kar storiš seveda že poprej. Poprosi nekoga, naj ti da tak novce in delaj se, ko da ga zavijaš v robec. V resnici ga pa brž skrij med palec in kazalec. Vsekakor ponudiš gledalcem, naj

otipajo v robcu novce, o katerem seveda niti ne slutijo, da je — vžit. Nato položiš robec na mizo in ukažeš prinesiti z vodo napolnjen krožnik. Vse pozoveš, naj se prepričajo, da je v krožniku le voda. Nato pa spraviš krožnik pod mizo, a med tem spretno in po tihem spustiš vanj skriti novce. Na mizi se nahajajočega robca se dotakneš s čarobno palico, a izpod mize potegneš krožnik. S presenečenjem bodo opazili v njem vsi — novce. Sam pa še primeš robec in ga strešeš: vžit! novce namreč ne more pasti iz njega... Uspeh ti je zagotovljen!

Zažgano pisanje se prikaže na roki!

Napiši karkoli, kratko ime ali črko, z močno slano vodo, ki si vanjo pomešal malo arabskega gumija ali beljaka, na napeto kožo roke in počakaj, da se ti posuši. To moraš opraviti seveda tajno in pred nastopom. Isto pa napišeš z istimi črkami in v isti velikosti na list papirja, ki ga zbrani družbi pokažeš. Nato naprosiš nekoga, naj ti list sežge in ti da preostali pepel. S tem pepelom pa pemažeš popisano mesto na roki in mrmaš pri tem skrivnostne besede, dokler se zares ne prikaže isto pisanje — na tvoji roki.

Vem, kdaj si bil rojen!

Da doženeš rojstni dan kogarkoli, mu reci, naj tisto številko, ki pomeni dan v mesecu, na katerega je bil rojen, pomnoži s 3, naj temu prišteje 5, to vsoto zopet po

množi s 4 in k temu prišteje število rojstnega dne in meseca. Od tega mu ukaži odsteti 20, pa mu reci, naj ti pove, koliko mu je ostalo. To število na tihem deliš s 13. Ostanek da prvič dan, drugič pa mesec. Tako je n. pr. nekdo rojen 28. novembra (dan 28, mesec 11). 28krat 3 je 84; k temu 5 da 89; 4krat 89 da 356; k temu še število dne, 28, meseca, 11, kar da 395, od tega odsteto 20, ostane 375; deljeno s 13, gre 28krat, ostane 11, — t. j. 28. november.

Nekdo je prepričan, da mu visi novc na čelu!

Z gumijem si prilepiš kak novc na konec prsta, nakar novc tiščiš nekaj časa nekomu drugemu na čelo. Potem pa prst z novcem vred brž umakneš in novc skriješ. Dotičniku prepoveš, da bi s prsti kaj segal na čelo, čuti pa vedno, ko da mu lepi na čelu novc. Na veliko zabavo vseh ostalih bo stresal in stresal z glavo, da bi mu padel novc s čela, dokler ga končno z zrcalom ne poučiš, — da nima na čelu ničesar.

Novc vzameš izpod klobuka, ne da bi se klobuka dotaknil!

Dobodi si novc, deni ga na mizo, povezni nanj klobuk in reci, da hočeš vzeti novc izpod klobuka, ne da bi se klobuka dotaknil. Sedaj pomoliš levo roko pod mizo, kakor bi novc naj šel skozi mizo, in zakličeš: »Ena, dve, tri! Brži Marš!« Nato izjaviš, da je novc izgr... Nekdo izmed navzočih bo gotovo radoveden in bo klobuk privzdignil, če ne pa naprosiš sam koga, da to stori. Sedaj pa lahko vzameš novc v stran, ne da bi se dotaknil klobuka!

Novc spraviš iz srede med dvema drugima, ne da bi se ga dotaknil!

Od treh, drugega poleg drugega ležečih novcev, je treba srednjega spraviti iz srede, ne da bi se ga dotaknil. Stvar je skrajno preprosta. Prvega položiš poleg tretjega, — tako si drugega spravil iz sredine.

Kos kruha sneš in ga spraviš pod poljuben klobuk!

Postavi tri klobuke na mizo, poleg pa deni kos kruha. Ta kos vtakneš s prazničnim obrazom v usta in ga sneš. Potem vprašaš, pod katerega izmed treh klobukov je treba spraviti kruh. Naznačeni klobuk si posadiš na glavo in spraviš tako kruh pod klobuk.

Prislužen kovač!

Izprosi si od kateregakoli izmed navzočih kovača, pa mu reci, da mu ne bo moč goče, da bi na tri stavljeni mu vprašanja tudi res trikrat odgovoril: »Moj kovač.« Dotičnik bo seveda privolil v stavo, kot cena

pa se določi izposojeni kovač. — Najprej pokažeš dotičniku izposojenega kovača in ga vprašaš: »Kaj je to?« Odgovoril bo seveda: »Moj kovač.« Pokažeš mu nato karkoli in spet vprašaš: »Kaj je to?« Odgovor bo isti: »Moj kovač.« Nato pa rečeš: »Aha, že vidim, da Vam je stvar znana in da izgubim. Kaj mi pripade, če izgubim?« In da on sam ne izgubi, bo pač odgovoril: »Moj kovač.« Potem vtakneš kovača v žep in se najlepše zahvališ...

Sredi sobe krož okrog tebe, pa greš po četvero nožev v vse štiri kote, ne da bi stopil iz kroga!

Tako obljubiš strmečim gledalcem, ki pričakujejo novo čudo. Vzameš kreda in si potegneš krož okrog telesa po obleki, nakar greš mirno po nože v vse štiri kote, ne da bi stopil iz kroga.

Škatlo vžigalic spraviš pri odročenju iz ene roke v drugo!

Škatlo držiš v eni roki, a jo spustiš na mizo, se obrneš in jo primeš z drugo roko, — vedno v odročenju. Skrajno preprosto!

Štirje enega stola ne odneso!

Postavi jih k stolu tako, da se sklonijo in da vsak pograbi eno nogo z obema rokama, ki jih pomoli med nogama nazaj. Vsak bo vlekel v svoj kraj in stol ne pride z mesta, kvečjemu se vsi štirje s stolom vred prekucejo.

Kozarca ne moreš s tremi udarci razbiti!

Lahko staviš, da nikdo ne bo mogel razbiti kozarca s tremi udarci. Kdor rešitve ne pozna, se bo potrudil, da bo prav krepko udaril že prvokrat in kozarec se tako ne razbije pri tretjem, ampak že pri prvem udarcu. Stavo seveda dobiš.

Troje stvari, ki jih nihče ne zmore!

Naj se kdo postavi s hrbtom k zidu in naj vzdigne karkoli s tal, ne da bi upognil koleno.

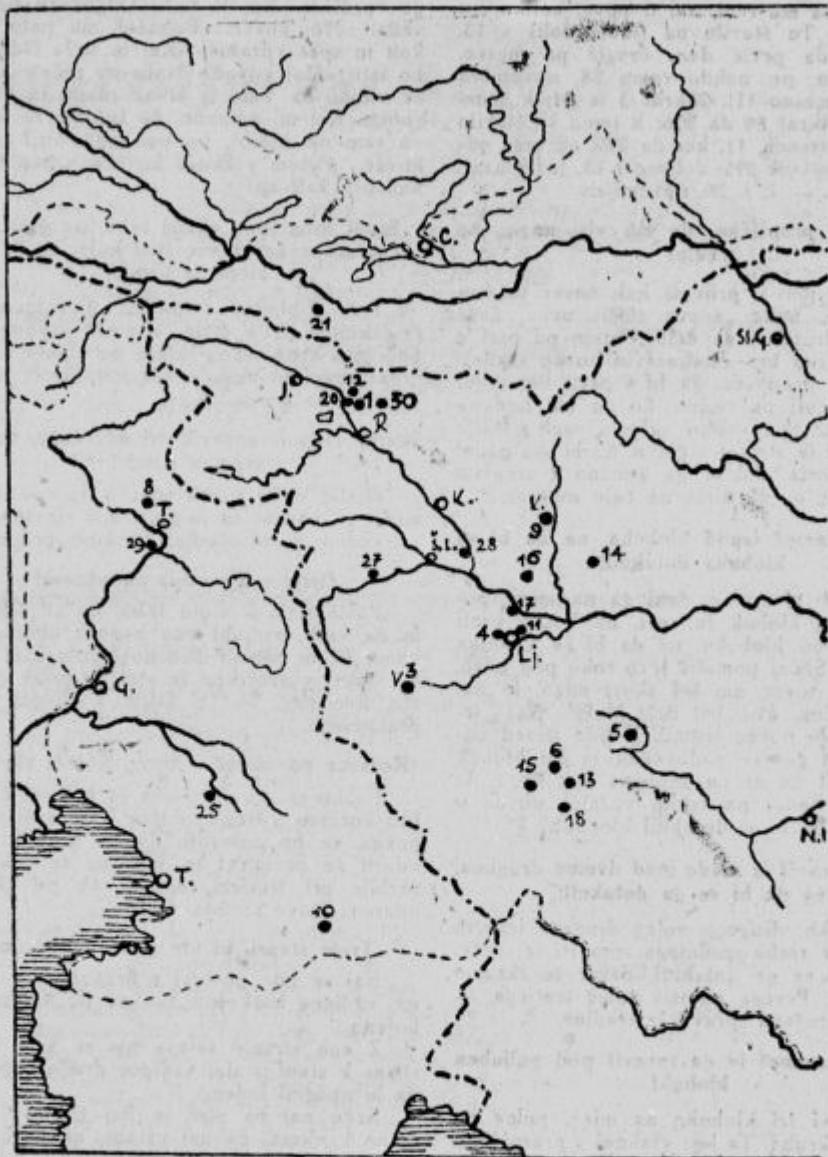
Z eno stranjo telesa naj se kdo tesno stisne k steni in naj vzdigne drugo nogo, ne da bi upognil koleno.

Sede naj na stol in naj postavi noge tesno k njemu, pa naj vstane, ne da bi pomaknil noge nazaj ali se z gornjim telesom naglo sklonil naprej.

Vidi se neznansko lahko — ne zmore pa nikdo!

Nekomu daš nekaj v roko, kar vidijo vsi razen njega!

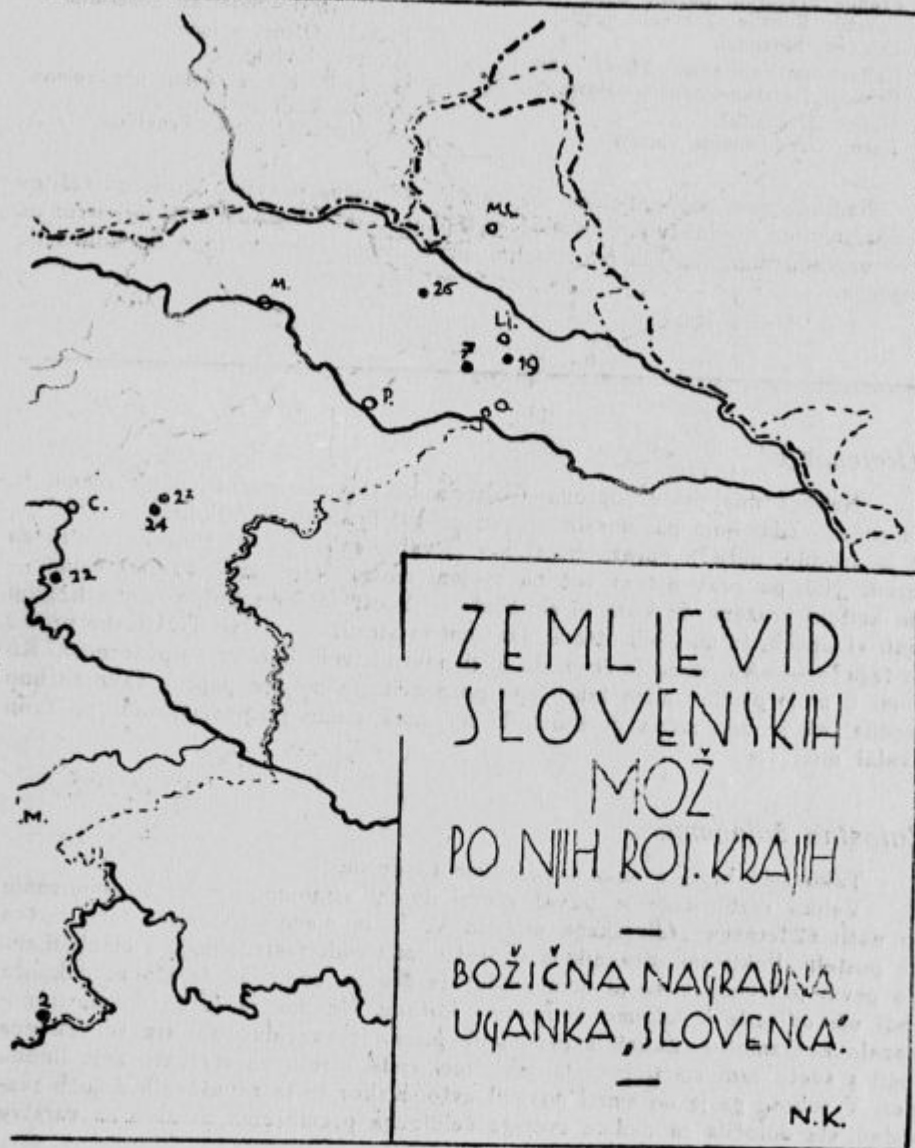
Kdor ima nabrušen jezik, bo tudi najboljše opravil. Vsa stvar je v tem, da daš komu v roko — njegovo lastno uho, ki ga seveda sam ne more videti.

Svojo izvirno božično nagradno uganko »Zemljevid slovenskih mož po njih rojstnih krajih« posvečamo čim širšemu krogu čitateljstva. Zlasti izobraženejši in učeča se mladina bodo mogli na njej preizkusiti svoje znanje. — Izbrali smo trideset slovenskih mož — pesnikov, pisateljev, znanstvenikov in drugih kulturnih delavcev ter jih (razen prvih treh) razporedili brez določenega reda z žrebom po številkah od 1 do 30. Črni krogi v zemljevidu označujejo rojstne kraje posameznih naših mož in so

opremljeni s številkami. Rešite v uganko tvorijo popoln seznam vseh trideseterih, obsegajoč 1. številko, 2. rojstni kraj, 3. ime, 4. rojstno leto. Tako na primer za prvega: št. 1, Vrba; France Prešeren — itd.

Številke značijo: 1. Vrba, 2. Vinica, 3. Vrhnika, 4. Šiška, 5. Muljava, 6. Rašica, 7. Sv. Tomaž pri Ormožu, 8. Vrsno, 9. Kamnik, 10. Prem na Notr., 11. Ljubljana, 12. Doslaviče pri Breznici, 13. Sp. Retje, 14. Brdo pri Lukovici, 15. Podsmreka, 16. Repnje pod Šmarno goro, 17. Jezica, 18. Sv. Gregor.

19. Radomeščak pri Ljutomeru, 20. Žirovnica, 21. Leše v Rožu, 22. Globoko pri Rimskih toplicah, 23. Hotunje pri Ponikvi, 24. Slom, 25. Kobdilj pri Štanjelu, 26. Biserjani pri Sv. Juriju ob Ščavnici, 27. Poljane nad škofjo Loko, 28. Podreče pri Mavčičah, 29. Sv. Lucija nad Mostom, 30. Begunje.

Kot nagrado razpisujemo naslednjih deset knjižnih zbirk:

I. I. Jurčič: Zbrani spisi. Uredil dr. Iv. Grafenauer: 10 zvezkov, vez. v celo platno.

II. France Prešeren: Zbrana dela.

Iv. Pregelj: Zbrani spisi, I.

Iv. Pregelj: Zbrani spisi, II.

Oskar Wilde-Gradnik: Pravičice.

III. Iv. Cankar: Moje življenje.

Dostojevskij: Bele noči — Mali junaki.

Pregelj: Otroci solнца.

Gregorčič: Poezije.

Vilhar: Srbohrvatsko-slovenski slovar.

IV. Pregelj: Tolminci.

Grafenauer: Zbirka slovenskih povesti,

5 zvezkov skupaj.

- Šarabon: Zgodovinke anekdote, 3 zvezki skupaj.
- V. France Prešeren: Zbrana dela.
Levstik: Poezije, 3 zvezki skupaj.
Erjavec: Slovenci.
- VI. Kellermann-Velikonja: Tunel, roman.
Bradač: Nemško-slovenski slovar.
- VII. Meško: Dve sliki.
Bazin: Gruda umira, roman.
- Prezelj: Mladi kemik.
- VIII. Meško: Slike.
Bourget: Zmisel smrti.
Šarabon: Gospodarska geografija
- IX. Pregelj: Otroci solnca.
Andree: Radio.
- X. Curwood: Kazan, volčji pes, roman.
About: Kralj gorā, povest.
O. Wilder-Gradnik: Pravljice.

Nagrado dobi tisti naročnik »Slovenca«, ki pošlje pravilno napisano rešitev po dopisnici na uredništvo »Slovenca« v Ljubljano do 10. januarja in bo izžreban. Prvo nagrado dobi tisti, ki bo izžreban prvi, drugo drugi in tako do konca do desetega.

„Urejevanje“

Nekega dne pride soproga Walterja Scotta vsa razburjena k njemu in mu reče: »Zdaj bom pa morala otroke enkrat pošteno našeškati!« — »Kaj pa se je zgodilo, duša?« vpraša Scott. — »Šivalno mizo so mi spravili v strašen nered. Nič, pa prav nič ni več na svojem mestu. Igle, vitli, škarje, volna — vse križem kražem. Iz kože bi skočila!« — Scott se dobrohotno nagne k svoji ženi: »Ljubček, to niso bili otroci! Jaz sem to storil!« — »Kaj! Ti?! Kako prideš do tega?« — »Ah, samo iz želje, da bi ti povrnil tvojo ljubeznivo pozornost. Ko si mi ti mojo pisalno mizo tako lepo pospravila in mi vse papirje tako skrbno uredila, mi je bila srčna potreba, da na enak način pospravim tudi po tvoji šivalni mizi...«

Žalostno žalovanje

Tako smo brali v nekem nemškem časopisu:

Veliko razburjenje je izzval včeraj dvojni samoumor v X. V stanovanju so našli 62 letnega sedlarskega mojstra V. S. in njegovo 53 letno ženo mrtva na postelji. Poklicani zdravnik je ugotovil smrt radi zastrupljenja s ciankalijem. Po prvih poizvedbah se je domnevalo, da gre za bedo, ki da sta se zakonca radi nje odločila k takemu obupnemu koraku. Vendar se je ta domneva pokazala kot zmotna. Zakaj iz preostalih pisem je razvidno, da sta se zakonca ločil s sveta radi smrti svojega psa. Imel nista otrok, pa sta zato zelo ljubila psa. V soboto ga je do smrti povozil avto. Kakor je iz zapuščenih določb razvidno, sta določila za dediča svojega celotnega premoženja društvo za varstvo živali.

Stotisoči mislijo in delajo podobno kot ta dva stara človeka. Pa je vendar toliko, toliko otrok, revežev, ki bi vendar potrebovali hrane, ljubezni, in ki bi mogli dati osamljenim ljudem svoje srce in svojo ljubezen... Ti pa se raje oklepajo psov in mačk in pozabljajo na ljudi. Kaj to ni žalostno?

Druga božična nagradna uganka

Izrezi posamezne kosce ter sestavi iz njih sliko. Deset naročnikov, ki so poravnali naročnino za januar 1929, ter so pravilno sestavljeno in na enako velik papir nalepljeno sliko poslali do 10. januarja 1929 na uredništvo »Slovenca« v Ljubljani, bo izžrebanih ter bodo brezplačno dobivali »Mladiko« ali »Dom in Svet« za leto 1929.

Ne trga; celega lista iz knjižice, da ne izpade tudi prvi list, temveč izstriži ob notranjem robu!

UREDIL NIKO KURET

Izdajatelj dr. Fr. Kulovec — Tisnila Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani (Karel Češ)
